

PIV1399

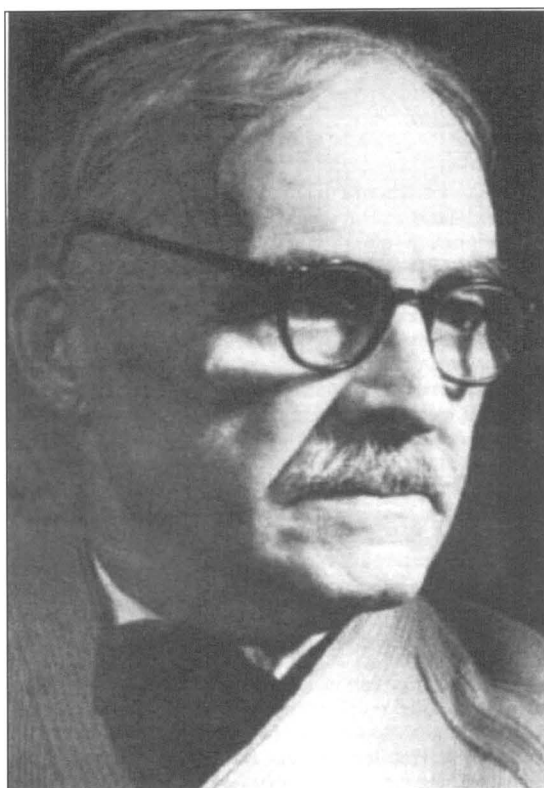

Biblioteca Bucureștilor

5
Mai
2010

BIBLIOTECA METROPOLITANĂ BUCUREȘTI • ASOCIAȚIA BIBLIOTECARILOR ȘI DOCUMENTARIȘTILOR DIN ROMÂNIA • DIRECTOR: FLORIN ROTARU

TUDOR ARGHEZI

1880–1967

130 de ani de la naștere

Doctrina artistului nu poate să fie în sine decât totală umilință. Talentul care se strecoară în țevile de orgă ale hohotului sufletesc, altceva decât jalea de a fi tăcut și tristețea de a reîncepe – este un fals talent, o imitație, o abilitate, un rînjete care ar surîde. El trebuie înlăturat și ucis.

Nimeni nu-i răspunzător de ceea ce-i mai mult sau mai puțin în compoziția lui și într-un fel stupiditatea este de respectat ca și geniul – și nimeni nu poate suferi cu sinceritate de osînda de-a fi mediocru, după cum nimeni nu se poate nici fãli că strălucește acolo unde altul rămîne argilos și opac.

„Ars poetica“

Sumar

Răsfoiri

Ei l-au cunoscut pe Lucian Blaga2

Acad. Ștefan ȘTEFĂNESCU – In memoriam – Academician Cornelia BODEA3

BUCUREȘTII DE ALTĂDATĂ

Viorel COSMA – Pitorescul Capitalei fără lăutari5

Patrimoniul8

ISTORIA CĂRȚII

Din Arhiva BMB: Henriette Yvonne STAHL față în față cu autoritățile vremii9

Fundația Rudolf Schweitzer-Cumpăna – Un model de promovare publică activă10

AUTOGRAFE CONTEMPORANE

Feminitatea la extrem – Uca MARINESCU și vocația performanței12

MERIDIAN BIBLIOTECONOMIC

Din viața Bibliotecii Metropolitane București

Lucian Blaga – 115 ani de la naștere – Posteritatea lui Blaga în conștiința publică ...14

Marilena CHIRIȚĂ – Salonul Internațional de Carte pentru Copii și Tineret,
Chișinău, ediția a XIV-a15

Ziua Europei17

EBLIDA – Propuneri de modificare a statutului18

Ziua Eroilor – un reper civic19

Orizonturi

Nicolae SPORIȘ-SPĂȚARU – Un opus literar de excepție:

Brasil e Romênia: Pontes culturais de Ático Vilas-Boas da Mota ... 20

Ion CONSTANTIN – Tragedia poloneză: Katyń după Katyń23

Florea NEAGU – Mină americană de ulei cocsificabilă
deschisă pentru metalurgia românească: „Virginia Pocahontas – 6”27

„Prevenirea criminalității”, o campanie de atitudine32

Început și sfârșit de drum. Reflecții despre două romane de Mihail Diaconescu33

Mariana OLTEANU – Conceptul de securitate și democrația34

Am primit, vă semnalăm

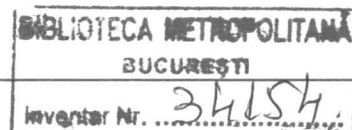
O haină europeană pentru o publicație de tradiție / 90 de ani de presă la hotare 35

Catalog36

Repere

Marian NENCESCU – Armindenul – „dulce ca pelinul”38

Calendar39

Răsfoiri

Ei l-au cunoscut pe Lucian Blaga

Vasile BĂNCILĂ

A tunci am mers în împărăția bălții, – excursie pe care am povestit-o. Și am ținut să descriu feeria bălții de mai multe ori. Am făcut-o întâi pentru Blaga, într-o scrisoare; și după aceea, când am povestit în eseu din *Tribuna* despre cum a decurs vizita lui. Dar acestea sunt împrejurări oarecum exterioare, să zicem empirice, și nu ne interesează atâtea faptele empirice, cât – cum ar spune Blaga – trăsăturile de „matrice stilistică”; mai mult, „trăsăturile subconștientului”. Adică, ne-am înțeles aproape fără cuvinte. Am respectat tăcerea în privința aceasta. Nu era nevoie să facem fraze multe pentru ca să ne punem de acord și nici măcar să căutăm acest acord, căci el ființa de la sine.

A stat câteva zile, l-am dus pe unde-am crezut eu, în primul rând în spațiul bălții, care este – adică era – extraordinar și care ar trebui, poate, refăcut într-o zi. Și pe urmă, Blaga a plecat, cu calmul lui adânc, calm aș zice de apă lină, care este adâncă, cum spune zicala poporului. Și într-o scrisoare, mi se pare că face aluzie la peisajul acesta al bălții.

Cu puțin înainte de venirea lui la Brăila, Blaga mi-a trimis *Spațiul mioritic*, după cum știți, cu dedicația aceea, care m-a surprins foarte mult. Căci încă nu scrisesem mult despre Blaga. Scrisesem despre Blaga la invitația lui Crainic, acel eseu din *Gândirea*, și scrisesem, la inițiativa lui Chinezu, la *Gând românesc*. Totdeauna am considerat *Gândirea* și *Gând românesc* ca fiind una: *Gândul românesc*, la Cluj, *Gândirea*, la București, cu deosebirea de confesiune. Singura deosebire! Da! Deoarece Chinezu nu făcea confesionalism, la el. Însă nici nu i-ar fi plăcut să fie o discuție pe chestia aceasta. Și cu ortodoxia *Gândirii* este o problemă! N-a fost nici așa de generalizată, cum s-a crezut, dar nici așa de absentă sau pur decorativă, sau numai a unora, cum spun alții. A fost, totuși, nu o simplă etichetă, ci o trăsătură serioasă, cu atât mai importantă, cu cât nu numai că are legătură cu sufletul românesc – deși nu s-ar putea spune că sufletul românesc e numai ortodox, cum a făcut un ilustru teolog (Stăniloae) –, dar are meritul că, în penuria aceasta de atitudine filosofică, religioasă, morală, în fața vieții, *Gândirea* a reprezentat o atitudine fixă, o atitudine sigură. Și nu numai atât, dar fecundă sau, cum s-ar spune, cu un termen de care se abuzează, fertilă. [...]

După ce am scris studiul meu despre Blaga, lumea își închipuia că eu răspund moral de toată atitudinea lui în filosofie. Eu față de religie am altă atitudine decât Blaga. Aici n-am semănat prea mult. Ei, și când am început să citesc lucrările lui din urmă – cu mare strângere de inimă citeam – ajungând la unele expresii ale lui, în materie de religie... Deși el e mai apropiat de religie decât se crede... E mai apropiat! Dar unora le place să exagereze lucrul acesta. Și chiar Blaga, de la un timp, a început să se cam sperie de cuvântul „mistic”. Probabil fiindcă simțea că are nota aceasta. Dar îi părea rău că-i acuzat că este „mistic”. Asta mi-o spunea chiar Corneliu Blaga, acum zece ani. Zicea că de nimic nu se înfură mai mult, nu se irita mai mult, decât că lumea îl face mistic.

Ovidiu DRIMBA

La cursurile lui asista foarte multă lume din oraș (după cum se obișnuia atunci). La începutul anului școlar, sala era ticsită. Pe urmă, pe măsură ce trecea timpul, veneau din ce în ce mai puțini. Spre sfârșitul anului școlar, profesorul rămânea doar cu studenții lui. De ce? Pentru că multă lume din oraș venea la cursuri fie dintr-un snobism intelectual, fie că era atrasă de faima poetului, închipuindu-și că va face niște cursuri „spectaculare”, adică făcând uz de oratorie „frumoașă”, de un facil efect (așa cum mai făcea câte un profesor de-al nostru)... Dar Blaga își ținea cursul cât se poate de calm, de

reținut (la fel, de pildă, ca D. Popovici, marele istoric al literaturii noastre), însă un curs extrem de dens, de substanțial. De fapt, își citea cursul, de la început până la sfârșit. Foarte rareori se oprea, își scotea ochelarii, și făcea o precizare, sau adăuga o completare. Nu făcea nici o concesie de efect căutat. Ceea ce citea era îndelung gândit și perfect formulat până la ultimele nuanțe ale expresiei; încât textul cursului putea merge direct la tipar. În privința aceasta, îmi amintesc că mi-a spus odată: „Dintre toate artele, oratoria este arta cea mai găunoasă”. Textual! Și asta explică și stilul său de a ține cursurile.

Teohar MIHADAȘ

Era cam întuneric. Am apăsat pe un buton și am aprins lumina. Amarnică priveliște! Pe un fel de suport din lemn, acoperit cu o pânză soioasă, neagră, sta o targă, iar pe targă – trupul neînsuflețit al poetului. Cum poetul era înalt, picioarele lui se revărsau cu mult peste lungimea târgii, în neant. Pe pereți: închipuiri fantasmagorice de scurgeri și igrasie. Nici o lumină la căpătâiul mortului, nici o floare nu lumina pe pieptul lui. Am depus în mâini buchetul de lăcrămioare. M-au podidit neguri și am pornit a plânge ca un nemernic. Și am tot plâns, până ce m-am liniștit și înseninat. [...] Apoi, s-a strecurat în morgă o arătare neagră, gârbovă, sprijinindu-se pe un fel de par, îmbrobodită toată, de nu i se zărea decât nasul, și s-a așezat pe banchetă. Eu, în continuare, la căpătâiul mortului, în picioare. Arătarea întrebă: „Ți-e rudă?” Eu răspund: „Nu”. „Prieten?” reia dânsa. Eu dau din umeri. „Nu vrei să vii să stai lângă mine?” mă roagă... M-am dus. „Eu sunt Veturia Goga”, se recomandă arătarea. „Am vrut, continuă ea, să-l duc la Ciucea, să-l așez lângă Tavi... dar el a ținut să fie înmormântat lângă părinții lui, la Lancrăm... Știi care i-au fost ultimele cuvinte pe care le-a rostit?” „Nu”, îngaim eu. – „Cresc arborii din mine!”, grăiește pentru ultima dată vedenia, și se duce. [...]

Apoi, s-au arătat doi medici, îmbrăcați în alb clinic, bine duși și dolofani, care, spre indignarea mea, au venit la obrazul poetului și au început să-l palpeze cu buricele degetelor... „Cum vă permiteți!” am scrâșnit spre ei și... gata-gata să-i strâng de grumaz. Ei însă, politicoși și ceremonioși, mi-au explicat că este vorba de o chestiune profesională, în felul acesta executându-se ultima probă de verificare și constatare a morții reale... I-am înțeles și mi-am cerut scuze, morocănos.

În fine, au apărut și cioclii cu sicriul. Au apucat de targă, au coborât-o lângă sicriu și, apucând – unul de picioare iar celălalt de umeri –, au dat să-l așeze-n cutie. Cel care a apucat de umeri, nu știu cum anume a prins și-a smucit, că mâna poetului, lungă și albă, a pornit a se ridica, vroidnd parcă să-mi arate ceva înainte de a se trage peste ea încuietorile. M-am dus, după ea, cu ochii, înfiorat. Ciocluul însă a răsucit-o la locul ei, rapid.

Când să așeze capacul peste sicriu, apare un funcționar de la Sanepid. „Ce faceți aici?” întrebă el cu importanță. „Iacă ce vedeți.” „Nu permit, nu permit – strigă el – deplasarea înainte de a se căptuși sicriul cu hârtie gudronată. Nu permit!” Cioclii au tăcut, cu mâinile de-a lungul corpului, zicând, firește, ceva foarte plastic în gândul lor.

Mă apropii de funcționar și încerc să-i explic: „Știți, este un caz special, e poetul Lucian Blaga...” „Lasă, dom'le, iordanele și nu mă vrăji pe mine. Eu nu calc legile țării...”

I. Opreșan, *Lucian Blaga printre contemporani*, ediția a II-a, revizuită, augmentată, necenzurată, Editura Saeculum – Editura Vestala, București, 1995, pp. 44, 54, 272-273, 322-323

In memoriam Academician Cornelia BODEA

Acad. Ștefan ȘTEFĂNESCU

Îndoliată familie,
Întristată adunare,

În ziua de 29 aprilie 2010 s-a stins din viață, pe pat de spital, Academician Cornelia Bodea.

Vestea ne-a cutremurat pe toți, colegi și prețuitori ai distinsei Academician, model profesional, care a slujit cu credință, în modul cel mai deplin știința în slujba interesului național, a progresului națiunii noastre.

Născută într-una din cele mai atrăgătoare și bogate regiuni ale țării – fostul ținut al Zarandului – din părinți dascăli, intrați în legendă prin înțelepciunea lor și iubirea de țară, Cornelia Bodea avea să devină și ea, după ani de studii, exemplul de dascăl învățat, o veritabilă „prințesă a spiritului”.

Ca eminentă studentă la Universitatea din București, a avut șansa audierii cursurilor unor profesori celebri ai vremii, care i-au remarcat pasiunea cercetării științifice și i-au stimulat ambiția creatoare. Unora dintre ei, ca N. Iorga și Gh. Brătianu – magiștri îndrăgiți –, avea să le devină colaboratoare și, după sfârșitul lor tragic, Cornelia Bodea avea să le închine emoționante pagini evocatoare.

Anul 1937 – când a absolvit Universitatea, obținând licența cu distincția *Magna cum laude* – a fost și anul care a marcat începutul tipăririi unor studii ale Corneliei Bodea.

În revista „Hotarul” din Arad s-a publicat prima parte a monografiei, consacrată localității natale: *Cetatea Desnei. De la primele dibuiri până la căderea în ruină*. Lucrarea, prin erudiție și acribie, anunța marele istoric de mai târziu. În ziarul „Curentul” din 29 mai 1937, sub titlul „Viața ardeleană”, se sublinia faptul că lucrarea vine de la „o nouă și foarte serioasă autoare zărăndană” și că este „un bun îndemn pentru studenții și profesorii de istorie ai ținuturilor ardelenene, ca să scoată la iveală trecutul regional, fără care istoria întregă a Ardealului românesc va continua încă multă vreme să rămână un deziderat”.

La 14 iunie 1941, Cornelia Bodea și-a susținut teza de doctorat, începută la sugestia lui N. Iorga în 1937, având ca temă: *Moise Nicoară (1784–1864) și rolul său în lupta pentru emanciparea religioasă a românilor din Banat și Crișana* (mama Corneliei Bodea descindea din familia Nicoară).

Lucrarea închinată de Cornelia Bodea *Memoriei veneratului Profesor N. Iorga*, lucrare bazată în întregime pe materiale inedite – române, latine, franceze, maghiare – s-a tipărit la Arad în 1943 și s-a bucurat de aprecieri elogioase în presă, ca și în marile periodice științifice.

Între 1937 și 1949, Cornelia Bodea a funcționat la Catedra de Istorie Universală de la Facultatea de Litere și Filosofie din București, catedră ilustrată, după moartea lui N. Iorga, de Gh. Brătianu, iar după 1947 de către A. Oțetea.

Din 1949 și până în ultimele zile, Cornelia Bodea a slujit exemplar Institutul de Istorie Universală „N. Iorga”, unde s-au auzit vocile unor mari savanți români și ale unora dintre marii savanți ai lumii.

Prin opera creată, Cornelia Bodea a sporit prestigiul Institutului „N. Iorga” în țară și peste hotare.

Între 1972 și 1989, și în multe rânduri, ca „visiting professor”, Cornelia Bodea a ținut cursuri și seminarii de înaltă ținută științifică la universitățile americane, în special la *Ohio State University* și *Boston College*.

*

Opera științifică a Corneliei Bodea, înscrisă în patrimoniul istoriografiei românești, de valoare universală, este axată pe o problematică majoră a istoriei moderne a României. Procesul complex de dezvoltare economică, politică și socială din întreg spațiul românesc, ca și dezvoltarea culturală și activitatea diplomatică cu rol însemnat în lupta pentru emanciparea națională și în construcția statului național unitar român, privirea spre Occident, ca dimensiune importantă în procesul creării statului național unitar român sunt domeniile predilecte ale investigațiilor științifice întreprinse de Cornelia Bodea și în care ea a realizat lucrări de referință.

Cunoașterea temeinică a principalelor limbi de circulație internațională i-a înlesnit accesul la importante fonduri arhivalice din țară și din străinătate, depistarea unui important număr de izvoare istorice inedite privind istoria patriei.

Bibliotecile și arhivele din țară și din străinătate i-au fost, de altfel, templele care i-au îndestulat dorința de cunoaștere și pasiunea cercetării.

O parte din izvoarele istorice depistate le-a folosit în lucrările publicate, altă parte au intrat în circuitul științific sub forma unor volume de documente, întocmite la un înalt grad de acuratețe științifică.

*

Permanenta străduință de a fi la curent cu literatura istorică nouă, apărută în țară și în străinătate, s-a răsfrânt în orizontul științific vast pe care-l avea Cornelia Bodea și care i-a permis să surprindă în cercetările întreprinse corelații de fapte și elemente semnificative, care scapă cercetătorului grăbit.

Lucrările Corneliei Bodea, prin tematica aleasă, slujesc deopotrivă progresului în știință și interesului național. Ele se înscriu în cea mai valoroasă tradiție istoriografică românească.

Valoarea științifică a operei Corneliei Bodea, activitatea ei universitară, de aleasă dăruire și cu importante rezultate, desfășurată în țară și peste hotare, probitatea științifică și atitudinea demnă, manifestată în atâtea împrejurări i-au adus prețuirea comunității științifice din țară și din străinătate.

Membră a Academiei Române din 1992, ea a fost aleasă, totodată, membră a Academiei din Portugalia.

În 1989 a fost distinsă cu *Diploma de onoare*, acordată de Primăria orașului Boston (SUA), iar în 1993 cu *Diploma Prieteniei Româno-Americane*.

În 1997 a fost declarată *Cetățean de onoare al Municipiului Arad*.

Universitățile „Aurel Vlaicu” din Arad și „Ovidius” din Constanța i-au acordat titlul de *Doctor honoris causa*.

La 1 Decembrie 2000 i s-a conferit *Ordinul Național „Pentru Merit” în grad de Mare Ofițer*.

*

Sunt convins că ceea ce este etern din opera Corneliei Bodea nu va fi lăsat uitării, potrivit adagiului latinesc: *non omnis moriar*.

Amintirea neștearsă în inimile noastre, cu respect și dragoste, va fi omagiul permanent pe care i-l datorăm celei care a ilustrat, în mod exemplar, viața științifică la Institutul de Istorie „N. Iorga” al Academiei Române și din *Academia Română* – „*sanctuarul spiritualității românești*”.

Odihnește în pace, ilustră Academician Cornelia Bodea!

Sit tibi terra levis.

Ion Țuculescu – *Câmp cu rapiță*

BUCUREȘTII DE ALTĂDATĂ

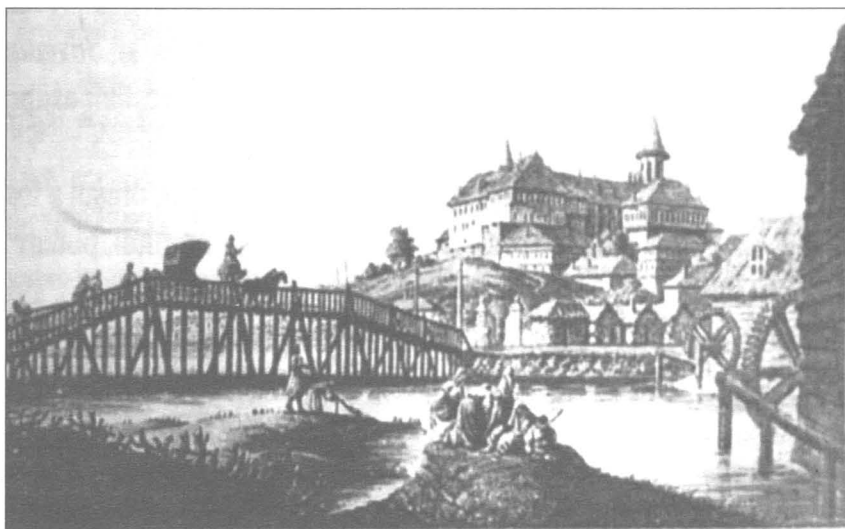
Pitorescul Capitalei fără lăutari*

Dr. Viorel COSMA

S-a afirmat, pe bună dreptate, despre cetatea Bucureștilor dinaintea de 1800 că a fost o așezare pitorească, pe coline, lacuri și livezi nesfârșite, dominată de biserici, mănăstiri și cărciumi. Dacă românii s-au născut dintr-început cu frica în Dumnezeu, nefiind creștinați pe parcursul anilor ca unele popoare vecine, atunci nu trebuie să ne surprindă faptul că în 1856, de pildă, existau în Capitala țării nu mai puțin de 121 de biserici și 14 mănăstiri, fără a mai aminti de metohuri, schituri și alte case de rugăciuni. Dar de unde atâtea cărciumi și încă fără lăutari? Simplu de tot: livezile nesfârșite ascundeau numeroase hectare de viță de vie, pe lângă codri de stejari, tei, nuci, duzi și grădini de pomi roditori (de la caiși, piersici, pruni, vișini, cireși până la zmeură, fragi, afine, mure ș.a.).

Situați între Orient și Occident, Bucureștii începutului de veac al XIX-lea păreau pentru oricare străin poposit pe meleagurile Dâmboviței lui Bucur un *Babilon* de turci, greci, aromâni, macedoneni, sași, albanezi, armeni, sârbi, ruși, polonezi și țigani, mulți țigani (din fericire nu de „șatră“, călători, ci de „vatră“, stabili, robi ai curților boierești și mănăstirilor), care împrumutau orașului – în plină modernizare – un farmec particular. Salba de lacuri (Herăstrău, Tei, Colentina, Floreasca, Fundeni, Snagov) oferea negustorilor și călugărilor pește și raci din belșug, care, aseasonați de cărciumari cu mustul de toamnă și vinul produs de întinsele culturi de viță de vie, hrăneau și pe bogați și pe săraci mai mult decât îndestulător. Dacă vom adăuga și numeroasele grădini de zarzavat, dar și de „priveală“, precum *Filaretul*, *Bordeiul*, *Grădina cu tei*, *Episcopiei*, *Mitropoliei*, *Giaferului*, *Herăstrăului*, *Icoanei* (cu afluentul râșorului Bucureștioara), care după 1830 vor transforma Bucureștii într-un veritabil parc uriaș cu arbori seculari, poate că se va lăuda cu încântătoare locuri de petreceri la iarbă verde. Rând pe rând, vechile grădini au început să dispară, altele s-au transformat și modernizat, Capitala mândrindu-se cu grădinile *Belvedere*, *Alcazar*, *Universității*, *Grădina cu cai*, *Ioanid*, *Oteteleşanu*, *Rașca*, *Blanduziei*, *Scufa*, *Sans-Souci*, *Sfântul Gheorghe*, *Slater*, *Stavri*, *Zdrafcu*, *Union*, culminând cu *Çișmigiul* și *Șoseaua* (Kiseleff). Acestea vor deveni raiul lăutarilor bucureșteni asupra cărora ne vom opri pe larg în paginile următoare.

Prin acest hățiș de lacuri și livezi, păduri și vii, orașul a fost „tăiat“ de câteva artere principale de circulație, numite „poduri“: Podul Beilicului (Calea Șerban Vodă), Podul Caliței (Calea Rahovei), Podul de Pământ (Calea Plevnei), Podul Târgului de Afară (Calea Moșilor) și Podul Mogoșoaiei (Calea Victoriei), axul principal al Capitalei. Cel mai vechi se pare că

Podul peste râul Dâmbovița, la poalele Mănăstirii Mihai Vodă. Gravură din 1794. Aquatinte de W. Watts, după un desen de Luigi Mayer

a fost Podul Caliței (atestat în planul cartografic al Bucureștilor la 1770), numele străzii având la bază un toponim mai vechi (balta Calița) sau fiindcă drumul traversa un teren mocirlos al Dâmboviței. Podul Beilicului era calea de acces a solilor ruși ce veneau la București din sudul Dunării. Podul Mogoșoaiei evoca numele soției marelui serdar Matei Mogoș, care ridicase la marginea orașului în 1719 o cruce, sculptată artistic din piatră de Albești de peste 4 m înălțime, spre a apăra locuitorii orașului de epidemia de ciumă și foamete.

Străzile mărunte nu aveau nume la începutul veacului al XIX-lea. *Cărciuma* constituia farul de orientare stradală a locuitorilor orașului, iar *biserica* definea mahalalele, fiind în același timp centrul de identificare a cartierelor Bucureștilor. Cele 78 de mahalale erau denumite „după biserica lor“, acum 150 de ani. Mahalaua Delea Veche era pământul mănăstirii Radu Vodă, dealul Bărbătescului de la Filaret se afla în stăpânirea mănăstirii Țigănești etc. Așa se explică faptul că „mahalalele“ Sfântul Gheorghe-Vechi, Sfinții Voievozi, Crețulescu, Biserica Enei, Lucaci, Boteanu, Domnița Bălașa, Udricani, Delea Veche, Mântuleasa, Schitu Măgureanu, Batiștea, Pitar Moș, Precupeții Vechi, Foișorului, Sfânta Vineri, Çișmigiului ș.a. – toate menționate în *Catagraficescul period*, întocmit de Comisia centrală a Capitalei București, erau situate în plin centrul orașului, deși își păstraseră structura de așezări rurale.

Nu trebuie să ne surprindă nici paradoxul că mahalalele Sf. Gheorghe și Scaune (unde se fixase fieful lăutarilor vestiți ai Capitalei), se aflau în plin centrul Capitalei, departe de periferie.

Deși haosul denumirii străzilor părea să dispară în vremea Unirii Principatelor Române sub domnia lui Alexandru

Ioan Cuza (1859–1866), totuși, în urma Războiului de Independență Națională din 1877/1878, un val de nume sonore de eroi, domnitori, politicieni, prelați bisericești, oameni de cultură și localități de referință a faptelor de vitejie a ostașilor români (Rahova, Smârdan, Vidin, Plevna) au schimbat vechiul nomenclator bucureștean. Harababura nu s-a oprit aici, fiindcă momentul Unirii celei Mari din 1918 a provocat o adevărată babilonie în „botezarea” extravagantă, caraghioasă, hilară, a diriguitorilor Capitalei. Rând pe rând, maiorul Dimitrie Pappasoglu în *Istoria fondării orașului București* (1891), G.I. Ionescu-Gion în *Istoria Bucureștilor* (1899) și Henri Stahl în *Bucureștii ce se duc* (Ed. I, 1910, Ed. II, 1935) au încercat să deslușească firele încurcate ale denumirii străzilor din Capitală. „După ce au epuizat lista voievozilor și oamenilor iluștri – scria Henri Stahl în capitolul *Botezarea și răsbotezarea străzilor Capitalei* din cartea *Bucureștii ce se duc* (1935) – nașii orașului au făcut apel la toate amintirile lor de mitologie, istorie, astronomie, botanică etc. și așa am ajuns să avem străzi botezate *După zei și dumnezei, După plante și animale, După noțiuni astronomice și geografice, După date istorice, După nume de oameni și mai ales de cucoane* (Angela, Aurelia, Eliza, Valeria, Carolina, Julietta) și ca să nu fie gelozie între breslași, fiecare breslă a căpătat câte o stradă. “Dacă bragagiii, birjarii, căruțașii și cerșetorii își aveau ulița proprie, în schimb șoferii și dactilografele nu aveau strada lor („ceea ce este o nepolitețe antifeminină”). Și tot cu același umor, sociologul Henri Stahl observa că doctorii au 51 de străzi în cartierul Sf. Elefterie, în timp ce farmaciștii, moașele și dricarii, nici una! În sfârșit, nu știm cum au socotit edilii Capitalei că se vor descurca locuitorii când „sunt 13 străzi *Elena* în București” și apoi 13 străzi *Dumitrescu* (conchidea H. Stahl). Spre a se elimina, măcar parțial, unele confuzii s-a luat o hotărâre înțeleaptă ca, în cazul schimbării numelui străzii, pe tăblița indicatoare să se precizeze și vechea denumire a uliței: str. Alexandru Odobescu, fostă Rinocer; str. Lord Thomson, fostă Cometa; str. Murelor, fostă Duzilor etc. Să te ferească însă gândul să expediezi o telegramă lui Constantin Popescu-Chitila/ Dumbrăveni pe strada *Mitropolitul Ghenadie Petrescu*, fostă Labirint nr. 157, fiindcă plăteai o pungă de bani (constata același H. Stahl). Dar...

În sfârșit, a venit și ultimul val de modificare a nomenclatorului străzilor Capitalei după cel de Al Doilea Război Mondial (1945). Trebuiau lichidate numele trăsnete: taurului, mistrețului, viespelui, birjarilor, rinocerului, odoarei (adică... putoarei). Au apărut cele dragi specialiștilor și muncitorilor: comutatorului, macaralei (vai! ce cântec „inspirat” a tras Temistocle Popa!), târnăcopului, condensatorului, aburului, aluatului, mistriei, trăgaciului, detectorului etc.

Bineînțeles că mutațiile cele mai spectaculoase s-au produs în domeniul politicului. Nu se putea ca Păstorel Teodoreanu să producă un catren, devenit celebru după ce a fost lansat la cafeneaua literară de pe Calea Victoriei, celebra *Capșa*, fără a lăsa urme în cancelaria primăriei Capitalei.

Dacă balamucul bătlăiei denumirilor ulițelor vechiului și noului București pare-se că nu se va sfârși nici în zilele noastre, totuși pitorescul numelor străzilor nu se compară deloc cu cel al titlaturii cârciumilor, bodegilor, restaurantelor și barurilor Capitalei. Aici era raiul lăutarilor și „diseurilor” de local, căci și ei aveau porecle pe măsură: Marin Buzatu, Angheluș Cocoșatu, Ionică Frumosu, Marian Ciupitu, Mitică Tuciul până la contemporanii Adrian Copilul Mînune, Vali

Vijelie ș.a. Dar să parcurgem, cu surâsul în colțul gurii, numele localurilor bucureștene: *Leul și cârnatul, La trei ochi sub plapumă, Trei sarmale, Trei lulele, La botul calului, La ciobanul vesel, La Nae Sacăzis Sperie-Pește, La Iancu Labă, La Tăche Zbanghiul, Mărul de aur, Groapa dulce, Bodega boiler, La salonul de aur, La ochiul lui Dumnezeu, La iepurele de aur, Pui de tigru, Pui de aur, Podgoreanu vesel, Scăricică, La minor, La șapte șvabi, Motanul Negru, Trei chiftele, La mielul alb, Trei frunze de viță, La rățoi, La câinele alb, La berbec, Potcoava, Pisica neagră, La 2 lei* ș.a. Fiecare restaurant sau cârciumă își avea lăutarul ei, unii erau „nomazi”, cutreierând într-o seară mai multe localuri, patronii lăsându-i pe muzicanți să cânte doar la mesele clienților, fără nici un angajament permanent. Exceptând câteva restaurante care au rezistat timpului (*Potcoava, Leul și cârnatul, Groapa dulce, Scăricica, Mărul de aur, Motanul Negru*), celelalte – în ciuda titlaturii șocante – nu au rezistat concurenței marilor localuri cu tarafuri și șefi de orchestră de prestigiu, desființându-se după o existență efemeră. Într-un capitol special ne vom opri mai pe larg asupra restaurantelor de elită, încercând să conturăm figurile de mari lăutari bucureșteni de altădată care au dat strălucire artistică Capitalei noastre.

Pentru mahalagii de prin partea locului, apariția acestor cârciumi cu denumiri șocante, astăzi, păreau atunci „nevinovate”, justificate. În Bariera Vergului, de pildă, unde se făceau târgurile de vite anuale, cu vânzări de boi și cornute mari, *Bodega boiler* era un punct de reper justificat al Capitalei. *La Leul și cârnatul* se mânca realmente foarte ieftin, cârnatul constând doar un leu! Iar dacă doreai un patrician, te îndreptai spre cârciuma *La 2 lei*. Un pisic uriaș, bine hrănit de patron, te întâmpina chiar de la intrare în crășma *Motanul Negru*, mângâindu-i cu stufoasa-i coadă pe toți mușteriii. Nici chiar aparent, deochiata cârciumă *La trei ochi sub plapumă* nu te lăsa să te gândești la cine știe ce năzdrăvănie, când aveai surpriza să dai cu ochii de „nevasta cea chioară a stăpânului cârciumar, o femeie aprigă ce își pierduse ochiul stâng într-o luptă cu făcălețul, împotriva a trei bărbați ce vruseseră să jefuiască averea crășmăritei” (Constantin Olariu). Cine crede că *Cireșica* era numele de alint al frumoasei din zona Liceului Lazăr, se înșeală amar: acolo oprea tramvaiul ce venea de la Gara de Nord și făcea stație înainte de a cota la stânga, pe Bulevardul Elisabeta, iar vatmanul striga cu glas baritonal: „*Coboară neamule, să mănânci pește batoc/ Și să-ți cânte Zavaidoc*”. Toate denumirile pitorești ale restaurantelor

Flaşnetă germană din secolul al XVIII-lea. Reproducere din *Drehorgelstücklein aus dem 18. Jahrhundert* de Helmut Zeraschi, Leipzig, 1973

bucureștene de odinioară își aveau povestea lor ascunsă, știută doar de mușterii de prin partea locului.

O atmosferă de sat și mahala o păstrau *hanurile* de altădată, unele des vizitate de lăutari. Încă de la sfârșitul secolului al XVIII-lea, Șerban Cantacuzino a construit – se pare – primul han, care timp de 200 de ani i-a purtat numele. Nepotul său, domnitorul Constantin Brâncoveanu, a clădit cel de al doilea han, intrat în istorie sub denumirea de *Hanul lui Constantin Vodă*. Constatând utilitatea acestor așezăminte, Constantin Brâncoveanu a mai refăcut și hanul grecului Panaiotache, situat în apropierea Bisericii *Sf. Gheorghe Nou*, de unde a preluat și numele de *Hanul Sf. Gheorghe*. Toate fiind clădiri monumentale pentru vremea lor, au rămas în amintirea locuitorilor Bucureștilor drept „hanuri domnești”.

Cu totul altfel aveau să arate hanurile cu prăvălii de comerț, cârciumi etc. și oameni modești, veniți de departe (Transilvania, Moldova, chiar din străinătate), pentru afaceri minore (pânzeturi, grâne, blănuri, manufactură ș.a.), ridicate în secolul al XIX-lea: *Hanul lui Manuc*, *Hanul cu tei*, *Hanul Galben*, *Hanul Bazaca*. Lumea de meseriași și negustori, care închiriaseră odăi în aceste hanuri, se împăca perfect cu lăutarii mahalalelor ce îi vizitau în fiecare seară, dar mai ales în zilele de sărbătoare, târguri și bălciuri. Legate de Podul cel Vechi al Târgoviștei și de Podul Târgului de Afară, aceste hanuri îi chemau pe lăutarii bucureșteni să le viziteze permanent, încât adeseori multe întâmplări vesele sau dramatice ale vieții cotidiene au pătruns în cântecele și baladele epocii. Vestitul haiduc Corbea își îndemna mama:

Du-te la Târgul de-Afară,
Te-abate la cârciumioară;
Zece lopătari tocmește
Și cu dânșii te pornește
La Oborul iepelor
La gunoiul mânzilor...

în timp ce Domnul îi promitea „mireasă” din Slatina:

’Naltă și sulemenită,
De harnici meșteri croită;
I-am tocmit și lăutari
Cu ghiare și ciocuri mari,
Ca să-i cânte zi de vară
Colea la Târgul de-Afară,
Să-l privească multă țară...

La acest capăt de pod, denumit apoi Calea Moșilor, se ținea celebrul târg al moșilor, poate cel mai vesel loc al Capitalei de la mijlocul și finele veacului al XIX-lea, acolo unde „raiul lăutarilor” se transforma în „paradisul” trubadurilor mahalalelor Capitalei.

Peste timp, mai aproape de zilele noastre, la pivnița boltită a *Hanului Galben* (fiindcă proprietarul – clucerul Preda – îl spoise în culoare galbenă) se afla cârciuma celebră unde zicea balade Fărâmiță Lambru, acompaniat de acordeonul său, cu burduful găurit de vreme. Situat în preajma Bisericii *Sf. Vineri nouă* pe Calea Griviței, *Hanul Galben*, dărâmat odată cu biserica spre a se construi clădirea Gării de Nord, cucerise o faimă controversată binecunoscută de Prefectura Capitalei,

fiind locul de întâlnire a pungașilor, la fiecare oră din zi și din noapte, în special borfași și hoți de păsări (George Potra). Dacă hanul a dispărut, în schimb cârciuma s-a refăcut, câști-gându-și un adevărat renume după 1950, fiindcă aici a poposit un mănunchi vestit de mari lăutari bucureșteni.

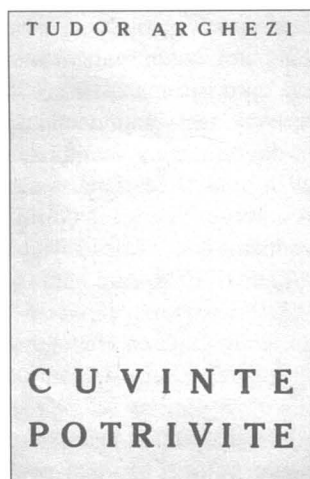
Iar când lăutarul îmbătrânea sau se îmbolnăvea, fiind nevoit să părăsească scripca sau țambalul, lua în spate *flașnetă*, cutiuța cu muzică și începea să cutreiere mahalalele, din cârciumă în cârciumă, deoarece știa că acolo supraviețuiesc bețivii, cheflii, care – afumați de turburel – confundau „lădița” cu instrumentul și, ascultând valsul lui Strauss sau Ivanovici, prindeau și un bilețel cu noroc. Și cum „viitorul” era totdeauna unul fericit, plătea pe loc flașnetarul pentru clipa de bucurie. Sociologul și scriitorul Henri Stahl, care apucase epoca de glorie a flașnetarilor, ni-i descrie cu umor și pitoresc: „Unul duce în spinare, suflând din greu, cutia cu clopoței și muzică, celălalt învârte manivela și izbește într-o tamburină uriașă cu grația unei Carmencite. Pe cât sunt de zdrențăroși indivizii suspecti, pe atât le e de gătită flașeta; în față o poză mare: Romeo și Julieta, o vânătoare de tigri sau altă poză populară, ori încă o oglindă. Panglicuțe, flori de sorcovă, beteală de mireasă, măliurii, fel de fel de îngerăși, cărți poștale ilustrate atârnă de tifonul transparent ce învăluie toată flașeta, ferind-o de indiscreția muștelor indecente. Au dispărut de mult flașnetele cu vânt în grele cutii pătrate, cu arii din *Traviata*, ce le cânta din gură un italian bătrân. Azi valsuri, polci, mai rar sârbe și hore, triluri multe, clopoței la fiecare tact, se cer prin mahalale, ori chiar gramofonul. Civilizația unificatoare – constatată cu melancolie scriitorul-memorialist al Bucureștilor de altădată – distruge pitorescul.” După ce cutia fusese așezată pe roate (spre a face economie de un om), flașnetă a intrat în anonim, deoarece discul și radioul i-au adus bucureșteanului toată muzica în casă, de dimineața până seara, la alegerea și intensitatea dorită, dar și cu bani mai puțini.

Dacă au dispărut flașnetele, atunci au început să piară treptat și tramvaiul cu cai, tramcarul și omnibusul lui Toma Blându. A rămas tramvaiul electric, fiind mai economic decât vehiculul cu tracțiune animală. Dar parcă am pierdut ceva din pitorescul acelor călătorii amuzante de odinioară. Parcă-l aud pe compozitorul de muzică ușoară din perioada interbelică, Nello Manzatti, reluând un dialog istorisit de un scriitor bătrân: „Veneam odată de la «Moși» cu tramvaiul 17, ce lega Oborul de Gara de Nord. A fost a doua linie electrică a Capitalei, după cea veche, nr. 14, ce traversa orașul de la Cotroceni până la capătul Bulevardului Pache”.

* Fragment din: Viorel Cosma, *București – citadela seculară a lăutarilor români (1550–1950)*, Editura Fundației Culturale „Gheorghe Marin Speteanu”, București, 2009, pp. 13-21

Mulțumim domnului Gheorghe Speteanu, directorul Editurii Fundației Culturale „Gheorghe Marin Speteanu”, pentru dreptul de a reproduce acest fragment în revista noastră

Patrimoniu

Tudor ARGHEZI, *Cuvinte potrivite*

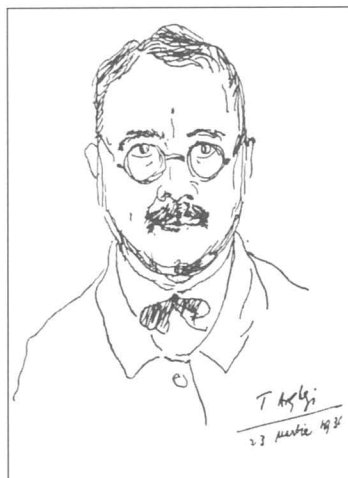
Fundația Culturală Principele Carol și Bibliofila, București, 1927

... *Durerea noastră surdă și amară / O grămădii pe-o singură vioară / Pe care ascultând-o a jucat / Stăpânul, ca un țap înjunghiat. / Din mucegaiuri, bube și noroi / Iscat-am frumuseți și prețuri noi. / Biciul răbdat se 'ntoarce în cuvinte / Și izbăvește 'ncet pedepsitor / Odrasla vie-a crimei tuturor. / E 'ndreptățirea ramurei obscure / Ieșită la lumină din pădure / Și dând în vârful, ca un ciorchin de negi, / Rodul durerii de vecii întregi.* (Testament)

Tudor ARGHEZI, *Flori de mucigai*

Cu un autoportret inedit, Editura «Cultura Națională», București, 1931

Le-am scris cu unghia pe tencuială, / Pe un părete de firidă goală, / Pe întuneric, în singurătate, / Cu puterile neajutate / Nici de taurul, nici de leul, nici de vulturul / Care au lucrat împrejurul / Lui Luca, lui Marcu și lui Ioan. / Sunt stihuri fără an, / Stihuri de groapă, / De sete de apă / Și de foame de scrum, / Stihurile de-acum. / Când mi s'a tocit unghia îngerească / Am lăsat-o să crească / Și nu a mai crescut – / Sau nu o mai am cunoscut. // Era întuneric. Ploaia bătea departe, afară. / Și mă durea mâna ca o ghiară / Neputincioasă să se strângă. / Și m'am silit să scriu cu unghiile dela mâna stângă. (Flori de mucigai)

Elogiul satului românesc

Discurs rostit la 5 iunie 1937 în Ședință solemnă de L. BLAGA, cu răspunsul d-lui I. PETROVICI

Monitorul Oficial, București, 1937

... *Satul ca așezare de oameni, colectiv cuprinși de formele interioare ale unei matrici stilistice, poartă pecetea unei uniități, și are caracterul unui centru de cristalizare cu raze întinse spre a organiza în jurul său un cosmos. Cosmocentrismul satului nu trebuie înțeles însă ca o grotescă trăsătură de megalomanie colectivă, ci ca o particularitate, ce derivă dintr'o supremă rodnică naivitate. Fiecare sat își are sub acest unghiu mândria sa, care-l împinge spre o diferențiere de celelalte sate învecinate sau mai depărtate. Satele nu țin să se conformeze toate la rânduielile unuia singur. În port, în obiceiuri, în cântec, fiecare sat ține la autonomia și la aureola sa...*

ISTORIA CĂRȚII

Din Arhiva BMB:

Henriette Yvonne STAHL față în față cu autoritățile vremii

Tovarășe Răutu,

Gîndind că numai dumneavoastră Gați putea să-mi dați un răspuns de principiu în problema care mă preocupă, îndrăznesc, căutînd să nu vă deranjez cu detalii, să solicit atenția dumneavoastră.

Știu că unul din aspectele relațiilor cu străinătatea în momentul de față tinde să promoveze cultura noastră peste hotare.

Pe linia aceasta aș dori să încerc să aduc și aportul meu personal. Antecedente din activitatea mea literară, precum și oferte pe care le-am primit acum cîțiva ani din partea unor edituri străine, mă îndreptătesc să sper într-o posibilă reușită:

În 1933, romanul meu Voica a apărut la Paris (traducere Iosef Igiroșianu) în revista de stînga „La Courte Paille” și a primit un premiu, apoi o ofertă de publicare, prin domnul Henri Philipon pentru „L'Intransigent”. Tot cam în același timp, volumul de nuvele Mătușa Matilda a fost distins cu premiul Femina (Paris - București).

În 1958, Henri Schapier, care atunci lucra la editurile Plon, mi-a scris cerînd volumul Voica pentru acea editură. Nu am dat imediat curs cererii pentru că doream să întregesc acest mic roman țărănesc Voica cu o a doua parte în care eroii să fie aduși pînă în zilele noastre, lucru pe care azi l-am realizat. (E.S.P.L.A. contract manuscris predat)

În 1959, odată cu delegația romînească compusă din Mihai Ralea, Demostene Botez, Petru Dumitriu, Mihai Neculce etc. a fost dus, tradus în franceză și romanul meu Între zi și noapte la Paris, la editura Le Seuil, care după lectură mi-a făcut o ofertă fermă pentru publicarea romanului. Citez cîteva din cuvintele de apreciere pe care le-am primit atunci: „... Le roman a plut dans le sens fort du mot... Le type de Ana, par sa pureté et son drame, un des plus beaux de la littérature mondiale... La force du roman rapplent les romans de Dostoievski... Nous lui prévoyons un succès.” etc. (Citez din memorie, scrisorile primite aflîndu-se la M.A.I.)

Ținînd seama de interesul pe care unele edituri franceze și germane îl au pentru literatura țărilor de democrație populară, atît cît și de ofertele care mi s-au făcut, mă simt îndemnată să cer să-mi fie îngăduit să iau direct legătura prin corespondență personală cu acele edituri, iar nu prin Cartimex sau Meridiane. Bineînțeles aceasta efectuată numai pentru cărțile apărute la noi cu aprobările oficiale iar corespondența să fie purtată prin Uniunea Scriitorilor.

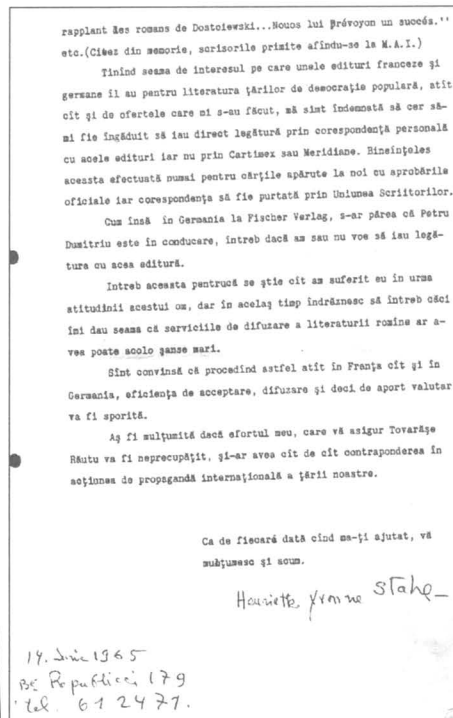
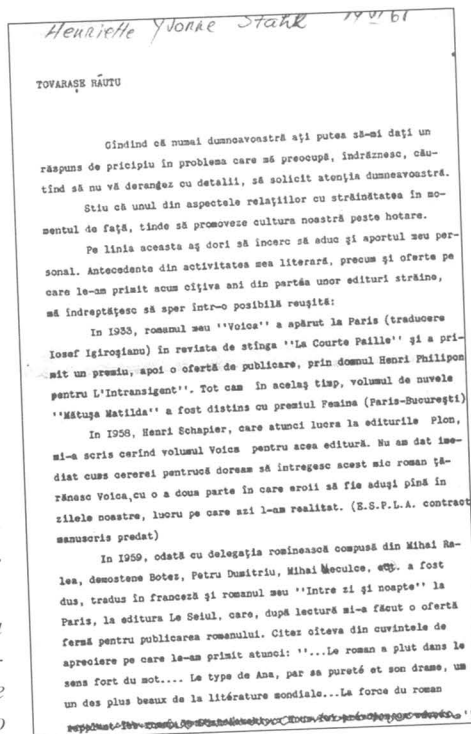
Cum însă în Germania, la Fischer Verlag, s-ar părea că Petru Dumitriu este în conducere, întreb dacă am sau nu voie să iau legătura cu acea editură.

Întreb aceasta pentru că se știe cît am suferit eu în urma atitudinii acestui om, dar în același timp îndrăznesc să întreb căci îmi dau seama că serviciile de difuzare a literaturii romîne ar avea poate acolo șanse mari.

Sînt convinsă că procedînd astfel atît în Franța cît și în Germania, eficiența de acceptare, difuzare și deci de aport valutar va fi sporită.

Aș fi mulțumită dacă efortul meu, care vă asigur, Tovarășe Răutu, va fi neprecupețit, și-ar avea cît de cît contraponderea în acțiunea de propagandă internațională a țării noastre.

Ca de fiecare dată cînd m-ați ajutat,
vă mulțumesc și acum.
Henriette Yvonne Stahl

14 Iunie 1965

Tradiții culturale bucureștene

Fundația Rudolf Schweitzer-Cumpăna Un model de promovare publică activă

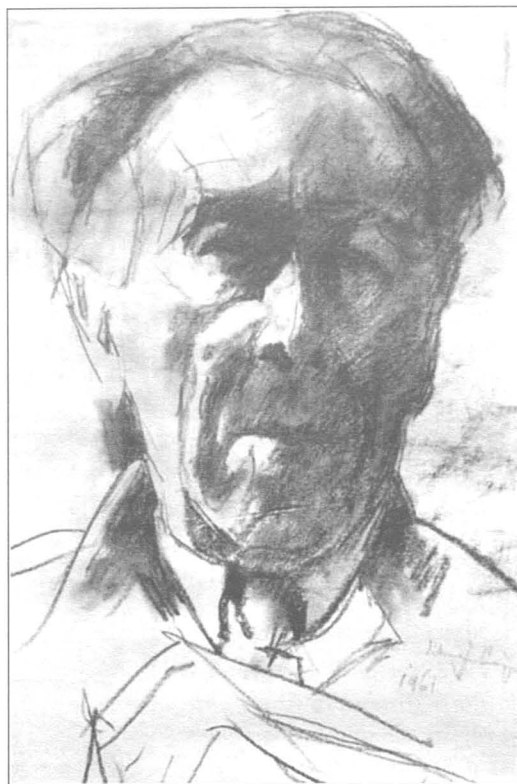
Cu 124 de ani în urmă, la 7 mai 1886, se năștea la Pitești Rudolf Schweitzer, fiul unui meseriaș feronier originar din Elveția germană, atras, ca mulți alți compatrioți, de modelul de reconstrucție economică inițiat de Regele Carol I. Curând, tatăl său își va încerca norocul în administrație, devenind funcționar, mai întâi pe domeniul Știrbei de la Buftea, apoi la exploatarea forestieră Arefu din județul Argeș (zona se află astăzi sub apele barajului de la Vidraru). De altfel, adăugarea cognomenului de Cumpăna la numele de familie, preluat de la localitatea argeșeană unde a copilărit, reprezintă în opinia artistului un omagiu adus atât țăranilor pe care i-a iubit și i-a imortalizat în pânzele lui, cât mai ales o dovadă a naturalizării sale depline.

După studii liceale urmate la Pitești, viitorul pictor, îndemnat de fostul său profesor de desen Dimitrie Serafim, ia drumul Berlinului, ajutat de un unchi, funcționar la Căile Ferate, înscriindu-se la Academia de Artă (Hochschule für Bildende Kunst), viitoarea A.d.K., de unde va fi recrutat și primul bursier al Fundației ce-i poartă numele, studentul berlinez Michael Wurtz, cel ce a beneficiat, în 2004, de un program de studii la București, finanțat de Fundație.

Anii berlinezi vor însemna pentru tânărul Rudolf atât parcurgerea unui stagiu riguros de pregătire, ce își va arăta roadele la maturitate, când pictorul, la rândul lui, va deveni un desăvârșit dascăl de pictură la Academia de Artă din București, dar mai ales contactul cu arta clasică și modernă, experiență esențială pentru orice artist.

Ceea ce rămâne însă definitiv pentru pictura lui Schweitzer-Cumpăna este interesul constant pentru tematica țărănească. Întors în țară, pictorul va rămâne la Cumpăna mai bine de trei ani, creațiile sale fiind inspirate din natura locală, dar și din experiența de viață acumulată pe parcurs. Va picta scene de gen, reprezentând țărani trudind la muncile câmpului, atelaje sau petreceri câmpenești ce îi vor modela un stil și un univers pictural specific și ce-l va urmări pe artist tot restul vieții. La acestea se adaugă experiența de colorist, accentuată în anii de maturitate, când pictorul va lua contact cu natura luxuriantă a Greciei, Turciei și Macedoniei, dar și cu Parisul, oraș unde va poposi mai bine de doi ani, la mijlocul deceniului trei al secolului trecut.

După debutul „oficial”, în 1911, la Salonul Oficial, dar și la „Tinerimea artistică”, pictorul devine tot mai activ în peisajul artistic bucureștean, fapt remarcat de critici și încurajat de colecționarii de tablouri. Între primii cumpărători ai tablourilor sale reprezentând țărani din Argeș este și Anastase Simu, iar între critici semnalăm pe Nichifor Crainic, Emanoil Bucuța și Nicolae Iorga. Marcat de experiența războiului și a prizonieratului, Rudolf Schweitzer, înscris voluntar în rândurile oștirii române, nu va înceta să redea pe pânză motive românești, fiind poreclit, pe timpul reclusiunii în lagărul de la Mănăstirea, județul Ilfov, „pozarul”, pentru abilitatea sa de a zugrăvi portrete umane. Semnificativă pentru receptarea critică a artistului rămâne aprecierea lui N. Crainic,

Autoportret, 1961

din 1919: „Cu tot numele său nemțesc, care ar putea să-i pricinuiască oarecari inconveniențe, dl. Schweitzer are o inspirație rustică foarte românească, am putea zice exclusiv țărănească...”

Cu toate că a pictat relativ mult, chiar pentru o epocă de totală liberalizare a culturii – opera sa fiind estimată, după o apreciere a istoricului de artă Petre Oprea, la aproximativ 30.000 de pânze și acuarele – Schweitzer-Cumpăna a dus o viață relativ modestă, în ultimii ani de viață locuind în cartierul Floreasca, într-o casă ce-i ținea loc și de atelier. Aici era vizitat de prieteni, dar mai ales de tinerii săi studenți de la Academia de Artă, între care amintim pe maestrul Ion Sălișteanu, Constantin Blendea sau Vasile Grigore, admiratori constanți ai operei sale.

La mai bine de trei decenii de la moartea artistului (survenită la 17 februarie 1975), memoria sa este perpetuată de dna dr. Zoe Stoicescu-Apostolache, nepoată din partea soției pictorului. La reuniunea anuală a membrilor Fundației Schweitzer-Cumpăna, desfășurată în luna mai a.c. în casa artistului, președinta Fundației, dna Zoe Apostolache, ne-a dezvăluit câteva dintre planurile și proiectele sale:

„Am înființat Fundația în 1996 cu scopul de a promova activitatea pictorului, dar și de a-i îngriji moștenirea artistică și a-i perpetua memoria publică. În acest sens am făcut demersuri atât pentru amenajarea unui loc de veci decent în

Cimitirul Evanghelic din capitală, confesiune căreia i-a aparținut pictorul, dar mai ales pentru ridicarea, în Parcul Floreasca, a unui bust al artistului, vernisat la 8 noiembrie 2004 în prezența primarului Sectorului 2, domnul Neculai Onțanu. În paralel, am inițiat seria «Caietele Fundației». Realizată cu ajutorul unui prieten de suflet al Fundației, istoricul militar dr. Aurel Pentelescu, am mai fost ajutați, în demersul nostru, de criticul de artă Petre Oprea, de sculptorul Gheorghe și de istoricul de artă Radu Ionescu, autorul primei monografii complete a vieții și operei pictorului Schweitzer-Cumpăna, publicată în 2003. Alte manifestări notabile sunt expozițiile retrospective de la Vaslui și Pitești, precum și expoziția găzduită de Galeria U din București, în clădirea City Group. Toate aceste demersuri, inclusiv articolele apărute în presă și recenziile monografiei amintite, au contribuit substanțial la creșterea cotei de piață a artistului.

Marea mea bucurie este că astăzi Schweitzer-Cumpăna este un nume de referință al artei contemporane, iar casele de licitație își dispută onoarea de a scoate la vânzare tablouri ale maestrului, cotate din ce în ce mai sus pe piața liberă.

I: Chiar așa de bine merg lucrurile în viața noastră culturală?

R: Ceea ce v-am semnalat reprezintă partea frumoasă a muncii noastre. Rămân nerezolvate câteva din proiectele mele: înființarea unui muzeu memorial la Arefu și a unei galerii permanente care să-i poarte numele la Muzeul de Artă din Pitești. De altfel, chiar din timpul vieții artistul a donat muzeului din Pitești o selecție de tablouri (147) originale, ce nu și-au găsit încă o formă de valorificare adecvată gestului său

generos. La rândul lor, autoritățile din Arefu întârzie finalizarea proiectului, deși am oferit personal sprijin financiar pentru amenajarea muzeului. Visul meu este să ofer sătenilor din Argeș, dar și turiștilor ce vizitează barajul Vidraru, un loc de popas artistic, pe măsura dragostei ce a manifestat-o pictorul pentru meleagurile sale de adopție. În altă ordine de idei, continuăm să oferim anual burse pentru cei mai merituoși artiști plastici, absolvenți ai Universității de profil, și în măsură posibilităților să edităm «Caietele Fundației» și să monitorizăm aparițiile în mass-media ale referințelor critice despre pictor. Personal, am convingerea, în calitate de fost muzeograf (d-na Zoe Stoicescu-Apostolache a îndeplinit ani de-a rândul funcția de director al Complexului Muzeal Prahova, Ploiești, n.a.), că opera pictorului Schweitzer-Cumpăna este departe de a-și fi găsit valorificarea deplină. Ca și în cazul multor altor artiști interbelici, vâlul de uitare și de nerecunoaștere începe să se destrame. Fenomenul acesta trebuie privit în context mai larg: însăși opera celor mai importanți artiști contemporani nu poate fi promovată și apreciată în lipsa izvoarelor. Or un Schweitzer-Cumpăna, la fel ca și un Iser, Tonitza, Șirato sau Costin Petrescu nu pot fi înțeleși dincolo de contextul istoric în care au creat. Ei sunt însă o dovadă că și în materie de pictură românii au știut să aducă publicului «bucurie curată».

*A consemnat,
M. NENCESCU*

Rudolf Schweitzer-Cumpăna – Peisaj din Sighișoara

AUTOGRAFE CONTEMPORANE

Feminitatea la extrem – Uca MARINESCU și vocația performanței

Pe 15 mai, cea mai cunoscută exploratoare și călătoare româncă, doamna Uca Marinescu, a sărbătorit o frumoasă vârstă – prilej cu care redacția „Biblioteca Bucureștilor” îi urează tradiționalul „La mulți ani!” – aflându-se, ca de obicei, într-o călătorie geografică extremă, de data aceasta în America de Sud. Absolventă, în 1960, a Institutului de Educație Fizică și Sport, d-na Uca Marinescu, originară din localitatea Gheorghieni, județul Harghita, a activat ca sportiv de performanță, cucerind, în 1960, titlul național la pentatlon, apoi (în 1961) la aruncarea discului. Ulterior, a devenit profesor de sport și antrenor la loturile de copii, păstrându-și intacte calitățile fizice și voliționale, fapt ce i-a permis, patru decenii mai târziu (la 28 aprilie 2001), să stabilească performanța, încă inaccesibilă pentru o femeie, de a atinge Polul Nord și Polul Sud pe schiuri, în cadrul unei expediții alcătuite din exploratori din mai multe țări, ce a cuprins un traseu de 116 km. Cu acest prilej, Uca Marinescu a desfășurat tricolorul românesc într-un adăpost de gheață, situat în zona extremă a Terrei, și a interpretat pentru colegii săi de expediție cântece tradiționale românești, spre bucuria celor prezenți.

Ceea ce atrage însă în mod special la d-na Uca Marinescu nu sunt atât performanțele fizice în sine – remarcabile pentru o ființă mai degrabă fragilă și sensibilă, cum este compatrioata noastră – cât mai degrabă sensul și finalitatea pe care dânsa le acordă acestor expediții. Călătorind cu mijloace materiale modeste, adesea fără un sprijin oficial și fără facilitățile oferite de regulă unui reprezentant autentic al României pe lângă forurile internaționale – d-na Marinescu activează, în calitate de fost sportiv de performanță, în cadrul Comitetului Olimpic Român –, compatrioata noastră se bazează mai ales pe spiritul de solidaritate, pe umanitatea pură și nealterată a unor populații izolate, unde domnia sa regăsește izvorul înțelepciunii și al trăinicieii rasei umane.

Călătorind în ultimii zece ani în zone mai puțin străbătute de turiștii ocazionali – Groenlanda, Pakistan, Altai, Tibet sau Antarctica – Uca Marinescu a constatat, odată cu spectacolul expansiv și inepuizabil al umanității în starea ei naturală, și degradarea produsă adesea voluntar, evident tot de om. Colecțiile sale fotografice relevă frumusețea lumii, dar și degradarea împinsă la extrem. Spectacolul banchizelor de gheață ce se topesc, zonele aride și deșertificate, animalele ucise sau alungate din habitatul lor natural sunt tot atâtea motive de reflecție pentru compatrioata noastră.

Distinsă cu Ordinul Național de Merit în Grad de Cavaler, nominalizată drept Femeia anului 2002, maestru emerit al sportului la 63 de ani, pentru performanțele de excepție din 2003 (când a escaladat înălțimile din Australia și Oceania, ajungând la baza Mont Cook din ghețarul Tasman), Uca Marinescu este pentru cei ce o cunosc același om simplu și modest, iubitor de familie, confort și echilibru. (Redacția „B.B.”)

– Sunteți o femeie puternică...

– Cred că ar fi mai bine spus complexă, pentru că, mulțumită experienței de viață dobândită până acum, am reușit să trec peste multe obstacole, multe piedici, peste multe situații extreme. Acest lucru mi-a dat curaj să merg mai departe, să nu mă opresc și să-mi formeze un anumit fel de atitudine – plină de responsabilitate – nu numai față de viața mea, ci și față de cea a semenilor mei. În timp, în urma acestor experiențe, am acumulat un bagaj sau, mai bine zis, o rezervă de putere, în sufletul meu, care îmi dă curaj, care mă

ajută să merg pe drumul pe care mi l-am ales eu înșămi. Este un drum al cunoașterii, dar un drum al cunoașterii parcurs printre oameni, pentru că am încercat să cunosc mai ales oamenii din diferitele colțuri ale lumii, pe unde am ajuns! Călătoriile mele au fost solitare, majoritatea dintre ele. Numai în expedițiile foarte grele am făcut parte din echipaje internaționale. Deci, puterea, pentru mine, înseamnă o esență a existenței și cred că fiecare dintre noi poate să-și găsească înlăuntrul său acea putere cu ajutorul căreia să construiești mai departe ceea ce îți dorești.

– *Care sunt strategiile pe care le aplicați în călătoriile dumneavoastră?*

– Pentru mine, prima parte a oricărei expediții constă într-o documentare foarte minuțioasă privind locul sau zonele unde vreau să ajung. Încerc să învăț, să deprind elementele minime de conversație, în așa fel încât să mă apropiez cât mai mult de localnici, pentru că este altceva când încerci să legi câteva cuvinte într-un dialect sau în limba chineză ori eschimosă. Astfel, strategia pe care o aplic depinde de complexitatea călătoriei, iar pregătirea acesteia poate să dureze și două-trei luni, timp în care mă înarmez cu numeroase informații, pe care acolo, în mod normal, trebuie să le folosesc. Solicit Ministerului de Externe, cu care colaborez constant, sfaturi pentru expedițiile dificile. Colaborez și cu autoritățile locale, pentru că deja, după 15 ani de hoinărit – să spunem – prin lume, sunt cunoscută și sprijinită indiferent unde mă duc! Au existat multe situații în care am avut nevoie de acest lucru. Mulțumită aceleiași bogate experiențe de viață, sunt omul care nu înțelege sintagma „nu se poate”; am voie să „nu știu”, am voie să „nu vreau”, dar nu am voie – nici din partea mea, nici din partea altora – să spun „nu pot”. Încerc întotdeauna să găsesc soluții, pentru că viața este o luptă pentru a exista, pentru a reuși. Cei care nu gândesc astfel – în general, puțini – nu sunt niște oameni puternici din punct de vedere psihic. Eu am avut norocul să plec dintr-o familie în care am fost educată să răzbat, să încerc să devin „cineva”, să ies din anonimat, să realizez ceva care să rămână în urma mea. Așa am fost educată să gândesc și așa gândesc și în continuare. Deci, fiecare om ar trebui să înceapă din acest punct.

– *Ce vă îndeamnă să porniți în aceste călătorii?*

– Există limite fizice și psihice, într-adevăr, dar aceste limite și le impune omul. Numai cunoașterea nu are limite, cel puțin pentru mine. De exemplu, atunci când pornesc în călătoriile mele îmi pregătesc unele întrebări, ajung în locul respectiv, caut răspunsurile, de multe ori le găsesc, dar, în același timp, se nasc alte întrebări. Limitele fizice și le face fiecare individ. Eu sunt un om al mișcării, al sportului, am o recunoaștere în titlul de maestră emerită a sportului: am primit o distincție de la Comitetul Internațional Olimpic ca urmare a performanței unice de a fi atins cei doi poli geografici ai pământului; după care și pe ceilalți doi, cei magnetici. Sunt singurul om din lume, deci și din România, care a ajuns la cei patru poli. Acest lucru presupune o pregătire continuă. Trebuie să îți asiguri rezistența fizică de care ai nevoie acolo unde mergi. Am întâmpinat -52 de grade, am întâmpinat viscolul teribil și obligativitatea de a sta în cort patru zile, din care ieșeam pe sub zăpadă, din când în când, ca o cârțiță. Trebuie să simți fiecare element al naturii. Am dialogat cu viscolul. Nu aveam cu cine să stau de vorbă și atunci vorbeam cu viscolul pe care îl simțeam cum vine mai puternic sau mai

domol, ca și cum mi-ar fi răspuns. Deci, iată că există un fel de tehnici psihice prin care îți poți învinge propriile limite. Vă pot da un alt exemplu. Am făcut parte dintr-o expediție internațională care intenționa să atingă Polul Nord geografic. În echipă erau zece bărbați și eu, o singură femeie. În momentul în care am ajuns la locul de întâlnire – care se afla undeva, în Siberia – și am făcut cunoștință, s-au uitat la mine cumva în felul „Aoleu, ce ne facem cu femeia aceasta?”, nereușind să-i conving pe statura mea mignonă și destul de firavă. Expediția presupunea bani mulți și pregătire la fața locului, pe care eu nu am putut să mi-o asigur. Lucrasem la Piatra Arsă cu schiurile, dar cam atât. Pe parcursul primelor trei sau patru zile mi-a fost foarte greu. Trebuia să mergi pe schiuri și să-ți tragi și sania care era legată de tine, pe o gheață care se mișca mereu, căci ne aflam pe calota Polului Nord, care acum, din păcate, se topește. Mi-era foarte greu, neînchipuit de greu. Îmi ridicam gulerul de la canadiană ca să nu mă vadă tovarășii mei de drum și plângeam. Eram epuizată și încercam să mă îmbărbătez singură. În același timp, vedeam că, de fapt, eu mergeam în continuare și atunci am descoperit că era numai o slăbiciune psihică a mea pentru că, practic, înaintam împreună cu ceilalți. Expediția asta a fost, mai mult decât altele, o competiție cu mine însămi. Și pe urmă nu puteam să renunț, nu puteam nici măcar să încetinesc ritmul pentru că nu voiam ca, din cauza mea, campania să dea greș. La un moment dat, ghidul ne-a anunțat că nu mai aveam de parcurs decât 1,7 km până la Pol. Mâinile și picioarele îmi erau degerate și nici nu prea mai știam ce e cu mine, dar în momentul acela, nu știu cum, am reînviat pur și simplu. Protocolul Polului cere ca atunci când te apropii de punctul terminus să nu mai înaintezi cu bagajele după tine, așa că, despovărați, am început cu toții să alergăm pe schiuri. După ce am alergat vreo două-trei sute de metri, am încetinit ritmul. Ghidul m-a întrebat ce s-a întâmplat. I-am răspuns că sunt atât de fericită că ajung la Pol încât, mergând mai încet, doresc să-mi prelungesc fericirea. Am ajuns la Polul Nord în 28 aprilie 2001, ora 15.40. Drapelul românesc a fluturat alături de celelalte steaguri, în patria ghețarilor veșnici.

– *V-ați schimbat modul de viață în urma călătoriilor făcute?*

– După ce fac acel prim-pas cu care începe orice călătorie, învăț foarte multe și, desigur, ajung să privesc altfel viața. Simt că am căpătat o anume generozitate în a înțelege oamenii. Și încerc în fiecare zi să fiu mai bună. Tibetanii spun că noi suntem încărcăți cu foarte multe lucruri în plus față de ceea ce am avea în mod real nevoie. Dacă am reuși să scăpăm de acest balast, am deveni persoane care trăiesc simplu, modest și curat.

*Interviu realizat de Delia PETRESCU
pentru „Observatorul militar”*

MERIDIAN BIBLIOTECONOMIC

Din viața Bibliotecii Metropolitane București

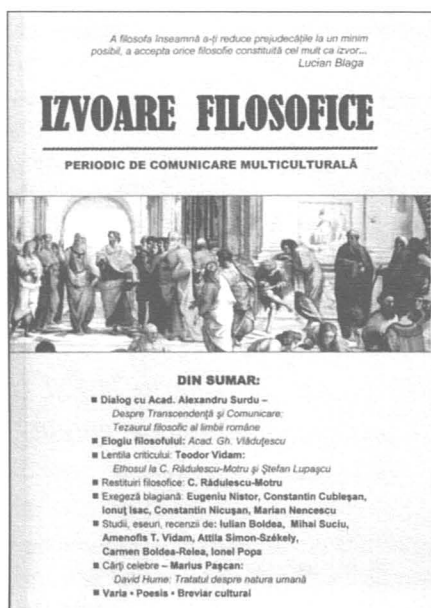
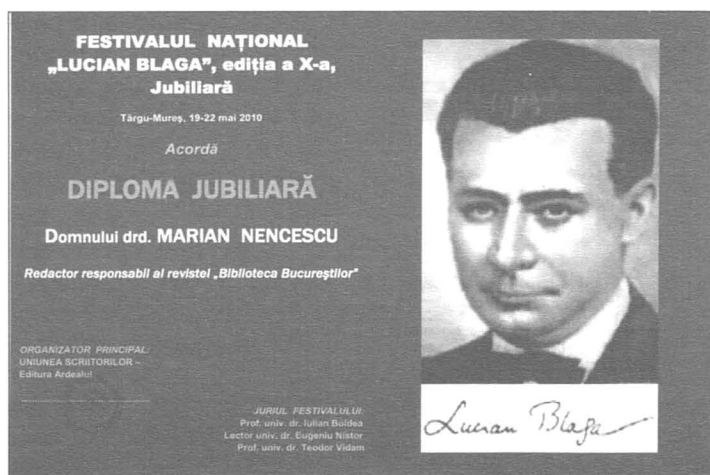
Lucian Blaga – 115 ani de la naștere

Posteritatea lui Blaga în conștiința publică

În decurs de o lună – mai 2010 – au avut loc nu mai puțin de trei manifestări „naționale” dedicate promovării operei blagiene în posteritate: festivalurile de la Sebeș (Alba), ediția a XXX-a, Cluj-Napoca (ediția a XX-a) și, cea mai tânără manifestare, cea de la Târgu-Mureș (ediția a X-a, jubiliară). Fenomenul ce marchează împlinirea a 115 ani de la nașterea lui Lucian Blaga (n. 9 mai 1895 – d. 6 mai 1961) este cu atât mai semnificativ cu cât, după mărturiile unor contemporani, consemnate și de publicația noastră la rubrica „Răsfoiri”, Blaga însuși era îngrijorat de posteritatea operei sale, privită atât în context românesc, dar și european. În realitate, L. Blaga, spre deosebire de alți contemporani, rămâne în actualitate prin dubla sa calitate de exeget al fenomenului filosofic contemporan, dar și de poet de factură expresionistă.

Invitați de onoare ai manifestării dedicate lui Blaga la Târgu-Mureș au fost academicianul bucureștean *Alexandru Surdu* și universitarii clujeni *Teodor Vidam*, *Constantin Cubleșan* și *Al. Cistelean*, toți cunoscuți pentru preocuparea lor de valorificare a operei filosofice blagiene. Dacă acad. Al. Surdu s-a concentrat mai ales pe stabilirea filiațiilor gândirii lui Blaga în spațiul românesc, analizând în profunzime relația gânditorului de la Lancrăm cu Vasile Băncilă, un filosof mai puțin frecventat astăzi, dar a cărui contribuție teoretică la stabilirea „spațiului Bărăganului” nu-și are echivalent decât în sintagma blagiană a „spațiului mioritic”, ceilalți invitați au investigat cu aplicație universul cultural blagian, descoperind nu doar filiațiile unei gândiri vizionare, cât mai ales calitatea de „precursor” a lui Blaga în acest context. I-au secondat mai „tinerii” cercetători: Constantin Nicușan, Ionuț Isac și M. Nencescu, ale căror comunicări prezentate în fața unui public avizat din cadrul Universității „Petru Maior” au constituit dovada că „fenomenul Blaga” rămâne fecund în planul gândirii românești.

Demersul exegetic a fost dublat și de publicarea unui nou volum din seria „Izvoare filosofice”, precum și a revistei „Târnavă”, ambele îngrijite de același neobosit Eugeniu Nistor. Concluzia acestei manifestări este aceea că Blaga nu mai poate fi privit doar ca literat, căci a venit vremea unei valorificări depline a moștenirii sale artistice, în acest sens filosofia păstrându-și poziția privilegiată. Poate că o reunire a forțelor locale, o concentrare a manifestărilor într-o singură locație ar asigura, pe lângă avantajul reunirii unui conclave de comentatori, inclusiv determinarea unui curent public de revigorare a interesului pentru tradițiile românești cu adevărat europene. Căci, privită, sub acest aspect, moștenirea literară a lui Lucian Blaga prezintă toate caracteristicile universalității. (CRONICAR)

Salonul Internațional de Carte pentru Copii și Tineret Chișinău, ediția a XIV-a

Marilena CHIRIȚĂ
Biroul Consultarea Colecțiilor

Salonul Internațional de Carte pentru Copii și Tineret de la Chișinău, lansat în aprilie 1997, este unul dintre evenimentele culturale importante ce au loc în ultimii ani în Republica Moldova. Menirea acestei acțiuni este de a susține editarea și difuzarea cărții pentru copii și tineri, promovarea cărții de un înalt nivel artistic și sprijinirea celor ce contribuie la crearea și editarea publicațiilor pentru copii. Ediția a XIV-a a Salonului s-a derulat în perioada 21 – 25 aprilie 2010 și a fost găzduită de Centrul Internațional de Expoziții Moldexpo.

Organizat de Secția Națională a Consiliului Internațional al Cărții pentru Copii și Tineret (IBBY), în colaborare cu Ministerul Culturii și Turismului al Republicii Moldova, Ministerul Educației și Tineretului al Republicii Moldova, Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”, Comisia Națională a Republicii Moldova pentru UNESCO, Primăria Chișinău, Direcția Cultură Chișinău, Direcția Generală Educație, Tineret și Sport Chișinău, Biblioteca Municipală „B.P. Hașdeu” Chișinău, Uniunea Scriitorilor din Moldova, Uniunea Artiștilor Plastici din Moldova, CIE Moldexpo S.A., Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova, Societatea de Distribuție a Cărții PRO-NOI, Uniunea Editorilor din Republica Moldova, evenimentul a debutat cu cuvintele de salut ale doamnei Claudia Balaban, președintele IBBY. De asemenea, au luat cuvântul personalități ale vieții culturale, politice și diplomatice: Mihai Ghimpu, Președinte al Parlamentului Republicii Moldova, Președinte interimar al Republicii Moldova, Vladimir Filat, Prim-ministru al Republicii Moldova, Boris Focșa, Ministru al Culturii al Republicii Moldova, Leonid Bujor, Ministru al Educației al Republicii Moldova, Dorin Chirtoacă, Primar general al Municipiului Chișinău.

Luând cuvântul în fața numeroșilor participanți la manifestare, șeful interimar al statului a menționat că Salonul Internațional de Carte pentru Copii și Tineret este evenimentul cultural de amploare, care ne unește pe toți, ne apropie de tot ce este spirit și cunoaștere și ne confirmă senzația reînnoirii.

Totodată, președintele interimar Mihai Ghimpu a dat citire decretului prezidențial, prin care scriitorul român Nicolae Busuioc a fost decorat cu „Ordinul de Onoare”, iar scriitorul Daniel Corbu din România și scriitoarea din Republica Moldova, Claudia Partole, cu medalia „Mihai Eminescu”. Distingțiile au fost conferite în semn de înaltă apreciere a meritelor deosebite în aprofundarea legăturilor cultural-istorice între România și Republica Moldova, pentru con-

tribuția la promovarea valorilor moral-spirituale și activitate literară prodigioasă.

Odată deschise porțile Salonului, cei prezenți au vizionat expozițiile de carte ale celor peste 100 de edituri participante din Republica Moldova, România, Rusia, SUA, Franța, Germania, China, Belarus, Polonia, Serbia, parte dintre acestea reprezentate în cadrul manifestării de ambasade și consulate. Eroiile zilei au fost copiii, fiecare primind în dar cartea-surpriză *Melcii nu citesc ziare* de Ianoș Țurcanu, apărută la Editura Prut Internațional.

Pe parcursul desfășurării Salonului au avut loc lansări de carte, întâlniri cu cititorii, discuții, recitaluri, atât în cadrul spațiului expozițional Moldexpo, cât și la bibliotecile din oraș. În memoria poetului Grigore Vieru s-a organizat un medallion literar *Eu sunt poetu-acestui neam*. Au fost prezentate volumele: *Grigore Vieru – poetul*, coordonator acad. Mihai Cimpoi, *Grigore Vieru, poetul arhetipurilor* de acad. Mihai Cimpoi, *Grigore Vieru – pelerine pe drumuri nemțene*, autor Olguța Caia (strănepoata lui Ion Creangă), *Un discipol al lui Orfeu*, alcătuitor soția scriitorului, Raisa Vieru.

Biblioteca Municipală „B.P. Hașdeu” a fost gazdă a mai multor lansări de carte foarte apreciate de publicul cititor: *Tema pentru acasă* de Nicolae Dabija, *Elegiile fiului risipitor* de Valeriu Matei, *Poștiți, domnule Kafka* de Daniel Corbu, precum și a noilor titluri apărute în Colecția „Biblioteca Ion Creangă” a Editurii Princeps Edit – Iași: *Dicționarul personajelor lui Ion Creangă* de Valeriu Cristea, *Ion Creangă* de Zoe Dumitrescu-Bușulenga, *Lumea transilvană a lui Ion Creangă* de Teodor Tanco.

Doamna dr. Lidia Kulikovski, director general al Bibliotecii Municipale „B.P. Hașdeu”, a menționat semnificația simbolică a manifestării care s-a încadrat perfect în acțiunile

Salonului, preluând excelent pentru Ziua Mondială a Cărții și a Dreptului de Autor, precum și a Zilei Bibliotecarului, care s-a sărbătorit pentru prima dată în Moldova pe data de 23 aprilie, în aceeași zi ca și în alte state din Europa Occidentală și Centrală, inclusiv în România.

De asemenea, dr. Lidia Kulikovski a reamintit publicului, prezent în număr mare la această întâlnire, că *Tema pentru acasă*, romanul despre viața basarabenilor în care, așa cum afirmă însuși autorul, „ne putem regăsi fiecare din noi”, este inclus în programul *Chișinăul citește o carte*, program inițiat de Biblioteca Municipală și care are ca scop susținerea lecturii rezidenților chișinăuieni, promovarea valorilor culturale locale, în special a cărților premiate de Uniunea Scriitorilor din Republica Moldova. Proiectul este adresat publicului utilizator cu vârsta între 17 – 65 de ani și se derulează în perioada ianuarie – octombrie.

De un deosebit interes s-au bucurat evenimentele organizate la Biblioteca Publică „Onisifor Ghibu”: lansarea volumelor *Eminescu după Eminescu*, autor Adrian Dinu Rachieru (apărută la Editura Augusta, Timișoara), *Timpul trăit și Scriitori și publiciști ieșeni contemporani: Dicționar 1945–2008*, autor Nicolae Busuioc (ambele volume apărute la Editura Vasiliana, Iași), *Scânteia*, autor Ion Muscalu (apărută la Editura Danaster, Iași), precum și prezentarea Editurii Axis Libri a Bibliotecii Județene „V.A. Urechia” (Galați) și a revistei cu același nume.

În programul Salonului, puncte de maxim interes pentru bibliotecarii prezenți au fost participarea la Simpozionul *Bibliotecile în arealul cultural-informațional modern al copilului*, la manifestarea organizată la Sala cu Orgă cu ocazia Zilei Bibliotecarului, participarea la Conferința video Moldova – SUA, *Servicii de bibliotecă on-line pentru copii*, organizată la Centrul de Resurse Informaționale al Ambasadei SUA, în colaborare cu Secția Națională IBBY și Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”, participarea la Atelierul profesional *Competențe și certificări – garanții ale dezvoltării domeniului info-documentar*, desfășurat la Biblioteca Științifică a Academiei de Studii Economice din Moldova și,

nu în ultimul rând, vizita la recent inaugurata Bibliotecă a Picilor, secție a Bibliotecii Naționale „Ion Creangă”.

În cadrul sesiunii de comunicări am susținut lucrarea: *Biblioteca pentru copii și implicațiile educaționale privind utilizarea informațiilor on-line*. Au urmat lucrări ale colegilor bibliotecari din România: *Centrul Internațional de Informare Bibliografică Ion Creangă*, proiect de cooperare pe termen lung între Biblioteca Județeană „G.T. Kirileanu” din Piatra Neamț și Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă” din Chișinău – material susținut de directorul Bibliotecii Județene Neamț, Constantin Bostan; *Biblioteca viitorului imaginată de copii – concurs de prezentări multimedia* – Maricica Târâlă-Sava, Biblioteca Județeană „V.A. Urechia”, Galați; *Atragerea la bibliotecă a utilizatorilor (segmentul copii) prin activități culturale și de loisir (Clubul de engleză Learn & Play)* – Camelia Găvănescu, Biblioteca Județeană „V.A. Urechia”, Galați; *Promovarea literaturii pentru copii și tineret susținută de Biblioteca Națională a României* – Aurelia Perșinaru și Nicoleta Corpaci, Biblioteca Națională a României; *Preocupări recente la Biblioteca Județeană „Octavian Goga” Cluj* – director Sorina Stanca, Biblioteca Județeană „Octavian Goga”, Cluj.

Colegii din Republica Moldova au susținut următoarele lucrări: *Povestea copilăriei – un proiect de încurajare a lecturii printre copii* – Ana Botezat, Biblioteca pentru Copii „Ion Creangă”, Bălți; *Lectura – un factor important în dezvoltarea personalității copilului* – Vera Borzic, Biblioteca Publică Raională „Dimitrie Cantemir”, Ungheni; *Orientarea lecturii în biblioteca pentru copii* – Larisa Bocănescu, Biblioteca Publică Raională „Dimitrie Cantemir”, Ungheni; *Dialog cu pictura în bibliotecă* – Tamara Malanețchi, Biblioteca Municipală „B.P. Hașdeu”, Chișinău (Filiala Alba Iulia); *Dezvoltarea și maturizarea cititorului copil prin lectură* – Vera Curjos, Biblioteca pentru Copii „Grigore Vieru”, Cahul; *Biblioteca pentru Copii „Ion Creangă” Orhei în societatea informațională modernă* – Zinaida Adamachi, Biblioteca pentru Copii „Ion Creangă”, Orhei; *Imaginea bibliotecarului școlar în viața copilului* – Natalia Costiuc, Biblioteca Liceului „Antioh Cantemir”, Chișinău; *Biblioteca școlară – spațiu de dezvoltare a cititorului în secolul XXI* – Viorica Țurcan, Biblioteca Liceului „Liviu Deleanu”, Chișinău; *Noua generație alege: Rezultatul unui studiu* – Lolita Caneev, Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”, și Olga Cuznețova, Biblioteca Liceului „N.V. Gogol”.

Toate comunicările au fost apreciate drept contribuții utile pentru activitatea de viitor a instituțiilor implicate și urmează a fi publicate în Buletinul Metodic și Bibliografic „Cartea. Biblioteca. Cititorul”, prin grija IBBY.

Ziua Bibliotecarului cu certitudine a atras atenția opiniei publice prin faptul că această zi, cu semnificație dublă în calendar, a fost sărbătorită de toți bibliotecarii din Moldova prin manifestări specifice meseriei, prin sesiuni și comunicări, bilanțuri ale activității, premieri, precum și alte activități care conduc la perfecționarea relaționării acestora cu utilizatorii.

Din multitudinea activităților derulate cu ocazia Zilei Bibliotecarului nu putem să nu menționăm campania *Dăruiește o carte*. Voluntarii și colaboratorii Bibliotecii Municipale „B.P. Hașdeu”, Bibliotecii Naționale pentru Copii „Ion Creangă”, Bibliotecii Republicane Științifice Agricole a UASM, ai editurilor Știința, Cartier, Societății de Distribuție a

Cărții PRO-NOI au oferit cărți trecătorilor pe stradă, aceștia fiind plăcut impresionați de cadourile primite și considerând că această campanie marchează o percepție ascendent pozitivă a actului cultural în municipiul Chișinău.

În cadrul Conferinței video Moldova – SUA, *Servicii de bibliotecă on-line pentru copii*, Karla M. Schmit, director adjunct la Centrul de Resurse On-line Pennsylvania, Universitatea din Pennsylvania, și Ellysa Stern Cahoy, director adjunct al Serviciilor Bibliotecare Educaționale, Rețeaua de Biblioteci a Universității din Pennsylvania, au făcut cunoscute avantajele utilizării unor resurse on-line, dintre care amintim: Biblioteca Digitală Internațională pentru Copii (<http://en.childrenslibrary.org/>), site-uri cu referințe pentru educația părinților și a copiilor (<http://www.pabook.libraries.psu.edu>), site-uri pentru ajutor la teme (<http://factmonster.com>, <http://timeforkids.com>, <http://scholastic.com>), site-uri de orientare pentru lectura cărților beletristice și non-beletristice (<http://miya.com>, <http://roalddahl.com>) ș.a.

Prin utilizarea acestor referințe, copiii și părinții au posibilitatea de a accesa informații din întreaga lume, de a interacționa cu ceilalți, a-și prezenta preferințele de lectură sau a beneficia de recomandările altor utilizatori, de a-și perfecționa limbile străine, a găsi materiale/ planuri de lecții din varii domenii, de a descărca sau încărca diferite documente.

Vizita la Biblioteca Picilor de la 1 la 10 ani – rezultat al unui amplu proiect al Bibliotecii Naționale pentru Copii și Tineret „Ion Creangă” în colaborare cu Institutul Suedez din Stockholom, Suedia – a fost un bun prilej de a cunoaște programele pe care le desfășoară biblioteca în acest spațiu

modern și atrăgător: ora poveștilor, jocuri literare, concursuri de lectură și desen, lansări de carte, întâlniri cu scriitorii și personalitățile din alte domenii.

Penultima zi a activităților a fost dedicată unor momente cu rezonanță deosebită la Salon, și anume Forumului Copiilor – Întrunirea Laureatilor Concursului de Dramatizări *Descoperă povestea prin teatru* (organizat în memoria Alexandrinei Rusu de către Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”, Baștina Radog S.R.L., Revista „a Mic”, Săptămânalul „Florile Dalbe”, Uniunea Teatrală din Moldova) și Salonul literar-artistic „La Creangă” moderat de scriitoarea Claudia Partole.

În finalul manifestării, a avut loc ceremonia de decernare a premiilor Salonului Internațional de Carte pentru Copii și Tineret. Au fost acordate: Premiul „Ion Creangă” instituit de Parlamentul Republicii Moldova pentru întreaga activitate în domeniul cărții pentru copii, Premiul „Igor Vieru” pentru întreaga activitate în domeniul ilustrației de carte pentru copii, Premiul pentru poezie „Grigore Vieru”, premiile „Cartea anului”, „Simpatia copiilor”, „Cartea cognitivă”, „Cartea de referință”, „Cea mai reușită colecție de carte pentru copii”, „Cea mai reușită prezentare grafică a cărții”, „Cea mai reușită ilustrație de carte în original”, „Cea mai reușită traducere”, „Cel mai reușit stand”, precum și multe alte premii speciale.

Întregul eveniment s-a dovedit un bun prilej pentru crearea și consolidarea de relații profesionale și amicale între oameni care slujesc același ideal nobil: cartea pentru copii.

Ziua Europei

Luni, 10 mai 2010, la sediul Filialei „Ion Neculce” a BMB, a fost organizată o întâlnire cu utilizatorii filialei având tema *Ziua Europei și Independența României – 1877*. La acest eveniment, am fost onorați de participarea doamnei doctor în biologie Florica Topârceanu, explorator polar și cercetător științific la Institutul de Virusologie „Ștefan S. Nicolau”, care a susținut comunicarea *Spărgătorul de gheață european AURORA BOREALIS, cel mai avansat vas de cercetare polară din lume*.

Alături de noi au fost prezenți utilizatori și prieteni ai filialei, membri ai comunității bucureștene, elevi de la Școlile Generale nr. 70 și 77, însoțiți de doamnele Mihaela Ștefănescu (prof. de istorie) și Anca Rădulescu (prof. de geografie).

Programul a cuprins o masă rotundă cu tema *Construcția europeană și Independența României 1877*, o vitrină de carte tematică, precum și comunicările *Independența României – 1877*, susținută de dom-

nul Mircea Radea, istoric și geograf, și *Ziua Europei*, prezentată de doamna Mihaela Ștefănescu, profesor de istorie la Școala Generală nr. 70 din Sectorul 3.

Mihai GANCIU

European Bureau
of Library,
Information and
Documentation Associations

P.O. Box 43300
2504 AH The Hague
The Netherlands

EBLIDA

Orizonturi Programe Inițiative

Propuneri de modificare a statutului

În zilele de 6 – 7 mai a.c., la Helsinki au avut loc cel de-al optsprezecelea Consiliu și Conferința anuală EBLIDA. Consiliul a luat în dezbatere o propunere de modificare a statutului organizației și un proiect de strategie pentru anii 2010–2013.

A. Care sunt modificările supuse votului?

Punctul 1: Introducerea dreptului de vot pentru asociați.

Punctul 2: Schimbări pentru a simplifica obținerea cvorumului în cazul în care se aprobă primul punct.

Punctul 3: Prelungirea mandatului Comitetului Executiv de la doi la trei ani.

Punctul 4: Modificări cauzate de neclarități sau în ceea ce privește terminologia.

B. Explicații pentru modificările propuse

Punctul 1: Introducerea dreptului de vot pentru asociați

Prevederile statutului actual

Membrii cu drepturi depline fac parte din asociațiile bibliotecare provenind din țările membre UE. În prezent, doar aceștia au dreptul de vot. Se votează în cazul alegerii Comitetului Executiv și Președintelui, modificărilor aduse statutului, eliberării din funcție a unor membri, aprobării diverselor documente EBLIDA, precum rapoarte financiare, rapoarte strategice și anuale, și în alte situații care apar pe parcurs.

Motive pentru modificare

Membrii asociați sunt membri individuali sau asociații bibliotecare din țări ce nu aparțin UE. Aceștia sunt membri activi ai EBLIDA, au participat la lucrările Consiliului și la acțiuni de grup, neavând până acum drept de vot. Membrii asociați ar dori să aibă un cuvânt de spus în cazul deciziilor luate de EBLIDA, iar având drept de vot, ar fi motivați să participe într-un mod și mai activ.

Noul statut propus

Comitetul recomandă o structură de vot care să le acorde membrilor plini o influență mai mare la luarea deciziilor. Au fost luate în considerare mai multe posibilități, ajungându-se la o pondere de 5:1.

Punctul 2: Un cvorum simplificat, în cazul în care se aprobă punctul 1

Statutul actual

În prezent, există 51 de membri depline și 85 de asociați. Pentru cvorum este necesară prezența a o treime (17) din membri, pentru a se vota deciziile din ordinea de zi, și a două treimi (34) pentru a vota schimbări ale statutului și dizolvarea unor asociații. Nu există nici o altă precizare în legea olandeză cu privire la numărul membrilor necesari pentru cvorum, ci doar aceea că modificările aduse statutului sau dizolvarea pot fi aprobate doar cu votul unei majorități de două treimi.

Cauzele modificărilor

Dacă asociații au drept de vot, numărul votanților crește, și există riscul să nu poată fi îndeplinite condițiile pentru cvorum la întâlnirile Consiliului în privința deciziilor de pe ordinea de zi, precum adoptarea bugetului sau altele.

Noul statut propus

Potrivit legii, Comitetul Executiv propune eliminarea cerințelor pentru cvorum. Pentru validarea ședințelor Consiliului, data, locul și ordinea de zi trebuie anunțate cu două luni înainte tuturor membrilor. Membrii pot desemna o persoană (indiferent dacă acea persoană este membru al organizației sau nu) să îi reprezinte și să voteze în numele lor.

Dacă votul dumneavoastră va fi în favoarea punctului 1, Comitetul speră că veți vota și aceste modificări.

Punctul 3: Prelungirea mandatului Comitetului Executiv

Statutul actual

Membrii Comitetului Executiv au un mandat de doi ani și pot fi realeși o singură dată, însumând patru ani de mandat.

Cauza modificării

Având în vedere că membrii Comitetului se întâlnesc doar de trei ori pe an, noilor membri le poate lua un an sau mai mult să se familiarizeze cu situațiile care apar și să aibă o participare cu adevărat activă.

Noul statut propus

Extinderea mandatului la o perioadă de trei ani va spori eficiența Comitetului. Realegerea membrilor este permisă o singură dată, însumând un mandat de maxim șase ani. Membrii au dreptul de a demisiona în orice moment sau de a alege să nu candideze pentru un al doilea mandat.

Modificări de fond

Statutul actual

Acesta face referire la Comunitatea Europeană, care a fost înlocuită cu Uniunea Europeană și desființată prin Tratatul de la Lisabona, la sfârșitul anului 2009. Termenii care se foloseau pentru persoanele care ocupau funcții de răspundere în interiorul organizației erau de Președinte (*Chairperson*) și Vicepreședinte (*Vice Chairperson*), fără a se menționa un Trezorier.

Motivul schimbării

De la fondarea EBLIDA în 1992, au avut loc schimbări în terminologia și organizarea activităților organizației. Au fost și câteva erori în traducerea textului statutului din limba olandeză.

Noul statut propus

Acum avem ocazia să corectăm aceste erori. Deși Comitetul nu le consideră un subiect controversat, este necesară supunerea la vot pentru a opera aceste modificări.

Votul dvs. este necesar pentru cvorum

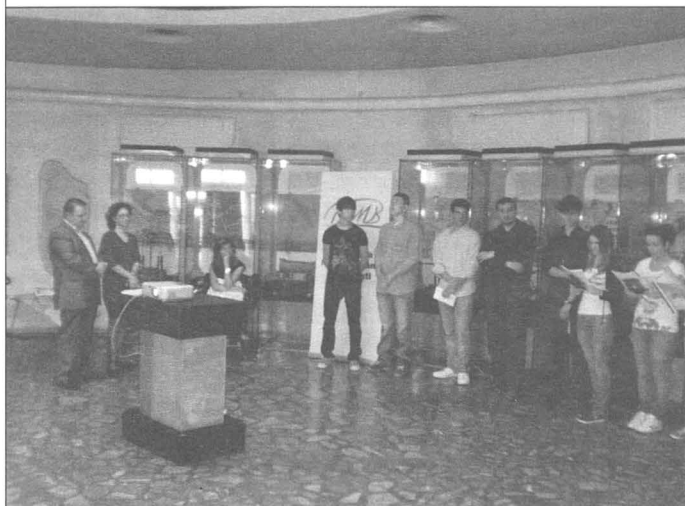
Pentru a face aceste modificări este nevoie ca dvs. să votați „pentru” la întâlnirea Consiliului din 6 mai 2010.

Dacă nu puteți participa la întâlnirea Consiliului, este necesar să trimiteți instrucțiuni cu privire la vot unui reprezentant care să voteze în locul dvs.

Cei care vor participa la vot, vor primi formularul de vot în ziua desfășurării Consiliului.

(Traducerea redacției)

Ziua Eroilor – un reper civic

Între obiectivele atașamentului nostru istorico-sentimental se află și monumentele Capitalei, obiect de admirație dar și de regret că, sub asaltul modernizării, unele se năruiesc, altele se sufocă sau pier pur și simplu, îngropate în uitare și nepăsare. A vorbi astăzi despre Bucureștiul vechi pare, în primul rând, o *utopie*, la fel cum sintagma „Micul Paris” se pare că a dispărut odată cu conceptul de „belle époque”. În aceste condiții, efortul câtorva instituții de a mai păstra ceva din ideea de tradiție identitară este cu atât mai salutară, cu cât, tot mai frecvent, autoritățile abandonează cu totul aceste preocupări.

Aceste reflecții ne-au fost prilejuate de aniversarea, în deplin anonim public, a Zilei Eroilor. În situația în care Oficiul pentru Cultul Eroilor a organizat Ziua Porților Deschise la două săptămâni (!) de la aniversarea Zilei Eroilor, în care agenda publică a avut cu totul alte priorități (în primul rând, amputarea pensiilor și a salariilor bugetarilor pe motiv de... *nesimțire și supraponderabilitate*), inițiativa BMB, în parteneriat cu Muzeul Național al Pompierilor și Liceul „Al. Vlahuță” din Sectorul 3 al Capitalei,

de a sărbători Ziua Eroilor (12 mai a.c.) la Muzeu a fost cu adevărat o „rara avis” într-un peisaj public secătuțit de resurse spirituale.

Miza acestei manifestări a fost deopotrivă recursul la sensul și semnificația noțiunii de eroism (asociată cu tradiția Zilei Eroilor), dar și evidențierea modului cum monumentele noastre publice contribuie, indirect, la cunoașterea și valorificarea evenimentelor evocate. Sub îndrumarea profesorului-diriginte dl. Ionel Achimoaie, un grup de elevi de clasa a XII-a au lăsat deoparte preocupările de bacalaureat și s-au concentrat pe evocarea și ilustrarea unor monumente bucureștene mai vechi sau mai noi. Prin ilustrații, diorame și fragmente multimedia au prins contur fapte și evenimente din trecut, toate privite prin ochii celor mai tineri bucureșteni. Efortul elevilor Georgiana Florea, Andreea Vânătoru, Alexandra Belu, Dan Niculescu, Victor Munteanu și alții nu a rămas nerăsplătit. BMB a oferit diplome, cărți și reviste din colecția „Biblioteca Bucureștilor” celor mai merituoși păstrători ai tradițiilor locale.

Felicitări echipei de muzeografi și bibliotecari – d-na Loredana Oprica și dl. Vasile Bălan, alături de bibliotecar Florin Preda – pentru efortul de a oferi elevilor nu doar o lecție de istorie, cât un alt mod de a privi și judeca monumentele și, prin ele, jertfa eroilor. (CRONICAR)

Orizonturi

Un opus literar de excepție:

Brasil e Romênia: Pontes culturais de Ático Vilas-Boas da Mota

Diplomat Nicolae SPORIȘ-SPĂTARU

La 30 martie, anul acesta, sub auspiciile Academiei Braziliene de Litere (Rio de Janeiro) și ale prestigioasei Fundații „Alexandre Gusmão” (Itamarati), a avut loc lansarea cărții *Brasil e Romênia: Pontes culturais/ Brazilia și România: Punte culturale*, al cărei autor este **acad. prof. dr. Ático Vilas-Boas da Mota** (în imagine), un promotor neobosit al consolidării și extinderii relațiilor interstatale și interumane între cele două națiuni de sorghinte latină.

Acest opus de excepție, în versiune luso-braziliană, a apărut la prestigioasa Editură filoromână Thesaurus din Brasília D.F. Este pentru prima oară când o carte apărută în capitală este lansată sub auspiciile Academiei de Litere din Rio de Janeiro.

Lucrarea, de mari proporții – peste 1.060 de pagini – este, de fapt, o adevărată enciclopedie, foarte bine documentată, captând interesul cititorului încă de la început. Autorul ei este un reputat animator al cunoașterii și propagării culturii poporului român în țara sa natală, domeniu de care se preocupă cu stăruință și rezultate revelatoare încă din 1950, când a început să studieze limba română și cultura noastră. De foarte mulți ani se bucură de sincera prietenie a celor ce au avut privilegiul să-l cunoască personal (și sunt numeroși, atât în România, cât și în diaspora română din Brazilia).

Punțile culturale sunt dezvoltate în secțiuni intersectate braziliano-române, și anume:

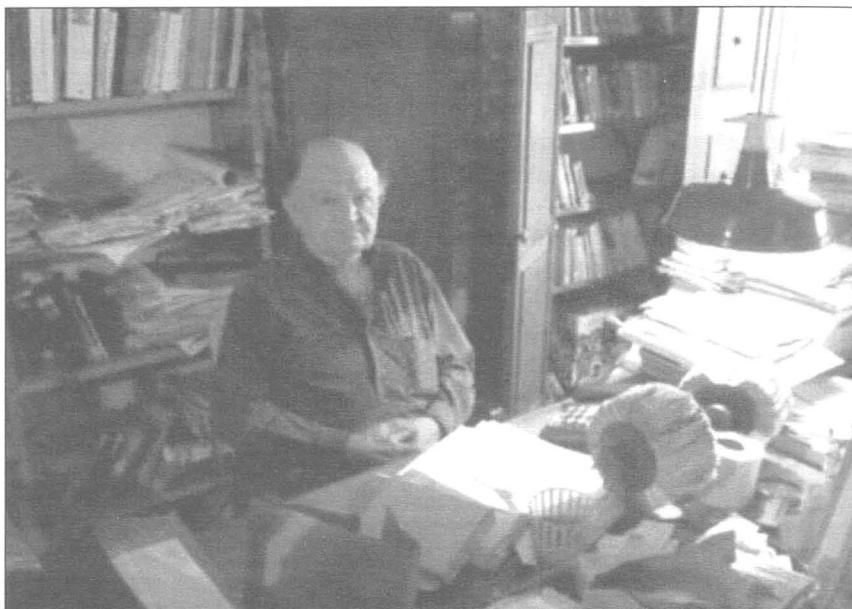
– Puntea lingvistică și în domeniul științelor sociale (limba română în Brazilia, prezența acesteia în învățământul universitar și promotorii săi brazilieni și români: Max de Vasconcelos, Eduardo Rezende, Luciano Maia, Alexandru Niculescu și alții).

– Brazilia văzută „de la distanță” de personalități române precum: Nicolae Iorga, Brândușa Novac, Ștefan Augustin Doinaș, apoi România în viziunea unor personalități braziliene: Guilherme Figueiredo, Isaac Salum, deputatul Ney Lopez de Souza, Helena Oliveira ș.a.

– Limba portugheză în România (profesori-pionieri), lexicografia braziliană în dicționare românești etc.

– Folclorul românesc în Brazilia, precum și cel brazilian în România.

– Presa română în Brazilia și cea braziliană în România (buletine de informații, reviste); Brazilia înfăți-

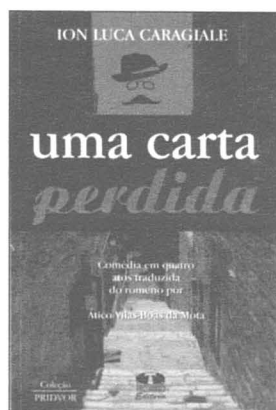
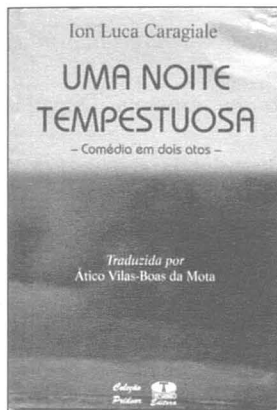

șată de presa română și de posturile de televiziune (tele-novele).

– Punte în domeniul artelor: cinematografia, fotografia, expoziții de fotografie și arte plastice; muzica românească în Brazilia (George Enescu) și cea braziliană în România.

Un capitol extins este acordat scriitorilor români traduși în Brazilia (Mihai Eminescu, Ion Creangă, Vasile Alecsandri, I.L. Caragiale, Liviu Rebreanu, Mihail Sadoveanu, Tudor Arghezi, Eugen Ionescu, Cezar Petrescu ș.a.); în paralel, prestigioși scriitori brazilieni traduși în România (José de Alencar, Oswald de Andrade, Graciliano Ramos, Coelho Neto, Machado de Assis, Jorge Amado, Erico Verissimo și alții). Nu sunt uitate nici numele unor traducători de marcă din ambele țări: Ático da Mota, Luciano Maia, Pavel Mocanu ș.a.

Autorul descrie cu satisfacție activitatea laborioasă a editurilor românești și braziliene, între care se remarcă Editura Thesaurus Brasília D.F., condusă de neobositul animator cultural luso-brazilian Victor Alegria, întemeietorul și președintele Institutului Brazilia – România din capitala federală, precum și Editura Grifo din Rio de Janeiro, condusă de comandorul aviator Dumitru Tudor. Prin intermediul acestora au fost editate, în limba portugheză, lucrări precum: *O noapte furtunoasă* și *O scrisoare pierdută* de I.L. Caragiale, *Transilvania în istoria poporului român* de C.C. Giurescu. Sunt prezentate, de asemenea, numeroase biblioteci cu colecții de cărți în limba română și ai căror diriguitori erau români stabiliți în Brazilia, precum și activitatea laborioasă a *Bibliotecii Brasileira „Antonio Olinto”*, colecție

importantă de cărți și CD-uri din cadrul Bibliotecii Metropolitane București – Filiala „Ioan Slavici”.

Sculptura românească prezintă în Brazilia ocupă un spațiu larg, pe deplin justificat. În această secțiune a cărții, prof. Ático Vilas-Boas da Mota prezintă, pe lângă lucrările sculptorilor mari stabiliți în Brazilia, două informații inedite. Citez: „Brazilia are fericirea să posede, în Muzeul de Artă Modernă din Rio de Janeiro, una dintre variantele sculpturii *Mademoiselle Pogany II* [Constantin Brâncuși – n.n.], în bronz poleit, donată acestui muzeu de către ziaristul Irineu Marinho (...). Valoarea sa este elocventă, căci este calculată la 20 de milioane de dolari și, în timpul nopții, este păstrată într-o casă de fier.”

A doua informație, inedită pentru publicul brazilian, se referă la realizarea excepțională, prin notorietatea ei mondială, a sculptorului român Gheorghe Leonida: „Cel ce vine, în zilele noastre, la Rio de Janeiro, pe cale terestră, maritimă sau aeriană, zărește imediat minunatul monument al lui Isus Hristos (*Cristo Redentor*). A devenit simbolul acestui oraș.” Potrivit presei mondiale, statuia de pe Muntele Corcovado este apreciată astăzi ca fiind „un brand al Braziliei și al Americii Latine, una din cele șapte minuni ale lumii moderne, vizitată anual de milioane de turiști”. Profesorul Ático Vilas-Boas notează: „Puțini știu, însă, că figura (capul) acestei gigantice statui a fost opera unui român, sculptorul Gheorghe Leonida (1892–1942).” Ea a fost realizată la Paris, între anii 1927–1930.

Alte secțiuni importante ale impresionantei lucrări se referă la teatru (piese din dramaturgia celor două țări traduse și puse în scenă), învățământ superior, profesori români în cadrul universitar brazilian și profesori universitari brazilieni în învățământul superior românesc, contribuția semnificativă a acestora la mai buna cunoaștere reciprocă.

În domeniul politico-diplomatic se prezintă evoluția acestor relații de-a lungul a 130 de ani de existență (1880–2010): diplomația tradițională (cu un rezumat istoric); diplomația cu rezultate culturale pozitive, lucrări ale diplomaților români cu privire la Brazilia; vizita celor trei președinți români în Brazilia (1975–2001); activitatea deosebită desfășurată de Excelența Sa, dl. Ambasador Jeronimo Moscardo în România; vizite oficiale ale unor înalte personalități braziliene în România, precum și a celor române în Brazilia.

În secțiunea economie, comerț și finanțe, este remarcată contribuția economistului Mihail Manoilescu la dezvoltarea conceptului de modernizare a Braziliei, precum și a altor personalități române și braziliene.

Un capitol cuprinzător și la fel de interesant se referă la

relația de interferență în domeniile științei și tehnologiei, evidențiind contribuția lui Emil Racoviță, Gheorghe Marinescu și, mai ales, a dr. Ana Aslan, care a vizitat Brazilia în noiembrie – decembrie 1973.

Nu lipsesc din lucrarea prestigiosului autor relatări despre prezența sportului românesc în Brazilia și a celui brazilian în România, precum și contribuția unor călători români în Brazilia sau brazilieni în România, care și-au publicat impresiile în lucrări de specialitate sau în presă.

Evocări inedite, interesante și laudative se referă, în aproape toate capitolele cărții, la activitatea diasporei române din Brazilia, în decursul celor 130 de ani de relații bilaterale. Este remarcată strădania încununată de realizări semnificative a unor personalități, precum profesorii-scriitori Jean Boghiu, Faust Brădescu, Alexandru Frâncu, Nelson Vainer, Marcel Preoteșcu, Augustin Hila, preoții Anchidim Ușeriu și Pedro Balint și mulți alții, care au atras în jurul lor diaspora românească și au menținut viu și militant spiritul românesc și legăturile firești cu țara natală. Un rol important în realizarea acestui scop l-au avut asociațiile cultural-sociale *Casa Română* și *Societatea de Cruce Roșie* din Rio de Janeiro, Asociațiile Culturale *Amicii României*, din São Paulo și Curitiba, *Societatea Culturală Brazilia – România* din Brasilia D.F., creată și condusă de editorul Victor Alegria, precum și cea de la Fortaleza – capitala statului federal Ceará – al cărei lider este scriitorul Luciano Maia (profesor universitar la catedra de Romanistică a Universității Ceará), care din 1999 este și consul onorific al României pentru zona de nord-est a Braziliei.

Cartea *Brazilia și România: Puncte culturale* cuprinde toate aspectele cultural-spirituale existente în relațiile dintre cele două țări prietene, cu puternice legături afective, bazate pe latinitatea comună.

Rândurile de față sunt opiniile sincere ale unui cititor care a trăit printre brazilieni timp de câțiva ani (1970–1975), în calitate de diplomat la Oficiul Diplomatic al României. Multe dintre personalitățile menționate în această operă literară de referință în istoria relațiilor dintre țările și popoarele noastre, îndepărtate geografic, dar foarte apropiate spiritual-afectiv, le-am cunoscut personal și am avut cu domniile lor relații bazate pe stimă și prietenie. Prezența biografiei lor în cartea profesorului Ático da Mota mi-a trezit o nostalgie afectivă pozitivă.

Această operă de referință pentru istoria relațiilor bilaterale dintre Brazilia și România confirmă pe deplin îndemnul pe care mi l-a adresat dramaturgul Eugen Ionescu, în cursul convorbirii avute la Pen-Clubul din Rio de Janeiro, în noiembrie 1971: „Nu uitați – ne îndemna ilustrul nostru compatriot

– că ceea ce durează în relațiile interumane și conduce la consolidarea lor este apropierea prin cultură.“

*

Ático Vilas-Boas da Mota, academician, profesor universitar doctor, scriitor, folclorist, istoric, traducător, s-a născut în statul Bahia, Brazilia. A trăit mulți ani în Goiás, ținutul strămoșilor materni. Licențiat al Universității Federale din Rio de Janeiro (1957), a absolvit diferite cursuri de specializare în Argentina și Europa; doctor în Filologie romanică (Universitatea din São Paulo, 1972) cu teza *Formas de tratamento em Português e Romeno*.

A făcut parte din Misiunea *João Dantas*, 1961, ca atașat cultural pentru țările din Europa de Est. Prodecan al Facultății de Filozofie din cadrul Universității Federale din Goiás; a condus Departamentul de Educație și Cultură al aceleiași universități, timp în care a realizat, printre altele, prima Expoziție Internațională de Carte în Goiás (1963/1964). Este autorul și promotorul primului Plan de Stat pentru Cultură în Goiás (1972), pentru care a primit, în repetate rânduri, elogiul și distincții din partea UNESCO (Paris).

Este membru cu drepturi depline sau membru corespondent al numeroase instituții culturale și științifice – Institutul de Istorie și Geografie din Goiás, Institutul de Istorie și Geografie din Bahia, din Matto Grosso, din Rio Grande do Norte, Institutul Brazilian de Istorie și Geografie, Societatea Braziliană de Geografie (Rio de Janeiro), Academia Braziliană de Litere din Brasília, membru corespondent al Academiei de Litere din Bahia; a fost profesor-asociat la Universitatea din București (1999/2000) și ex-prorector al Universității Internaționale din București (2000).

Laureat la numeroase concursuri naționale: Concursul de proză (Paraná), Concursul Național „Mário de Andrade“ (São Paulo) – în cadrul secțiunii „Folclorul Național“ (1972), Concursul Național de Folclor „Sívlio Romero“ (MEC/FUNARTE/ Campanha Nacional de Defesa do Folclore Brasileiro), pentru monografia: *Catarismo, Inquisição e Judeus no Folclore Brasileiro*; ex-președinte al Comisiei Naționale de Folclor (IBECC – UNESCO/ Rio de Janeiro – 1992/1999). Decorat cu Ordinul Rio Branco (2000). Pionier în Brazilia în domeniul studierii culturii și civilizației române.

Președinte al Fundației Culturale Profesor [José Batista da – n.n.] Mota (Macaúbas – Bahia), unde a adunat o bogată bibliotecă, mai ales cu titluri în limba română și a amenajat și un muzeu de artă populară românească.

Ático Vilas-Boas da Mota a devenit interesat de cultura română în 1951, când, elev fiind în ultimul an la Liceul de Stat din Bahia, l-a auzit pe părintele José Pereira evocând figura Maicii Domnului prin poezia *Rugăciune* de Mihai Eminescu. De atunci a intrat în legătură cu diversi româniști și a început să învețe limba română, prin corespondență, cu profesorul Victor Buescu de la Facultatea de Litere din Lisabona. Printre numeroase cărți românești, a primit de la profesor și volumul de *Poezii*, tradus împreună cu poetul modernist portughez Carlos Queiroz, cu ocazia împlinirii a 50 de ani de la moartea poetului român. „Excelentă traducere, care mi-a devenit carte de căpătâi în ceea ce privește lirica eminesciană“, mărturisește profesorul Ático în opera sa *România și Brazilia: Puncte culturale*.

În 1973, în orașul bahian Macaúbas, unde locuiește, a înființat **Fundația Culturală Profesor Mota**, ca un omagiu adus prof. José Batista da Mota, personalitate braziliană care și-a dedicat întreaga viață educării elevilor prin „metoda iubirii“. Această instituție culturală și-a ales drept inspirator universal pe Mihai Eminescu (efigia lui se află în Sala Prezidiului). Elevi și studenți brazilieni participă la concursurile de poezie eminesciană pe care Fundația le organizează frecvent.

Opera:

Mutirão, Inquerito lingüístico-etnográfico-folclórico, Goiânia, 1964.

Aspectos da Cultura Goiana, Goiânia, Departamento Estadual de Cultura, 1972.

Provérbios em Goiás (Premiat la cea de-a XXVII-a ediție a Concursului Național „Mário de Andrade“ (São Paulo), secțiunea „Folclor Național“, 1972.

Queimação do Judas, Catarismo, Inquisição e Judeus no Folclore Brasileiro, Rio de Janeiro, MEC/FUNARTE, Institutul Național de Folclor, 1980 (Premiul „Sívlio Romero“ de Folclor, 1976).

Rezas, Benzeduras et cetera: Medicina popular em Goiás, Goiânia, Editora Oriente, 1977, pentru care a primit Premiul I la Concursul Național de Folclor American din Brazilia.

Contribuição à História da Ciganologia no Brasil, Goiânia, Ed. Autor, 1982.

Momentos da História dos Romanos, Brasília, Editora Thesaurus, 1988.

Moments in the History of Romania, Brasília, Editora Thesaurus, 1992.

Ciganos, poeme, Brasília, Editora Thesaurus, 1998; volumul a fost tradus, în 2008, în limba română, în engleză și în romani (este primul scriitor brazilian tradus în romani).

Romênia, Poemário Telúrico, Brasília, Editora Thesaurus, 1999.

Brasil e Romênia: Ponte Cultural (conferință), în antologia *A Nova Romênia*, Brasília, Editora Thesaurus, 1999.

Estrela Editorial dos Irmãos Taylor e José Oriente, Goiânia, Kelps, 2002.

Literatura Macaubense, Brasília, Fundação Cultural Professor Mota, 2003.

Estudos Ciganos (antologie), Brasília, Editora Thesaurus, 2005.

Alpondras: Travessia de Bucareste, Editora da UFG, 2005.

Brasil e Romênia: Pontes Culturais, Brasília (D.F.), Editora Thesaurus, 2010.

Traduceri din limba română:

Constantin C. Giurescu, *A Transilvânia na história do povo romeno*, Rio de Janeiro, Grifo, 1977.

Ion Luca Caragiale, *Uma noite tempestuosa*, Brasília, Editora Thesaurus, 2005.

Ion Luca Caragiale, *Uma carta perdida*, Brasília, Editora Thesaurus, 2007.

Lelia RĂDULESCU

Filiala „Ioan Slavici“ – Colecția Braziliană „Antonio Olinto“

Tragedia poloneză: Katyń după Katyń

Dr. Ion CONSTANTIN

Moartea tragică a președintelui polonez Lech Kaczyński și a unei părți importante din elita puterii politice din Polonia, la 10 aprilie 2010, în timp ce se deplasa la Smolensk pentru a-i omagia pe cei peste 22.000 de compatrioți (ofițeri – floarea armatei poloneze, medici, universitari, oficialități, avocați, scriitori, ziariști, piloți ș.a.), ucși în primăvara anului 1940, de către trupele NKVD, în pădurea de la Katyń (pe atunci URSS), a readus în actualitate unul dintre cele mai grave și mai controversate episoade din timpul celui de Al Doilea Război Mondial, care are un impact special nu numai printre cetățenii acestei țări. „Această tragedie este a doua petrecută la Katyń, iar elitele țării au fost din nou ucise”, declara imediat după tragedia de la Smolensk fostul președinte polonez Lech Wałęsa.

În cele ce urmează ne propunem să reamintim cititorilor noștri ce s-a întâmplat în urmă cu 70 de ani, la Katyń și în alte locuri de pe teritoriul fostei Uniuni Sovietice, unde a fost exterminată elita militară și civilă poloneză.

În conformitate cu Protocolul secret al Pactului Molotov-Ribbentrop, din 23 august 1939, în ziua de 1 septembrie 1939, orele 5.00, Polonia a fost atacată de către forțele armate ale Germaniei hitleriste. Două zile mai târziu, Marea Britanie și Franța au declarat război celui de Al Treilea Reich. Conflictul s-a transformat rapid în cel de Al Doilea Război Mondial, punându-se, astfel, capăt definitiv politicii de *appeasement*. Datorită superiorității nete a forțelor armate germane, în pofida rezistenței eroice a armatei Poloniei, în decurs de trei săptămâni, cea mai mare parte a zonei sale centrale și de vest a căzut în mâinile dușmanului.

Pe 17 septembrie 1939, la orele 2.00 dimineața, ambasadorul Republicii Polone la Moscova, Waclaw Grzybowski, a fost convocat la Comisariatul Afacerilor Externe pentru a i se prezenta o notă cu următorul conținut: „Războiul germano-polon a dus la falimentul intern al statului polonez... Varșovia, ca și capitală, nu mai există. Guvernul polonez s-a dizolvat și nu mai dă semne de viață. Aceasta înseamnă că statul polonez și Guvernul său au încetat, practic, să mai existe. Prin aceasta, tratatele încheiate între URSS și Polonia și-au pierdut valabilitatea. Lăsată în voia sortii și rămasă fără conducere, Polonia s-a transformat într-un câmp propice pentru diferite întâmplări și acțiuni neprevăzute, care pot deveni o amenințare pentru URSS. De aceea, guvernul sovietic, care și-a păstrat până acum neutralitatea, nu mai poate să-și mențină, în continuare, atitudinea neutră față de aceste fapte.” În continuare, nota arăta „necesitatea luării sub protecție a populației din Ucraina de vest și Bielorusia de vest”, de către Armata Roșie, căreia guvernul URSS i-a ordonat să treacă frontiera cu Polonia.¹ Grzybowski a refuzat să primească nota, ceea ce avea însemnătate doar simbolică. Stalin vorbise deja cu ambasadorul german, căruia îi comunicase hotărârea sa ca Armata Roșie să intre în Polonia, conform înțelegerii anterioare cu Hitler. La orele 4.20, unități ale armatei poloneze au semnalat, în apropierea localității Podwoleczysk din Podolia, primele trupe sovietice care trecuseră granița, declan-

sându-se lupte cu acestea. Câteva ore mai târziu, Radio Moscova anunța „dezagregarea totală a statului polonez”. În acest timp, Armata Roșie se desfășura pe întreaga lungime a frontierei polono-sovietice. Încă din prima zi, armata sovietică a înaintat, rapid, pe teritoriul Poloniei, fără a întâlni rezistență poloneză, către linia de demarcație fixată de guvernul german și cel sovietic (râurile Pisia, Bug, Vistula, San). În același timp, armata germană și-a retras forțele la vest de această linie.

Situația fără ieșire creată prin atacarea, din două părți, de către două mari puteri, a determinat conducerea politică și militară poloneză să adopte calea refugiului în România. Varianta refugiului pe teritoriul românesc a fost luată în calcul datorită calității de aliat a României și a faptului că, având graniță comună cu Polonia, România devenise singura cale de refugiu a polonezilor spre libertate. În noaptea de 17/18 septembrie 1939, președintele Poloniei, Ignacy Mościcki, premierul Felicjan Składkowski și alți membri ai guvernului au trecut granița în România, fiind primiți cu ospitalitate la Cernăuți. Președintele și membrii guvernului au fost urmați de un mare număr de militari și civili, vehicule și materiale de război. În total, aproape 100.000 de civili și militari polonezi și-au găsit refugiul în România.²

În același timp, un număr de circa 250 de mii de soldați și ofițeri polonezi au fost capturați în campania din septembrie 1939, de către unitățile Armatei Roșii, care, contrar normelor juridice internaționale în materie, au fost predați trupelor NKVD și internați în mai multe lagăre de pe teritoriul Uniunii Sovietice. Luând în calcul incapacitatea lagărelor de preluare a unui număr atât de mare de prizonieri de război, lipsa mijloacelor necesare traiului pentru circa 250 mii de persoane, imposibilitatea asigurării unor condiții sanitare elementare, cât și unele considerente politice, corelate cu perspectiva apropiată a anexării la URSS a Ucrainei Occidentale și a Bielorusiei Occidentale, la începutul lui octombrie 1940, conducerea stalinistă a hotărât ca simplii soldați proveniți din regiunile răsăritene ale celei de A Doua Republici Polone să fie eliberați și lăsați să plece acasă, reținând 25 de mii dintre aceștia pentru construirea șoselei Nowogród Wołyński – Równe – Dubno – Lwów. S-a hotărât, totodată, ca ofițerii, polițiștii și alți lucrători ai organelor de securitate internă a Poloniei să fie concentrați în lagărele speciale de la Starobelsk, Koziolsk și Ostașkov. Timp de câteva luni, ofițerii polonezi au fost anchetați de NKVD, urmărindu-se în mod special stabilirea implicării acestora în războiul polono-sovietic, din iulie – august 1920, când se știe că Armata Roșie a suferit o rușinoasă înfrângere în Polonia, pe Vistula, trupele bolșevice fiind respinse de cele ale legendarului mareșal polonez Józef Piłsudski.

În împrejurările determinate de întorsătura războiului cu Finlanda, în mod neașteptat, în a doua jumătate a lunii februarie 1940 a fost adoptată hotărârea finală, privind eliminarea acestor „dușmani duri și inflexibili ai autorității sovietice”, care „abia așteaptă să fie eliberați pentru a participa

activ la lupta împotriva puterii sovietice". Pe 5 martie 1940, Beria înainta lui Stalin nota cu caracter strict secret nr. 00794/B, având următorul conținut:

„Tovarășului Stalin

În lagărele pentru prizonieri ale NKVD al URSS și în închisorile regiunilor de vest ale Ucrainei și Bielorusiei, în prezent sunt deținuți un număr mare de foști ofițeri ai armatei poloneze, foști lucrători ai poliției și ai organelor de informații, membri ai partidelor poloneze naționaliste contra-revoluționare, participanți ai organizațiilor de insurecție contra-revoluționară, transfugii etc. Toți aceștia sunt dușmani înverșunați ai puterii sovietice, pătrunși de ură față de orânduirea sovietică.

Ofițerii și polițiștii prizonieri, aflându-se în lagăre, încearcă să continue activitatea contra-revoluționară, fac agitație antisovietică. Fiecare dintre ei nu face altceva decât să aștepte eliberarea pentru a obține posibilitatea de a se încadra activ în lupta împotriva puterii sovietice.

În regiunile de vest ale Ucrainei și Bielorusiei organele NKVD au descoperit un șir de organizații de insurecție contra-revoluționară. În toate aceste organizații contra-revoluționare un rol activ de conducere l-au avut foștii ofițeri ai fostei armate poloneze, foști polițiști și jandarmi.

Între persoanele reținute, transfugi și infractori ai hotărârii de stat, a fost depistat un număr considerabil de persoane care sunt membri ai organizațiilor de spionaj și de insurecție contra-revoluționară.

În lagărele pentru prizonieri sunt reținuți în total (în afara soldaților și subofițerilor) 14.736 de foști ofițeri, administratori, moșieri, polițiști, jandarmi, osadnic³ și agenți secreți, de naționalitate polonezi – peste 97%.

Între aceștia:

Generali, colonei, locotenent-colonei: 295;

Maiori și căpitani: 2.080;

Locotenenți, locotenenți inferiori și horungi:⁴ 6.049;

Ofițeri și comandanți inferiori ai poliției, ai trupelor de grăniceri și ai jandarmeriei: 1.030;

Simpli polițiști, jandarmi, gardieni și agenți secreți: 5.138;

Administratori, preoți catolici și osadnici: 144.

În închisorile din regiunile de vest ale Ucrainei și Bielorusiei sunt deținute în total 18.632 de persoane arestate (dintre acestea, 10.685 sunt polonezi), inclusiv:

Foști ofițeri: 1.207;

Foști polițiști, agenți secreți și jandarmi: 5.141;

Spioni și diversioniști: 347;

Foști moșieri, fabricanți și administratori: 465;

Membri ai diferitelor organizații contra-revoluționare și de insurecție și diferite elemente contra-revoluționare: 5.345;

Transfugi: 6.127.

Ținând cont de faptul că toți aceștia sunt dușmani inveterați ai puterii sovietice, NKVD al URSS consideră necesar:

I. A recomanda NKVD al URSS:

1) dosarele celor 14.700 de prizonieri aflați în lagăre – foști ofițeri polonezi, administratori, moșieri, polițiști, agenți secreți, jandarmi, osadnici și gardieni;

2) precum și dosarele celor arestați și ale celor care se află în închisorile din regiunile de vest ale Ucrainei și Bielorusiei în număr de 11.000 de persoane – membri ai diverselor organizații de spioni și de insurecție contra-revoluționară,

foști moșieri, fabricanți, foști ofițeri polonezi, administratori și transfugi – să fie examinate într-o ordine deosebită, cu aplicarea față de ei a pedepsei capitale – împușcarea.

II. Examinarea dosarelor să fie efectuată în absența celor arestați și fără prezentarea învinuirii, încheierea privind decizia judecătorească să fie efectuată în ordinea următoare:

1) persoanele care se află în lagărele de prizonieri – pe baza dosarelor prezentate de Direcția prizonieri de război a NKVD al URSS;

2) persoanele arestate – pe baza documentelor extrase din dosarele prezentate de NKVD al RSS Ucrainene și NKVD al RSS Bielorusie.

III. Troica formată din tovarășii Beria, Merkulov și Baștakov (șeful Secției I Speciale a NKVD al URSS) să fie împuternicită cu examinarea dosarelor și luarea deciziei.

/ss/ Comisarul Poporului pentru Afacerile Interne al URSS, L. Beria.⁵

Ținând cont de mecanismele de funcționare ale puterii sovietice de atunci, putem presupune că inițiativa acestei „rezolvări” a problemei prizonierilor de război și deținuților polonezi i-a aparținut nu lui Beria, ci lui Stalin însuși, a cărui dorință a fost transpusă într-un document corespunzător. Trebuie menționat că, personal, Stalin avea o aversiune specială față de militarii polonezi care luptaseră cu forțele bolșevice ruse în războiul din 1919–1920, în timpul căruia viitorul dictator sovietic îndeplinise funcția de comisar politic.⁶ Aceasta explică implicarea directă a lui Stalin în sugerarea și inițierea unor decizii care vizau soarta polonezilor, aspect relevat de o serie de documente publicate în ultima vreme.⁷ Un alt motiv pentru lichidarea ofițerilor polonezi poate fi identificat și în preocuparea lui Stalin de a-l „liniști” pe aliatul său nazist, Hitler.⁸

La propunerea lui Beria, în ziua de 5 martie, Biroul Politic a aprobat Nota Comisariatului Poporului pentru Afacerile Interne și a decis să aplice „pedeapsa capitală prin împușcare” celor 14.700 de prizonieri de la Starobelsk, Koziolsk și Ostașkov și unui număr de circa 11.000 de polonezi aflați în închisorile din partea occidentală a Ucrainei și din Bielorusia.⁹ În rândul acestora intrau categorii diverse de prizonieri polonezi – militari, membri ai poliției și serviciilor secrete, oficiali ai guvernului, agricultori și industriași, locuitori din regiunile de frontieră, membri ai diferitelor „organizații contra-revoluționare de spioni și sabotori” ș.a. – aflați în lagărele sau închisorile sovietice. Propunerea a fost aprobată de Stalin și alți cinci membri ai Biroului Politic, organul suprem al Partidului Comunist: Vorosilov, Molotov, Mikoian, Kalinin și Kaganovici. Aceștia doi din urmă, absenți în ziua respectivă, erau favorabili hotărârii, după cum a notat grefierul de ședință.¹⁰ Cu luarea „verdictului”, pe post de „Tribunal Special”, ca și cu partea organizatorică a execuțiilor a fost însărcinată o „Troică” centrală, alcătuită din Vsevolod Merkulov și Basto Kobulov, ca adjuncți ai Comisarului Poporului pentru Afacerile Interne, și Leonid Bastakov, în calitate de șef al Secției I Speciale a NKVD. Stalin și Beria nu și-au ales întâmplător oamenii, știau foarte bine cine poate duce la bun sfârșit asemenea operațiuni.

Ordinul de execuție a prizonierilor de război polonezi a fost dat probabil în ultimele zile ale lunii martie 1940, dar nu mai târziu de 1 aprilie. În acel moment, în lagărul de la Starobelsk se aflau 3.895 de prizonieri, la Koziolsk – 4.599, iar la Ostașkov – 6.364.

Primele liste ale prizonierilor care trebuiau să fie trimiși din lagăre „la dispoziția” NKVD, respectiv la locurile de execuție, au fost primite la Koziolsk, Starobelsk și Ostașkov în zilele de 3 – 5 aprilie, iar în închisorile de la Minsk, Kiev, Harkov și Cherson – în jurul datei de 20 aprilie 1940.¹¹ Fiecare dintre „listele morții” cuprindea numele a circa 100 de prizonieri de război. Tabelele au fost întocmite de Secția Specială I a NKVD. Purtând semnătura șefului Direcției pentru problemele prizonierilor de război, Piotr Soprunenko, listele propriu-zise erau însoțite de ordinul pentru comandanții celor trei lagăre speciale privind trimiterea imediată a persoanelor care figurau pe tabele, la dispoziția organelor NKVD din Smolensk, Kalininsk și Harkov.

Timp de șase săptămâni (între 3 aprilie și 13 mai 1940), prizonierii au fost organizați în grupuri de câteva sute de persoane și preluați de secțiile NKVD din regiunile Smolensk, Vorosilovgrad și Kalininsk. 4.404 de persoane din lagărul de la Koziolsk au fost imbarcate, câte treizeci, în autobuze cu geamurile vopsite, transportate la Katyń, duse în pădure, cu mâinile legate la spate, împușcate cu un glonț în ceafă și azvârlite în gropi comune. 3.896 de prizonieri de la Starobelsk au fost uciși în localurile NKVD de la Harkov, iar trupurile lor au fost îngropate lângă localitățile Pietihatka și Alekseievka. 6.287 de prizonieri de la Ostașkov au fost executați în sediile NKVD de la Kalininsk (astăzi Tver) și înhumați în localitatea Miednoje. În total, au fost lichidate 14.587 de persoane.¹² Potrivit unor informații din anii 1941–1943, numărul prizonierilor de război uciși în cele trei lagăre ale NKVD, în aprilie – mai 1940, ar fi, totuși, de 15.131.¹³ Peste 7.300 de persoane au fost omorâte în alte închisori și lagăre de pe teritoriul statului sovietic. Printre cei uciși s-au numărat un amiral, 8 generali, 24 de colonei, 79 de locotenent-colonei, 258 de maiori, 654 de căpitani, 17 căpitani de marină, 3.420 de subofițeri, câțiva preoți militari, trei moșieri, un prinț, 43 de oficialități, 85 de cetățeni privați și 131 de refugiați. Printre cei morți s-au aflat 20 de profesori universitari, 300 de doctori, mai multe sute de avocați, ingineri și profesori, peste 100 de scriitori și ziariști și aproximativ 200 de piloți de aviație.

Cunoașterea adevărului despre masacrele de la Katyń este cu atât mai necesară, cu cât, vreme îndelungată, ele au constituit obiectul unei sistematice mistificări din partea statului sovietic, începând încă din momentul luării a mii de prizonieri polonezi, în toamna anului 1939. Când, în aprilie 1943, germanii au făcut public faptul că în pădurea de la Katyń au fost descoperite scheletele a mii de ofițeri polonezi, a început o lungă și diabolică șaradă a minciunilor.

În același moment a început, însă, și lupta pentru ca lumea întreagă să afle că autoritățile sovietice și NKVD sunt autorii monstruoaselor masacre de la Katyń. Acestea nu au constituit o acțiune criminală izolată, ci au fost cea mai mare verigă într-un lanț întreg de manifestări ale conducerii staliniste în chestiunea poloneză.

Drumul spre adevăr în problema Katyń a fost unul extrem de dificil, în condițiile în care autoritățile Uniunii Sovietice, serviciile speciale și instituțiile controlate de acestea au acționat în sensul ștergerii oricăror urme ale crimelor și al împiedicării descoperirii celor care au ordonat și executat asasinatelor. Au ascuns, au distrus și au falsificat dovezi, au negat orice indicii și fapte. În relațiile cu Polonia, dar și cu reprezentanții coaliției anti-germane, organele de stat sovietice au mers până la șantaj și minciună

pentru ca problema Katyń să nu ajungă să fie discutată în forurile internaționale.

Gvernul polonez care acționa în exil a fost acuzat de Uniunea Sovietică de colaborare cu Al Treilea Reich. Ca urmare a demersurilor sovietice s-a ajuns la ruperea relațiilor diplomatice, și așa tensionate, între Uniunea Sovietică și Republica Polonă, precum și la eliminarea acesteia ca stat suveran din rândul statelor aliate.

Nu trebuie omise aici nici cinismul și ipocrizia Aliatilor, care cunoșteau din rapoartele serviciilor secrete împrejurările în care s-au comis crimele, contribuind astfel și ei la ascunderea lor în fața opiniei publice internaționale.

În această situație, Uniunea Sovietică a continuat (din fericie fără succes) și după război acțiunile de a impune, inclusiv în fața Tribunalului Internațional de la Nürnberg, versiunea mincinoasă asupra faptelor. Actul de acuzare împotriva conducătorilor celui de Al Treilea Reich, citit la 16 octombrie 1946, cuprindea, urmare a concluziei procurorului sovietic, acuzația de asasinare a 11 mii de ofițeri ai Republicii Poloneze în pădurea de la Katyń. În cele din urmă, Tribunalul a adoptat o tactică de „abandon tacit” al problemei, astfel că masacrele de la Katyń nu se regăsesc în sentința finală.

În Polonia de după război, Katyń a fost un subiect interzis, orice referire la acesta fiind considerată un atac la adresa sistemului socialist și a alianței cu Uniunea Sovietică. Deși dispărut din istoria oficială poloneză, acest moment tragic nu a putut fi șters din memoria istorică și a conștiinței naționale poloneze.

În condițiile în care demersurile pentru stabilirea adevărului nu au mai fost posibile în țară, pentru o lungă perioadă de timp, această misiune a fost asumată de exilul polonez. Beneficiind de ample posibilități, comunitatea polonezilor din SUA a reacționat energic încă de la primele dezvăluiri privind asasinarea militarilor și civililor polonezi în URSS. Au apărut apoi o serie de lucrări și studii bazate pe analiza relatărilor și amintirilor adunate în arhivele Institutului Hoover de la Stanford și ale Institutului și Muzeului „Władysław Sikorski” de la Londra. În 1951, Camera Reprezentanților a numit o comisie specială care să se ocupe de problema Katyń. Materialul doveditor a fost transmis mai departe Adunării Generale a ONU cu scopul de a fi prezentat apoi Tribunalului Internațional de la Haga. De asemenea, Congresul l-a însărcinat pe președintele american să sprijine concluzia raportului, care stabilea vina de necontestat a Uniunii Sovietice pentru masacrele de la Katyń.

Aceste încercări, care marchează drumul către adevăr, au fost boicotate sistematic, prin acțiuni potrivnice puse la cale de agenți ai autorităților sovietice comuniste aproape în întreaga lume. În perioada politicii sovietice de „glasnost” și „perestroika” s-au întreprins, la nivel oficial, mai multe încercări pentru clarificarea „petelor albe” din istoria relațiilor polono-sovietice. Un demers spectaculos în acest sens a fost numirea, în anii '80, a unei comisii mixte polono-sovietice de istorici, a cărei activitate însă s-a încheiat cu un eșec. În chestiunile principale referitoare la Katyń, mai ales în ceea ce privește momentul producerii crimelor și autorii lor, cele două părți au ajuns la rezultate diferite. Cauza acestui eșec a reprezentat-o, în primul rând, imposibilitatea deschiderii, la data respectivă, a arhivelor secrete sovietice, care ar fi putut indica responsabilitatea sistemului sovietic pentru aceste crime. Comisia a fost dizolvată în 1990 și documentația rezultată din

activitatea ei a fost trimisă la Arhiva Documentelor Recente de la Varșovia.

Abia după destrămarea URSS a devenit real accesul la arhivele fostei Uniuni Sovietice și efectuarea primelor cercetări privind crimele de la Katyń. În primăvara lui 1990, în timpul întâlnirii dintre președinții URSS și Poloniei, lui Wojciech Jaruzelski i-a fost înmănată o mică parte din aceste documente, așa-numitul „Pachet nr. 1”, care cuprindea lista prizonierilor din cele trei lagăre de la Koziolsk, Starobelsk și Ostașkov împușcați în pădurea Katyń, la Harkov și Kalininsk.

Începând cu anii '90, soarta ofițerilor polonezi omorâți de către NKVD și, în sens mai larg, a populației poloneze supuse represiunii în URSS, a reprezentat subiectul cercetărilor sistematice în arhivele rusești. Primele au fost efectuate de Comisia Militară Poloneză a Arhivelor, numită în 1992, care în câțiva ani de cercetări în arhivele rusești a studiat și a realizat copiile xerox a circa 165 de mii de file de documente, referitoare la desfășurarea campaniei polono-ruse din 1939 și la soarta prizonierilor de război polonezi în URSS. Copiile acestor documente se află în prezent în Arhiva Centrală Militară de la Varșovia, fiind editate în patru mari volume, în limbile polonă și rusă, de către Direcția Generală a Arhivelor de Stat din Republica Polonă, în colaborare cu Agenția Federală Rusă pentru Arhive, în anii 1995–2006. Așa cum rezultă din experiența specialiștilor care au efectuat investigații în arhivele fostei URSS, cercetarea destinului polonezilor supuși represiunii pe teritoriul fostei URSS este împiedicată de o serie de factori, care decurg atât din caracterul fondurilor de arhive rămase de la organele de securitate sovietice, cât mai ales din restricțiile existente în ceea ce privește accesul în unele dintre acestea, care nu sunt nici până azi cunoscute și descrise în amănunt.

Pe lângă volumele de documente, în ultimii ani au fost publicate mai multe lucrări și studii de specialitate referitoare la masacrele de la Katyń, în primul rând în Republica Polonă, dar și în alte țări. Tema a fost abordată în diverse reuniuni științifice internaționale, inclusiv în România, așa cum am arătat mai înainte. Nu mai puțin, Katyń a constituit subiectul unor remarcabile creații artistice, dintre care menționăm recentul film al celui mai mare regizor polonez din toate timpurile, Andrzej Wajda. Având în mod semnificativ premiera pe data de 17 septembrie 2007 – ziua în care Armata Roșie a atacat Polonia, în 1939 –, filmul realizat de Wajda începe cu o scenă memorabilă, ce exprimă perfect drama poloneză: un lung convoi de refugiați polonezi dezorientați merg înainte... De undeva, din mulțime, cineva strigă: „*În spatele nostru sunt nemții*”, iar de altundeva se aude: „*În față se află sovieticii, care ne-au invadat!*”. Oamenii, dezorientați, încearcă să aleagă încotro să meargă. Ideea este de-a dreptul genială, o metaforă a neputinței de a fi polonez în acele timpuri sălbatice. „Aș fi putut să fac un film politic – arăta Andrzej Wajda –, în care să arăt toate tratativele secrete pe subiectul Katyń, să arăt ce atitudine au avut marile puteri față de această tragedie. Un film despre cum, după război, polonezii au fost abandonați de Aliați și au fost mințiți o lungă perioadă de timp... Am făcut însă un altfel de film, care arată același adevăr dureros, dar în care eroii nu sunt ofițeri și soldați, ci femeile acestora, care așteaptă, chinuitor, întoarcerea soților, fraților și a copiilor. Ele trăiesc așteptând, în fiecare zi, în fiecare minut, ani la rând, fără să abandoneze speranța că vor deschide într-o zi ușa

și în prag va sta bărbatul pe care îl așteaptă atât de mult.” Întrebat de unii jurnaliști ruși, de ce ofițerii și soldații polonezi n-au luptat mai mult, de ce n-au opus rezistență și s-au lăsat luați prizonieri și uciși..., regizorul a răspuns, cu o voce tristă, dar fermă: „Pentru că nici o minte civilizată nu și-ar fi putut închipui ceea ce a urmat.”

Note:

1. *Sprawa polska w czasie drugiej wojny światowej na arenie międzynarodowej. Zbiór dokumentów (Problema poloneză în timpul celui de Al Doilea Război Mondial pe arena internațională. Culegere de documente)*, Varșovia, 1965, doc. 44, p. 83; Arhiva M.A.E., fond 71/România, 1939, 15 – 30 septembrie, dos. 116, p. 93; *Marea conflagrație a secolului XX: Al Doilea Război Mondial*, București, Editura Politică, 1974, p. 83.

2. Vezi pe larg Ion Constantin, *Din istoria Poloniei și a relațiilor româno-polone*, București, Editura Biblioteca Bucureștilor, 2005, pp. 191-202.

3. Osadnic (osadnik) este termenul folosit de sovietici pentru veteranii din armata poloneză, care au rămas în regiunile de vest ale Ucrainei și Bielorusiei, cedate Republicii Polone, ca urmare a Tratatului de la Riga (1921), și care au fost ocupate de Armata Roșie în septembrie 1939.

4. Horungii sunt o categorie de militari din armata poloneză situați ierarhic între ofițeri și subofițeri.

5. *Polonezii în anii celui de Al Doilea Război Mondial. Culegere de documente* (alcătuitor, introducere, note și comentarii – Anatol Petrencu), Chișinău, Editura Cartdidact, 2004, doc. 71, pp. 102-104.

6. Așa cum arată istoricul Andrzej Paczkowski, Stalin a avut o mare „contribuție” la eșecul Armatei Roșii în bătălia de pe Vistula, în urma căreia a fost blocat drumul comunismului spre Europa. Viitorul dictator sovietic n-a uitat niciodată acest afront și nici pe aceia care l-au criticat cu ocazia lui: Troțki și mareșalul Tuhacevski, care se afla în fruntea trupelor Armatei Roșii. Aceasta explică neîncrederea conducătorilor sovietici – și în special a lui Stalin – față de Polonia, față de polonezi și față de toți cei care și-au adus o contribuție la redobândirea independenței: nobilimea, armata și Biserica (Andrzej Paczkowski, *Polonia, „națiunea dușmană”*, în *Cartea Neagră a comunismului. Crime, teroare, represiune*, București, Editura Humanitas, 1998, p. 337).

7. Vezi *Polonezii în anii celui de Al Doilea Război Mondial. Culegere de documente*, doc. 57, pp. 83-84.

8. Louis Robert Coatney, *The Katyń Massacre: An Assessment of its Significance as a Public and Historical Issue in the United States and Great Britain, 1940–1993*, teză de masterat prezentată la Western Illinois University în anul 1993, p. 17.

9. *Katyń. Dokumenty zbrodni (Katyń. Documentele crimei)*, vol. 2: *Zagłada: marzec – czerwiec 1940 (Descărcarea: martie – iunie 1940)*, Varșovia, Editura Trio, 1998, doc. 1, pp. 41-42; *Polonezii în anii celui de Al Doilea Război Mondial. Culegere de documente*, doc. 72, pp. 104-105. Vezi și Andrzej Paczkowski, *loc. cit.*, p. 342.

10. Pe textul și pe câmpul primei pagini a documentului și-au pus semnăturile de aprobare I. Stalin, K. Vorosilov, A. Mikoian, V. Molotov. Secretarul lui Stalin, care îndeplinea practic funcția de grefier de ședință, a notat: „Kalinin – pentru, Kaganovici – pentru”. (*Polonezii în anii celui de Al Doilea Război Mondial. Culegere de documente*, p. 104).

11. *Polonezii în anii celui de Al Doilea Război Mondial. Culegere de documente*, doc. 51, pp. 114-116; doc. 184, pp. 293-296; doc. 196, pp. 314-318.

12. *Katyń. Dokumenty zbrodni*, vol. 2, p. 17; Andrzej Paczkowski, *loc. cit.*, p. 343.

13. *Ibidem*.

Mină americană de huilă cocsificabilă deschisă pentru metalurgia românească: „Virginia Pocahontas – 6”

Dr. Ing. Florea NEAGU

„Veritas odium parit”
(„Adevărul aduce ură”)
Terentius, *Andria*, I

Anemierea instituțională și căderea economică, de care e cuprinsă România de câțiva ani buni, nu cred că ar mai trebui demonstrate nimănui. Românii le cunosc nemijlocit și le resimt dureros, străinii le află numaidecât ce se apropie de țara noastră și văd că binele, măsurat cu atâția descriptori, scade, iar răul, și el evaluat printr-o altă mulțime de indicatori, crește. „Nu se poate vorbi de sporirea avuției publice în același timp în care populațiunea descrește pe – un pământ roditor și înzestrat cu toate de la natură.” (M. Eminescu, XIII, 237). Nu numai depopularea, înțelesă ca măsurător sumator al căderii demografice prin care trece România, dar și cei prin care se apreciază evoluția descurajantă din învățământ și cultură, din industrie și agricultură, arată, fără puțință de tăgadă, spre întunecatul orizont de secătuire a resurselor de viață și de pierdere a identității spirituale.

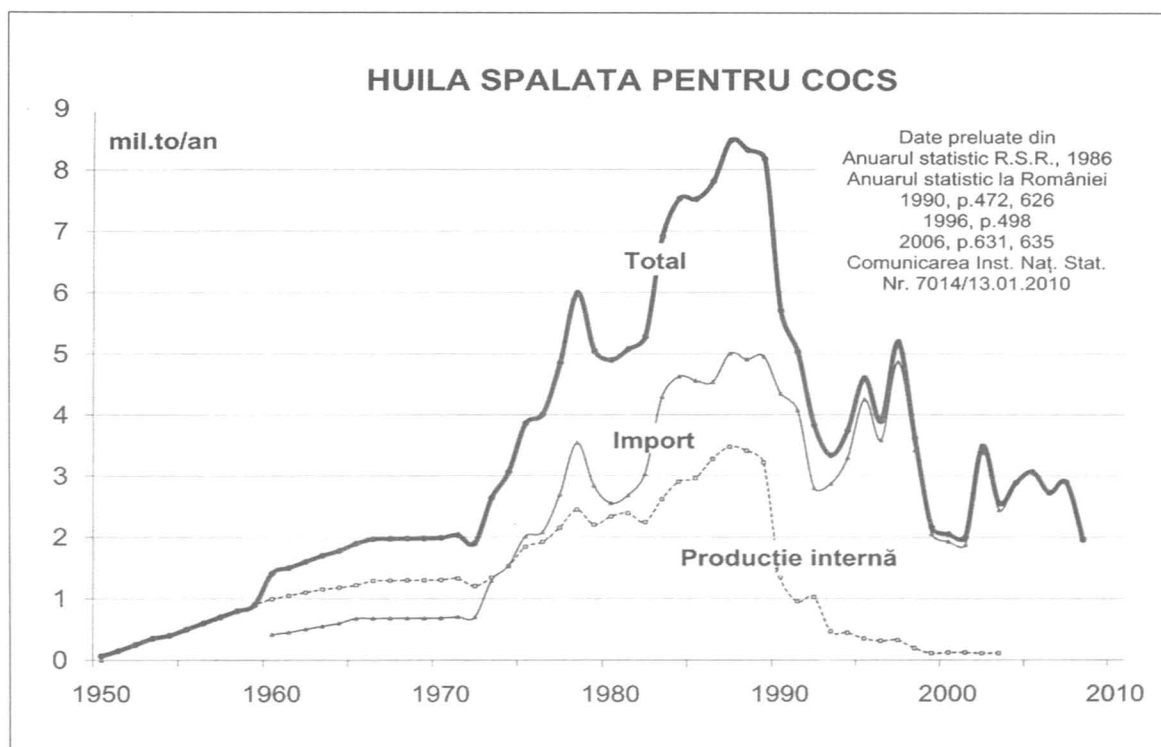
Fie numai și invocarea aluzivă a cadrului general în care industria românească, atâta cât mai e, se zbate între pieire și revigorare, ne convinge de raporturile de înrâurire a mediului social-economic asupra întregului. Tocmai importanța industriei, văzută ca parte, vine să explice apariția în ultimii ani, în discursul politic al unora din „pătura superpusă”, cum i-ar fi numit Eminescu, a ideii de **reindustria-**

lizare. Dar strigătul de chemare către reindustrializare, fără a lua în seamă veriga premergătoare, aceea de **dezindustrializare**, astupă vederea către trecut și, prin acesta, demersul prospectiv este lipsit de premiza diagnosticului. Iată pentru ce ni se pare potrivit a porni la reindustrializarea României fără rupturi între adevăruri, adică între veriga industrializării postbelice și reindustrializare viitoare, se impune adevărul verigii de **dezindustrializare**, pornită numaidecât și neînduplecat în primele zile ale anului '90 din veacul trecut.

Ruptura dintre industrializarea postbelică și reindustrializarea dorită de unii pentru viitor, ruptură provocată de eliminarea din câmpul de investigație aplicată a dezindustrializării, încă neisprăvită, ușurează prin simplificare manipularea reliefului mental și de aici nu mai e decât un pas până la stăpânirea reliefului de resurse naturale ale poporului român.

Sărăcirea mentalului și împutinarea fondului de resurse naturale devine astfel calea de înstăpânire în relieful geopolitic. Nu mai stăruim aici asupra acestei mecanici bine deslușite în moștenirea de filosofie economică lăsată de Mihai Manoilescu și concis formulată de învățătorul acestuia în ale economiei, Mihai Eminescu:

„Sunt acum două feliuri de estermări – cea prin sabie, sigur cea mai puțin efecace, și cea prin sărăcire, care este cea adoptată de politica economică a Occidentului și care este cu puțință atunci când un neam răsărit la soare

Autorul, cu elicopterul firmei, către „VP – 6“

fără civilizație economică imitează precum ca copiii formele intelectuale ale culturii străine, fără a crea alături corelatul acelei culturi, industria și meseriile.“ (vol. IX, 478) Actualitatea acestei diagnoze explicative, formulate cu atâția ani în urmă, ne va ușura demersul de adâncire a cunoașterii rolului materiilor prime minerale în mecanismul economic contemporan, în care se înscrie aventura deschiderii acelei mine de huilă cocsificabilă din SUA pentru siderurgia românească în plină dezvoltare.

Finitudinea resurselor minerale și caracteristica lor specifică de a fi **neregenerative** au fost cu greu înțelese de către cei care au decis creșterea economică a României postbelice. De aici s-au tras acele spasme de insuficiență iminentă în alimentarea industriei cu unele produse minerale. Combustibilii minerali au fost acele substanțe minerale utile ce au confirmat convingător semnalul căderii dat de epuizarea rezervelor autohtone de minereu de fier (1971). Declinul ireversibil al extracției de țiței (1976), de gaze naturale (1986) avea să prevestească reducerea bruscă a masei miniere sumare, extrase în România, de la 164 mil. tone, în 1986, la 58 mil. tone în 2001. Acesta este cadrul general de evoluție a industriei extractive românești în anii de după război. În acest relief dinamic apare și evenimentul „mina românească de cărbune cocsificabil, deschisă în SUA“, cum a fost el reținut de presa vremii.

Evoluția producției interne de huilă spălată pentru cocs, văzută în perspectiva ultimilor 50 de ani ca fenomen particular în peisajul general al industriei postbelice, confirmă acea orientare, cunoscută din studiile de fundamentare a investițiilor, elaborate la Institutul de Proiectări Miniere din București, de a părăsi practica unei singure surse de import și de a recurge la mai multe zone de aprovizionare cu minereu de fier și cu cărbune cocsificabil.

Forma grafică de prezentare a extracției și a consumului de huilă pentru cocs poate fi mai sugestivă și mai lesnicioasă în identificarea specificului de manifestare a acestor consumuri. Ce putem observa? În ultimii 15 ani, creșterea începe să capete aspect de cădere neînduplecată. Cerințele de huilă pentru cocs se reduc până la o pătrime din mărimea lor maximală (1987), iar producția internă de

această resursă devine ne semnificativă.

N-aș vrea să se creadă că asigurarea creșterii industriale ar fi fost orientată comod și exclusiv pe importuri. Gânditorii de la IPROMIN au ajuns la această a doua cale, cea a importului de completare, numai după ce au cercetat căile de ridicare a factorului de recuperare a rezervelor autohtone de substanțe minerale utile. Limitând expozeul numai la huilă, voi menționa una din căile de recuperare a rezervelor blocate în pilierii de siguranță pentru construcțiile de suprafață și cursurile de ape. Așa a sugerat ing. Mihail Jan Andrei de la institutul amintit, într-un proiect al său, să se mute Jiul de Vest și căile de comunicație din acea vale în tunele săpate în masivul muntos, mai spre Sud. Prin acest procedeu se va putea trece la exploatarea

importantelor rezerve blocate în pilierii de protecție a acestor cursuri de ape și căi de comunicație. Rămân la credința că ideea nu se va pierde. Poate, însă, ea ne va fi oferită cândva de niscaiva firme străine și bine plătite. Procedeu n-a fost avizat de forurile competente. În schimb, aceste foruri au acceptat o altă idee provenită de la IPROMIN: importul să fie asigurat din mai multe surse. Așa s-a făcut că și America de Nord a fost inclusă printre sursele de huilă pentru cocs.

Deschiderea de la începutul anilor '70 către piața industrială occidentală a netezit calea de realizare a importului de huilă pentru cocs. În interviul acordat de Președintele României, Nicolae Ceaușescu, revistei americane „News Report“, în ziua de 19 iunie 1974, ziaristului Robert A. Haeger, se putea afla că:

„În ce privește Statele Unite, până acum am putea spune că suntem numai la început /.../ Sunt însă în curs o serie de tratative cu un număr mai mare de firme care ar putea duce la crearea unor întreprinderi mixte de mai mare amploare.“ („Scânțea“, 2 iulie 1974). Este de presupus că și ambasadorul nostru la Washington, răposatul Corneliu Bogdan, și titularul de la comerț exterior, Ion Pășan, cel care, pe neașteptate și chiar surprinzător pentru mine, m-a introdus în acțiune în seara zilei de 12 septembrie 1974, stăruiau în promovarea asigurării cu cărbune cocsificabil din SUA.

Prin strădaniile consilierului economic, cum se recomanda atunci dl. Napoleon Fodor, și pe cheltuiala firmei Island Creek Coal Company din Kentucky, luni, pe 23 septembrie, am ajuns cu avionul firmei la Lexington. E adevărat că, în drum spre Lexington, am făcut un mic ocol prin Cleveland, de unde s-a urcat în avion și senatorul Al. Gore. Așa l-am cunoscut pe cel cu care am negociat apoi deschiderea minei pentru România. Fire deschisă, mereu zâmbitor, a început să mă uimească prin râsul său hohotit. Râdea des. Parcă-și căuta chiar prilejul să râdă. După ce avionul s-a înscris pe traseul său către Kentucky, senatorul a întrebat cât e ceasul. Cornel Iliescu și cu mine ne-am uitat fiecare la ceasul său și, aproape simultan, am pronunțat – unsprezece și un sfert. Râsete. După ce s-a liniștit din râsete, senatorul, pe care-l cunoscuserăm cu o jumătate de oră în urmă, ne-a și explicat

comical situației: „Un senator american, acum om de afaceri, n-are ceas, iar doi comuniști umblă cu ceasuri de aur!” Și iar răsese. Seara, la sediul firmei din Lexington, am și trecut la examinarea condițiilor naturale de zăcămint și la tehnologia de exploatare.

Island Creek Coal Company

Firma, fondată în 1902, în statul West Virginia, își schimbă numele în Island Creek Coal Company și se înregistrează în 1911. În anul 1968 devine subsidiară a companiei multinaționale Occidental Petroleum Corporation din California. Prin aceste scurte precizări vreau să înlătur unele referințe inexacte din presa românească.

Cele patru sucursale ale companiei operează în cinci state, având în exploatare atunci, în anul 1974, 36 de mine, ce produceau 23 de milioane de tone, adică aproape 4% din extracția totală a Statelor Unite.

În anul negocierilor, 1974, în Island Creek Coal Company lucrau 7.200 de angajați, din care nouă zecimi muncitori și o zecime funcționari (maestri, directori, vânzători, funcționari), încadrați la următoarele tarife:

- muncitor în mină - 50\$/post;
- brigadier (la 10 mineri) - 15.000 \$/an;
- șef sector (inginer) - 18.000 \$/an;
- șef de mină - 25.000 \$/an (tarif variabil);
- șef de sucursală - 40.000 \$/an;
- președinte executiv - 75.000 \$/an.

În bilanțul firmei pe anul 1973, valoarea producției realizată se ridică la 301 mil. \$, față de suma costurilor de 293 mil. \$. Diferența, ca venit net, a mers la Occidental Petroleum Co., din Los Angeles.

În ce privește rezervele de cărbune din câmpurile miniere ale firmei Island Creek, acestea erau evaluate în *Keystone Coal Industry Manual*, 1974, p. 621, la 4,430 miliarde tone, în timp ce totalul acestora în SUA se ridică la 102,74 miliarde tone, ceea ce înseamnă cam tot aceeași proporție de 4%, întâlnită la raportul extracției anuale. Manua-

lul amintit așează firma Island Creek în clasa 1 de producători de cărbuni din SUA, toți marii producători fiind grupați în 10 clase.

Mina „Virginia Pocahontas - 6”

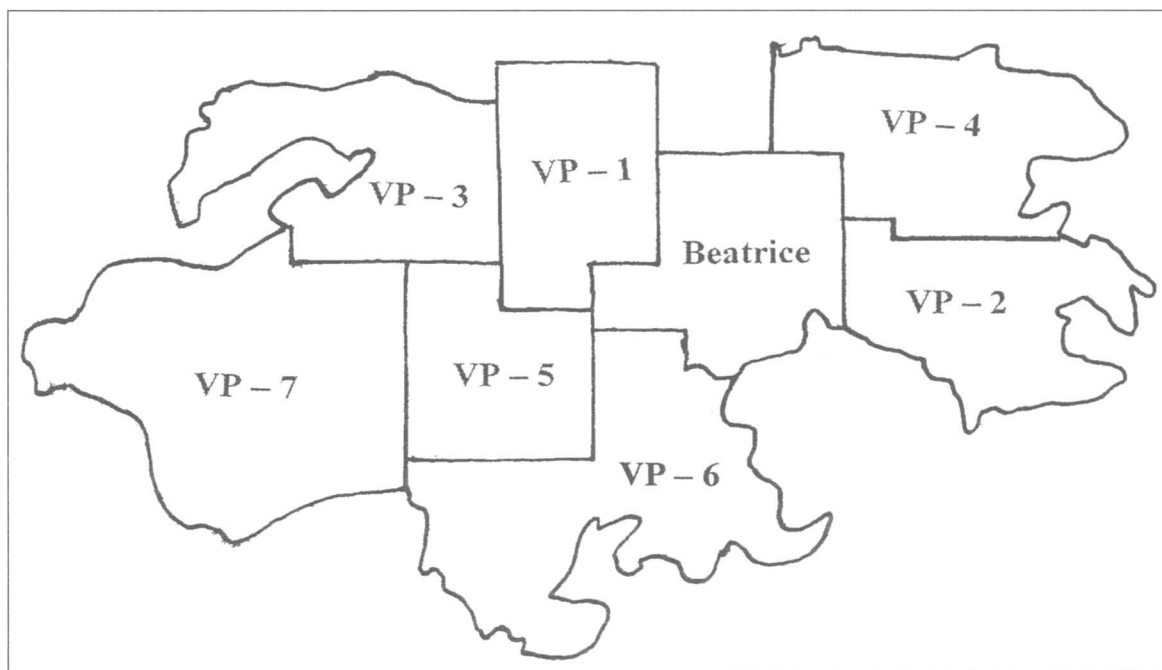
Mina „VP - 6”, vîpisisx, cum i se spune prin partea locului, în vorbirea curentă, se găsește în marginea de sud a câmpului minier Pocahontas din Districtul Buchanan, în partea de sud-vest a statului. Obiectul de activitate al minei este exploatarea stratului 3 din formațiunea Pocahontas, formațiune din alcătuirea sistemului Pennsylvanian, dispus sub Permianul local, și cuprinde, în enumerare ascendentă, straturile de cărbune no. 2; 3; 4; 5; 6; 7.

Cel mai productiv dintre ele este stratul no. 3. Grosimea lui medie atinge 10 m, adâncimea în zona Buchanan începe a depăși 300 m. În Virginia, cărbunele din stratul 3 Pocahontas este caracterizat prin următorii parametri:

- Umiditate (%)... / ... 1,9 - 5,3;
- Volatile (%)... / ... 15,5 - 21,8;
- Carbon (%)... / ... 71,3 - 78,8;
- Cenușă (%)... / ... 2,3 - 6,0;
- Sulf (%)... / ... 0,3 - 0,8;
- Putere calorică (%)... / ... 7784 - 8.306 kcal/kg.

Scurtele referințe despre compania Island Creek, cu care am negociat deschiderea minei „VP - 6”, și despre cărbunele cocsificabil din formațiunea geologică Pocahontas, mi se par suficiente pentru a stăvili șuvoiul de ineptii și neadevăruri, slobozit în presă, din care se poate afla fie slaba calitate a cărbunelui de acolo, fie că firma, întemeiată, cum am văzut, în anul 1902, n-ar ființa decât de prin 1967, fie că președintele acesteia, senatorul Al. Gore, ar fi de obârșie bănățean.

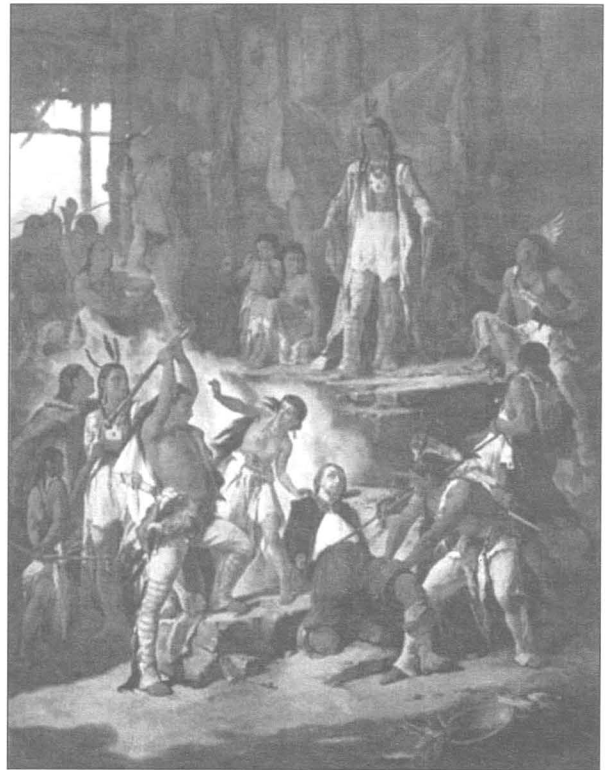
Legendele, fie că prin ele se urmărește adunarea de niscaiva foloase, fie că ar avea numai darul înfrumusețării unor circumstanțe sau personalități, au încărcat cu încântare sau balast informativ istoria acelor locuri, pe unde soarta mi-a purtat pașii. Așa, ca să mă îndepărtez de legendele de azi cu patru veacuri îndărăt, nici astăzi nu se poate ști ce este în-

chipuire și ce este adevăr în relatările memorialistice ale căpitanului englez John Smith (1580–1631), salvat de la moarte de micuța Pocahontas, fiica șefului cel mare de trib. Căpitanul englez ajunsese în Virginia în 1607, în luna decembrie, după ce-și căpătase aureola de glorios combatant în luptele de pe Valea Teleajenului și pe Valea Oltului dintre aco-liții imperialilor și cei ai turcilor. John Smith descrie, în anul 1630, în *The True Travels Adventures and Observations of Captaine Jonh Smith in Europe, Asia, Africa and America*, locurile pe unde a luat parte la luptele lui Radu Șerban, alături de alți tunari englezi și scoțieni. În confruntarea de pe Teleajen el cade prizonier, apoi se refugiază în Rusia și de acolo revine în Anglia (1604). Înaintașii au dreptul la a li se cunoaște fapta. Ei au dreptul la cunoașterea adevărului despre faptele lor. Altfel, „neștiuți se pierd în taină ca și spuma nezărită“.

Negocierile, așa numindu-se eufemistic încordările dintre cele două părți, fiecare voind să-și impună interesele, s-au desfășurat la Lexington. Pe fondul curiozității mele profesionale, am introdus în lanțul încheștărilor dintre ofertanții localnici și investitorii români o vizită la minele Pocahontas. Valoarea informațiilor preluate din subteran era dată de condiția principală de livrări către investitor, și anume că plata tonei se va face nu la prețul de piață în momentul livrării, ci la costul extracției și preparare. Această condiție de decontare a creditului de investiție către partea română la costul de producție și nu la prețul de piață al tonei de cărbune cocsificabil ajuns la Galați, în România, a fost, din motive evidente, apreciată în chip deosebit de către cei ce m-au însărcinat cu negocierile afacerii. Eu însă m-am ferit să menționez, în textele publicate despre aventura „VP – 6“, această condiție convenită cu senatorul Al. Gore Sn. Am evitat să vorbesc eu despre mine.

Dar astăzi, marți 27 aprilie 2010, la peste șase ani de când am scris textul de față, aflu din stenograma Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., din ziua de 2 august 1975, că alții sunt cei care rețin condiția esențială de recuperare deosebit de avantajoasă pentru partea română: „*În ce privește SUA, se tratează cu firma Island Creek participarea la înființarea unei societăți mixte pe costuri la un zăcământ de cărbune cocsificabil de calitate superioară. Partea română ar*

Victor Nehlig (1830–1909) – Pocahontas și John Smith, 1870

urma să participe cu finanțarea lucrărilor de investiții, urmând ca pe întreaga durată a societății să primească la preț de cost o cotă de cărbune proporțională cu cota de participare la investiții plus dreptul de opțiune pentru o cotă de cărbuni egală cu prima livrată la prețul pieții.” Semnează această notă miniștrii N. Agachi, B. Almășan, Fl. Dumitrescu, I. Pățan, M. Marinescu și directorul Băncii Române de Comerț Exterior, V. Voloșeniuc pe data de 14.07.1975, cu nr. 248/XV [ACIN, fond C.C. al P.C.R. – Cancelarie; pachetul 193/1975, fila 64 (verso)]

Ziua de marți, 24 septembrie 1974, a fost pentru mine încărcată și obositoare, dar plină de satisfacții profesionale. Traseul, început dis-de-dimineață din Lexington cu avionul firmei, condus tot de către cei doi flăcăi zdraveni – cehul Wujoi și estonianul A. Yacas – până la Buchanan (W.Va.), unde am schimbat avionul cu un elicopter, cu care am ajuns la mina „Virginia Pocahontas – 3“.

Aici am putut vedea pe viu frontul lung de abataj, echipat cu mecanică americană. Câteva date, cât mai reduse ca număr, din care să se poată vedea ce însemna atunci livrarea cărbunelui la costul de producție, nu la prețul de piață.

– Capacitatea minei „VP – 3“ (t/zi): 5.000;

– Producția zilnică în 1974 (t/zi): 3.700;

– Numărul abatajelor frontale: 2;

– Costul extracției (\$/t): 19,72.

La întoarcere, am aterizat la Trei – State Airport, lângă Huntington, unde

Ing. Florea Neagu, la intrarea în mina „VP – 3“

am schimbat heliicopterul cu avioneta ce-l aducea pe senatorul Al. Gore de la Washington. Am închis astfel ocolul făcut cu automobilul, avionul, heliicopterul și vagonul de mină.

Miercuri 25 septembrie, la orele 13.30, am început repriza cea mai tensionată a negocierilor. De o parte – noi patru, de cealaltă, americanii – patru, cu St. Barker jr. în frunte. Atunci, ne-am putut da seama că prezentabilul și zâmbitorul domn Barker nu este un susținător al afacerii.

Găsesc în notele mele zilnice că „... noi am întrebat dacă mai are rost să negociem, de vreme ce ei nu pot semna acordul cu noi fiind limitați în acest drept de cineva. În acest moment de încordare a discuțiilor, Barker a părăsit sala pentru o jumătate de oră, iar noi, cu ceilalți trei americani de față, am făcut glume“. După ce a trecut acea jumătate de oră, Barker a revenit, însoțindu-l pe senator. Al. Gore s-a așezat lângă mine de parcă ar fi vrut să mai netezească ruptura, zicând: „Afacerile se fac în pași, unu, doi, trei, patru, cinci. Suntem numai la pasul doi!“ Senatorul ne dă o altă scrisoare către V. Pungan, propunând livrări combinate din producția minelor din Pocahontas cu a unei mine din Upsur, „... astfel încât...“ râde cu hohote și, bătându-mă pe umărul stâng, pleacă. Așa am încheiat discuțiile la ora 17.35. A doua zi ne-am revăzut la 8,30, iar după amiază am plecat la Washington cu avionul lor. Astfel, am epuizat și treapta a doua a tratativelor din scara senatorului, evitând întreruperea negocierilor. Pe 27 septembrie, la orele 12.00, senatorul ne-a invitat, pe mine și pe Cornel Iliescu, la Congres, unde a început un curs de mecanică socială aplicată în expunerea sa ilustrată pe viu: puterea legislativă în exercițiul real al confruntărilor cu puterea executivă, drept constituțional ciuit în cazul Watergate ș.a. De la Capitoliu, în mașina senatorului, am purces la vizitarea orașului-capitală. La Jockey Club, senatorul și-a expus pe îndelete biografia: „... sunt din Tennessee și am avut noroc în viață...“ a început un larg expozeu al drumului pe care l-a dus destinul. Întrebările mele asupra unor amănunte din viața senatorului erau adesea însoțite de dojana colegului Napoleon Fodor, exprimată concis cu ajutorul bocanșilor pe sub masă.

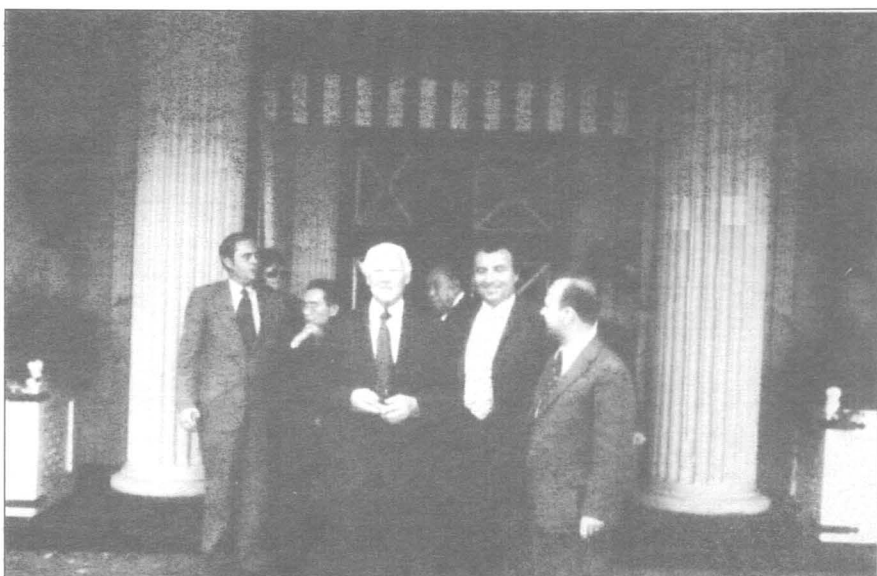
*

Albert Gore Senior

*„Să urmărești gândurile
oamenilor de seamă
este știința cea mai ispititoare.“*

A.S. Pușkin, *Arapul lui
Petru cel Mare*, III, 2

Născut la 26 decembrie 1907 în statul Tennessee, Al. Gore și-a început școala într-o clădire cu o singură încăpere la Possum Hollow. Ca să aibă bani pentru taxa de colegiu, el a început să predea într-o școală, tot așa, cu o singură încăpere din zona muntoasă a ținutului natal. În

La ieșirea din Jockey Club, Washington:
Al. Gore Senior, Florea Neagu, N. Fodor

1936, Gore termină Facultatea de Drept și, în 1938, este ales în Camera Reprezentanților pentru 14 ani, cu o întrerupere în cursul celui de Al Doilea Război Mondial. În alegerile din 1952 devine senator, dobândind reputația de combatant parlamentar iscusit și membru viguros al Partidului Democrat. Una dintre realizările lui majore din anii '50 a fost lansarea sistemului național de autostrăzi, inspirat de Autobahn-urile germane. Mai târziu, ca membru al Comitetului de Relații Străine din Senat, s-a opus războiului din Vietnam. Liberalismul lui Gore a fost găsit drept explicație la înlăturarea sa, în 1970, din politică, în favoarea republicanului Bill Brock.

Gore a întâlnit-o pe viitoarea sa soție, Pauline, în Nashville și s-au căsătorit în 1937 în Cartage, Tennessee.

La masa de încheiere a negocierilor, la Jockey Club, cum am mai arătat, senatorul relatea cu plăcere momente din viața sa, fapt ce m-a încurajat să-l rog să ne spună cât de curând va veni la București pentru semnarea acordului convenit împreună.

– Credeți că veniți până la noul an, 1975?, am întrebat eu.

– Nu! Ar fi prea repede.

– Atunci veniți la iarnă?

– Nu! Trebuie să convin cu boss-ul, cu d-l Armand Hammer, președintele firmei-mamă – Occidental Petroleum. Și mai trebuie să convenim o vizită la Moscova.

– Aveți ceva afaceri și în URSS?

– Nu, nu alte afaceri, ci „VP – 6“. Domnule Neagu, eu sunt om de afaceri, nu pot risca.

Într-adevăr, spusele senatorului le-am putut vedea confirmate în ziarul „Pravda“ de la Moscova și în „Scânteia“ de la București în vara anului următor, 1975; acordul a fost semnat la București, la 1 iulie, după vizita lui Armand Hammer și a lui Albert Gore Senior la Moscova.

În timpul vizitei sale la București, senatorul, aveam să aflu, a întrebat de mine, ar fi vrut să ne vedem. I s-a răspuns „de cei în drept“ că sunt plecat cu treburi în nordul țării și nu revin curând. De altfel, nici scrisorile mele către senator, la

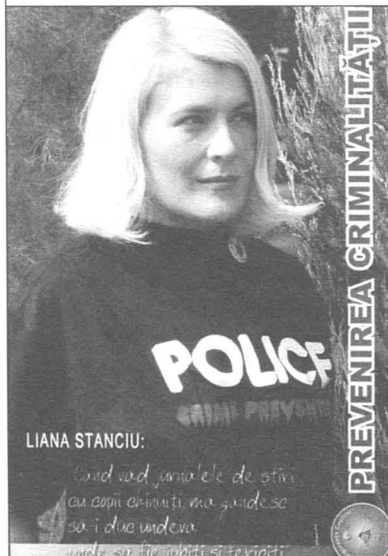
Pe treptele clădirii Capitolului, după vizita la Senat:
Cornel Iliescu, Al. Gore Senior, Florea Neagu

care mi se răspundea, ca și cele scrise lui Cornel Iliescu la Lexington, nu le ajungeau în mână. Ele rămâneau, cum aveam să aflu mai anul trecut, când mi-am răsfoit dosarele de urmărire informativă, între coșurile acestora.

Afacerea, potrivit cu acordul încheiat în 1975, urma să se desfășoare din anul 1977 până în 2017.

În documentarul cronologic al Centrului de Cercetări pentru Istoria Războiului din SUA se consemnează dimensiunea afacerii astfel: „30 mai 1977. România semnează un acord de două miliarde de dolari pentru cărbune cu firma Occidental Petroleum din SUA.“

„Prevenirea criminalității”, o campanie de atitudine

LIANA STANCIU:

Când vedeam jurnalele de stiri
cu emișioniști, mă gândeam
să-i duc undeva
unde să-ți amăbiliti să te viată

Editată de Poliția Capitalei, publicația „Prevenirea criminalității”, apărută sub egida Institutului de Prevenire și Psihosociologie al IGPR, reprezintă o structură nouă în slujba cetățeanului, cu rolul de a sluji apărarea legii în România. Din bogatul număr apărut în luna martie 2010, cităm opiniile sociologului Ștefan Prună, cadru didactic la Academia de Poliție: „Viitorul va fi al prevenirii specializate. Cel mai important parteneriat devine în acest sens cel cu societatea. Poliția determină situația operativă și harta infraționalității, dar piatra de încercare o reprezintă prevenția specială.“

Având în vedere derularea programului de televiziune on-line „Kartier”, demarat de Centrul de Tineret al BMB, apreciem că o colaborare cu aceste structuri, ce abordează prevenția ca pe un fenomen ce poate fi controlat, reprezintă o șansă de promovare. De altfel, misiunea polițiștilor din domeniul prevenire se îndreaptă preponderent

spre sectorul școlar. În acest sens, semnalăm articolele „Delicvența juvenilă surprinsă în fotografii” (cu trimitere la Patrulile de educație civică ce acționează în unele școli din Brașov), dar și „Drogurile te scot din circuit” (ce relevă experiența unor polițiști din Mannheim, Germania).

Adresându-se deopotrivă părinților, educatorilor și formatorilor de opinie (pe copertă este prezentă realizatoarea radio/TV Liana Stanciu, cunoscută și pentru inițiativele sale cu caracter umanitar), publicația IGPR este un îndemn la meditație: prevenirea nu este doar apanajul Poliției, ci în primul rând al familiei și societății în ansamblul ei. (M. N.)

Început și sfârșit de drum. Reflecții despre două romane de Mihail Diaconescu

Despre opera literar-istorică a lui Mihail Diaconescu, una dintre conștiințele de prim plan ale literaturii române contemporane, s-au pronunțat, de-a lungul timpului, vocile cele mai avizate ale criticii românești, dar și numeroși savanți ce i-au analizat opera sub incidențe pluriculturale, de la părintele D. Stăniloae, la acad. Al. Surdu, inclusiv critici de primă mână: Constantin Ciopraga, Aurel Martin, Ovidiu Drimba, Valeriu Râpeanu sau Gh. Bulgăr, dar și mulți alții (o bibliografie completă a operei sale a fost prezentată în nr. 3/2010 al publicației noastre – n.red.). Născut la 8 noiembrie 1937 în comuna Priboieni, județul Muscel (azi, județul Argeș), M. Diaconescu a urmat Școala Medie de Arhitectură, apoi Universitatea din București (Facultatea de Litere, absolvită în 1960). Predă limba română, mai întâi în localitatea Rupea, județul Brașov, apoi, din 1964 este asistent la Institutul Pedagogic din București, iar din 1965 se mută temporar la Pitești, unde conduce revista „Argeș” (serie nouă, 1966–1969) și predă la Institutul Pedagogic din localitate. Începând cu anul 1972, cariera didactică, dar și literară a lui M. Diaconescu se întregeste prin invitarea ca „gazdozent” (lector), mai întâi la Gyula (în Ungaria), apoi la Universitatea Humboldt din Berlin (1972–1975). Din această perioadă datează, în principal, cele două romane analizate, *Visele au contururi precise* (apărut în 1963, reeditat în 2007, la Editura Magic Print din Onești) și *Nopti și neliniști. Pseudojurnal metafizic* (redactat în perioada berlineză, sub titlul *Muzica sferelor*, și tipărit, pentru prima dată, în 2007, reeditat la aceeași editură în 2008).

Ambele lucrări au un caracter predominant autobiografic, spre deosebire de toate celelalte lucrări epice ale autorului, având ca modele personaje (reale sau fictive) de inspirație istorică. Volumul de debut, *Visele au contururi precise*, are ca personaj central un tânăr profesor, repartizat, la cerere, într-un sat din sudul Transilvaniei. Eroul principal,

Traian Petrescu, renunță benevol la un post „călduț” în învățământul superior, alegând, deliberat, o cale a muncii și a autocunoașterii de sine. În fapt, dedicându-se ridicării culturale a satului, eroul lui M. Diaconescu își regăsește propriile origini, devenind astfel, în opinia lui D. Micu, o replică la *Popa Tanda* de Slavici sau *Apostol* de Cezar Petrescu.

Evoluând în alte circumstanțe istorice, un alt personaj, Ovidiu Codrescu, din romanul *Nopti și neliniști*, este pus în fața unei dileme mult mai complicate: având perspectiva unei cariere universitare internaționale, află că trecutul apropiat îl urmărește și îl apasă, fiind în perspectiva de a nu-și mai putea urma cariera întrucât o rudă de-a sa ajutase grupurile de partizani ce acționau în anii '50 în munții Nucșoarei. Din acest conflict politic derivă și „neliniștile” eroului, dezvoltate arborescent, sub forma unor stări metafizice complexe. În acest sens, romanul cuprinde, pe lângă narațiune, și numeroase pagini de reflecție filosofică. Iată, de pildă, un fragment ce redă „muzica sferelor”: „Depărtarea și timpul adunate în mine erau percepute sub semnul estompării treptate a rigidelor categorii logice. Îmi descopeream o nouă sensibilitate. Descopeream că lumina e atât de dulce, că sunetele pure, ivite de undeva, *dintre astre*, sunt învăluitoare și blânde, ca o atingere de ninsoare rarefiată, ce pot căpăta noaptea scânteieri și stări neștiute.”

Cuprinzând referințe ce trimit la teoreticienii tradiționalismului românesc (de la Nae Ionescu la N. Crainic și M. Vulcănescu), creațiile epice ale lui M. Diaconescu sunt parte din *misionarismul românesc*, concept ce sintetizează deopotrivă destinul personajelor, cât mai ales menirea lor profundă, transcendentă.

Redacția „B.B.”

Conceptul de securitate și democrația

Mariana OLTEANU

Conceptul de securitate aduce în discuție componente fundamentale ale acesteia, care impun atât definirea, cât și evidențierea necesității implementării lor în politicile interne și externe ale statelor, precum și în structurile societății civile, create în scopul respectării drepturilor omului și libertăților lui fundamentale. Astfel, se pot menționa securitatea internațională (zonală, regională), securitatea națională, securitatea intereselor unei colectivități și securitatea persoanei, a individului.

Opțiunile popoarelor Europei Centrale și de Est pentru democrație și instaurarea statului de drept, care s-au manifestat în lanț în rândul statelor comuniste, au schimbat esența conceptului de *securitate internațională*. În primul rând, a dispărut posibilitatea izbucnirii unui conflict armat pe o bază ideologică, dispărând bipolarismul de putere.

Se fac demersuri politice și diplomatice, și chiar intervenții militare ale comunității internaționale, pentru impunerea sau menținerea păcii, pentru stoparea violențelor sângeroase între etnii ori a încălcărilor grave ale drepturilor omului și libertăților lui fundamentale în scopul creării condițiilor favorabile pentru implementarea democrației.

Demersurile inițiate de majoritatea comunității internaționale nu întotdeauna au avut un consens, atât între statele cu democrație tradițională sau în curs de consolidare, cât și în interiorul acestora. În mileniul trei, securitatea unui popor se află în interdependență și în context cu securitatea internațională (zonală, regională).

Securitatea națională, fiind un concept fundamentat de Parlament și realizat în exclusivitate de structurile specializate ale statului, angrenează toate resursele societății și intră în responsabilitatea fiecărui cetățean. Pentru ca ea să se regăsească în comportamentul cotidian al individului, el trebuie să posede o cultură de securitate. Așadar, cultura de securitate trebuie să evidențieze capacitatea membrilor societății de a înțelege riscurile, provocările și amenințările la adresa securității naționale, identificate și confirmate de organele abilitate în domeniu. Totodată, trebuie să evidențieze și capacitatea lor de a răspunde și a se integra efortului de apărare a valorilor și intereselor fundamentale naționale, ale democrației și ale statului de drept în raport cu riscurile, provocările și amenințările la adresa acestora.

Într-o societate democrată, cultura de securitate națională nu trebuie confundată cu însușirea mecanică, de către populație, a unui concept politic, așa cum se impunea, înainte de 1989, „apărarea patriei de către întregul popor”. Mai sunt încă rețineri în a cere populației o atitudine participativă la efortul structurilor de specialitate pentru realizarea securității naționale. Deosebirile sunt fundamentale.

Dar importanța pentru cultura de securitate impune cel puțin înțelegerea faptului că terorismul, ca principală amenințare la adresa securității statelor democratice, determină, printre altele, noi strategii de apărare.

Lipsa unei culturi de securitate națională la nivelul întregii societăți, care să răspundă cerințelor democrației consolidate de tip occidental, precum și calității de membru al NATO, are consecințe grave pentru națiune.

În concepția multor state occidentale, determinările între politica externă și securitatea națională sunt atât de strânse, încât cele două sintagme se folosesc împreună. Astfel, americanii apreciază că „politica externă și de securitate națională” constituie un obiectiv fundamental al statului, distinct, inseparabil. Englezii vorbesc la fel despre „politica externă și de apărare”, într-o singură expresie. Așadar, în actualul context politic internațional și ca urmare a opțiunii ferme a României de aderare la valorile lumii democratice și civilizate, în percepția generală, a membrilor societății, trebuie ca politica externă a statului, indiscutabil și explicit, trebuie să fie parte fundamentală în cultura de securitate.

Securitatea personală, a individului este o componentă a securității unui popor. Simpla însumare, însă, a securității personale a tuturor membrilor societății nu reprezintă, singură, securitatea unui popor, ci numai împreună cu securitatea națională. Securitatea personală are la bază drepturile fundamentale ale omului și libertățile lui fundamentale.

Într-o societate cu o democrație consolidată, modernă, cu un grad înalt de cultură și civilizație, există și o cultură de securitate corespunzătoare, în care fiecare cetățean conștientizează care-i sunt obligațiile privind securitatea națională, dar și care-i sunt drepturile și așteptările în domeniul securității personale. În acest sens, el le înțelege, le aprofundează și este interesat să cunoască riscurile, provocările și amenințările la adresa sa, în activitatea cotidiană (de exemplu, în domeniul social, financiar, al mediului, alimentar, transporturilor ș.a.).

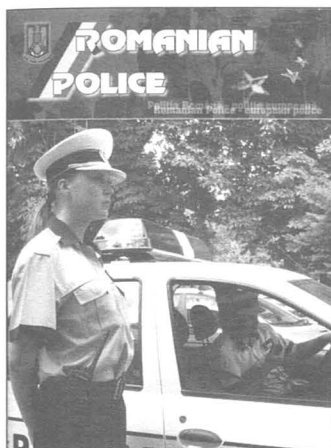
Securitatea personală devine un reflex dobândit într-un cadru superior de cultură și civilizație, creată pe o bază solidă de democrație, reflex cu conotație vitală, altul decât instinctul primar de apărare, propriu nu numai ființei umane. Dependența totală a securității persoanei de structurile statului duce, în mod inevitabil, la îngustarea democrației.

În tot acest proces de formare a culturii de securitate în context profund democratic, un rol important trebuie să și-l asume mass-media, organizațiile neguvernamentale și, nu în ultimul rând, statul.

Comunitatea de informații are un rol important în formarea și dezvoltarea culturii de securitate în context exclusiv democratic.

Am primit, vă semnalăm

O haină europeană pentru o publicație de tradiție

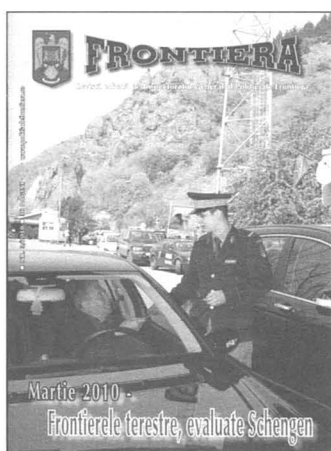

Anul acesta, BMB, prin Serviciul Patrimoniu Cultural. Memorie Comunitară, a fost prezentă, în calitate de invitat, la două manifestări publice organizate de Poliția Română: *Ziua Poliției* (23 martie) în Parcul Herăstrău și *Ziua Porților Deschise* (Ziua Copilului – 1 iunie) în Parcul IOR. Prezența în număr mare a publicului vizitator, interesul și simpatia acordate de populație unor structuri cunoscute ale Poliției (Brigada de Circulație Rutieră, Agenția Antidrog, Brigada de Intervenție Rapidă, departamentele de Poliție călare și Pază câini ș.a.) au făcut din aceste manifestări un reper public pentru zilele toride de vară timpurie bucureșteană.

Cu acest prilej, am remarcat noua înfățișare a unei publicații ce a făcut „istorie” în presa românească post-decembristă. Reamintesc că, după 1990, ziarul „Poliția Română”, împreună cu revista „Pentru Patrie” au cunoscut tiraje imense (peste 400.000 de exemplare la fiecare apariție), fiind pur și simplu confiscate de un public dornic de informație proaspătă, venită din interiorul instituției. La succesul editorial au contribuit și jurnaliștii cu epoleți, mulți aflați și azi în avanpostul presei de atitudine din România. Din vechea redacție „Poliția Română” s-a născut azi o nouă generație de jurnaliști ce au schimbat substanțial haina presei militare. Dovada este seria nouă a publicației, cu text bilingv (român și englez) și cu o ilustrație cuprinzătoare. Având mai degrabă o structură de almanah, noua „Poliție Română” este un exemplu că profesionalismul răzbate chiar și în instituțiile cele mai conservatoare.

trație cuprinzătoare. Având mai degrabă o structură de almanah, noua „Poliție Română” este un exemplu că profesionalismul răzbate chiar și în instituțiile cele mai conservatoare.

90 de ani de presă la hotare

Imediat după război, când încă nu se cicatrizaseră rănilor primei conflagrații mondiale, ce a adus românilor împlinirea visului de veacuri, România Mare, apărea la București, cu începere de la 1 aprilie 1920, „Revista Grănicerilor”, publicație a apărătorilor la frontarii, care, deși războiul luase sfârșit, continuau să-și îndeplinească misiunea față de țară. Dintr-un Ordin de zi al Comandantului Grănicerilor, colonelul Ștefan Ștefănescu, datat 26/9 mai 1921, cităm: „Aveți de luptat cu contrabandiștii, cu spionii și instigatorii trimiși de țările dușmane [...] aveți de supravegheat aplicarea legilor vamale [...] Grănicerul trebuie să fie pildă de pildă, cuvincios și demn față de populație [...]”. Astfel, ziarul grănicerilor a devenit o oglindă a vieții concrete, de la graniță, cu bune și cu rele, un model de conștiință civică în slujba cetățeanului, un instrument util și pertinent de informare atât în interiorul instituției, cât și pentru public.

Până în 1945, când gazeta grănicerească va apărea într-un nou format, preponderent ideologizat (sub denumirea de „Cuvântul grănicerilor”), publicația a mai cunoscut o schimbare, cea din 1932, când și-a schimbat denumirea („Grănicerul”), păstrându-și însă menirea inițială. Mai târziu, revista a cunoscut numeroase schimbări, în funcție de modificările de statut ale armii grănicerilor, pentru a fi suprimată, printr-un ordin abuziv al organelor de partid, în 1982.

Din 6 decembrie 1990, revista renaște, cu o nouă redacție, alcătuită din tineri gazetari ce vor face carieră în structurile de media ale MAI. De atunci, „Frontiera” apare lunar, fiind azi una dintre publicațiile de ținută, atât grafic, cât și comunicațional. Cu bucuria de a fi printre inițiatorii noii serii publicistice, recomand revista tuturor celor ce fac apel la organele publice de pază a frontierei de stat a României.

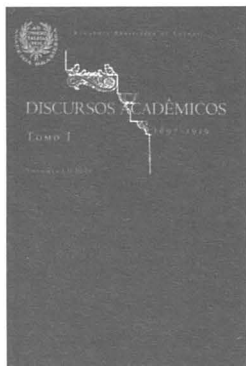
(M. N.)

Sursele ilustrațiilor: p. 3: Autorul; p. 4: Petru Comarnescu, *Ion Țuculescu*, Editura Meridiane, Buc., 1967; pp. 5-6: Viorel Cosma, *București – citadela seculară a lăutarilor români (1550–1950)*, Editura Fundației Culturale „Gheorghe Marin Speteanu”, Buc., 2009, pp. 13, 21; pp. 10-11: *Rudolf Schweitzer-Cumpăna*, Expoziția de pictură și grafică, Sibiu, 2008; p. 12: http://ucamarinescu.ro/?page_id=390&album=3&gallery=18; p. 15: Autoarea; pp. 20-21: Autorul; pp. 28, 30-32: Autorul; p. 38: *Theodor Aman*, prefață și antologie de Călin Dan, Editura Meridiane, Buc., 1984; coperta II: Academia Română, *Dicționarul General al Literaturii Române*, A/B, Editura Univers Enciclopedic, Buc., 2004, p. 232; coperta III: http://hu.wikipedia.org/wiki/Mihail_Alekszandrovics_Solohov; coperta IV: A.E. Baconsky, *Ion Țuculescu*, Editura Meridiane, Buc., 1972.

Sursele citatelor: coperta II: Tudor Argezi, *Ars poetica*, ediție îngrijită, prefață și note de Ilie Guțan, Editura Dacia, Cluj, 1974, p. 77; coperta III: Mihail Șolohov, *Donul liniștit*, traducere de Cezar Petrescu și Andrei Ivanovski, ediția a V-a, Editura pentru Literatură Universală, Buc., 1963, p. 1461; coperta IV: Petru Comarnescu, *Ion Țuculescu*, Editura Meridiane, Buc., 1967, p. 6.

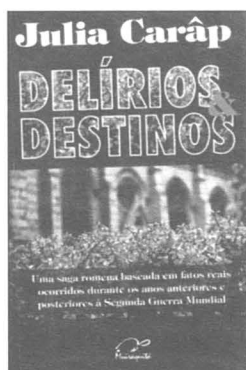
Catalog

Cărți din Colecția BRASILIANA ANTONIO OLINTO – Filiala IOAN SLAVICI

Academia Brasileira de Letras, *Discursos acadêmicos*
Academia Brasileira de Letras, Rio de Janeiro, 2005–2007

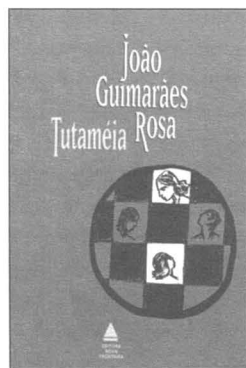
Seria Discursuri academice cuprinde, în cele trei tomuri existente în colecția Biblioteca Brasiliana Antonio Olinto, adevărate „pagini de maestru”, reprezentând o interesantă istorie critică a literaturii braziliene. Începând cu sesiunea de inaugurare a Academiei Braziliene de Litere (20 iulie 1897 – discurs rostit de Machado de Assis, primul președinte al Academiei) și continuând de-a lungul anilor, până la sesiunea solemnă din 22 iulie 2005, aceste pagini evocă nu doar nume și opere memorabile din literatura braziliană, ci și istoria de peste o sută de ani a instituției academice din Brazilia. Discursurile rostite în sesiuni solemne sau extraordinare, dincolo de tonul oficial sau polemic, se înscriu în patrimoniul cultural al acestei țări de care ne leagă mai mult decât afinitatea latină. (Lelia Rădulescu)

Julia CARÂP, *Delírios e destinos*
Edições Muiraquitã, Niterói, RJ, 1997

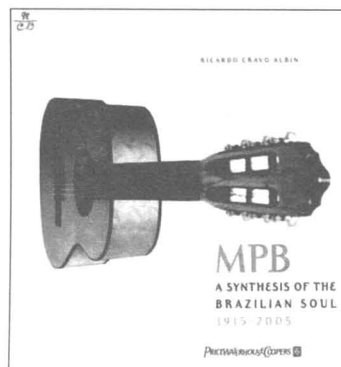
Romanul Juliei Carâp, medic de origine română, stabilită în Brazilia din 1949, este rezultatul unor experiențe și amintiri adnotate în numeroase caiete, zdrențuite și îngălbenite de timp, dar pe care autoarea nu a avut curajul să le distrugă. Evenimentele dramatice trăite de familia sa în perioada celui de-al doilea război mondial și după instaurarea regimului comunist sunt rememorate din perspectiva unui învins. Autoarea pare că răsfoiește un album de familie și, la fiecare pagină întoarsă, evocând anii de suferință, spaimă și nesiguranță, îi revine în minte, chiar și după atâția ani, o întrebare obsesivă: cum au fost posibile toate acestea într-o societate europeană civilizată?

(Lelia Rădulescu)

João GUIMARÃES ROSA, *Tutaméia*
Edições Nova Fronteira, Rio de Janeiro, 2001

Tutaméia cuprinde patruzeci de povestiri scurte, de trei până la cinci pagini, dimensiune impușă de revista în care toate au fost publicate. [...] Peisaje pustii și sălbatice, neatinse de progres, unde viața curge continuu într-o rutină seculară, unde sentimentele, atitudinile și convingerile vin din alt timp. Numai în mod excepțional apare vreun ins legat de civilizația urbană a secolului XX; și în drumurile sale fără sfârșit, întâlnește crescători de vite și cai, vânători, pescari, marinari, zidari, orbi însoțiți de călăuzele lor, asasini, bandiți, cerșetori, țigani, prostituate, o lume arhaică în vârful ierarhiei căreia se află fermierul, șeful de post și preotul. Acestei lumi a copilăriei sale îi rămâne credincios autorul. Peregrinările sale prin capitalele civilizației [...] l-au făcut să vadă și să înțeleagă mai bine acest univers primitiv, să-i intercepteze și să-i transmită perfect mesajul... (Paulo Rónai)

Ricardo CRAVO ALBIN, *MPB: A Synthesis of the Brazilian Soul 1915–2005*
Ipsis Gráfica e Editora, Rio de Janeiro, s.a.

MPB: O sinteză a sufletului brazilian (scris în limba engleză) este o călătorie muzicală în istoria de 90 de ani a MPB (Música Popular Brasileira), termen care definește tot ce a apărut ca stil muzical după bossa nova. MPB își începe istoria în secolul al XIX-lea, când marile orașe, ca Rio de Janeiro, São Paulo, Salvador și Recife, cunosc o dezvoltare vertiginosă... A fost primul gen muzical brazilian ieșit din „mixtură”: mulatru, tulburător; provocator și definitiv pentru sufletul unei țări atotcuprinzătoare și unificatoare...

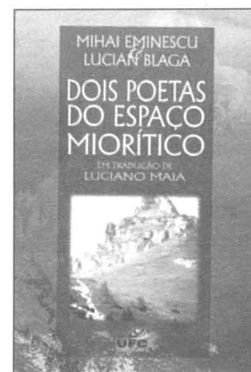
(Ricardo Cravo Albin)

* Colecția Brasiliana deține și un album foto cu Muzeul de Imagine și Sunet de la Rio de Janeiro, precum și o casetă cu șase CD-uri înregistrând istoria de un secol a muzicii braziliene.

Luciano MAIA, Mihai Eminescu e Lucian Blaga – Dois poetas do espaço miorítico

Traducere din limba română de Luciano Maia

Editura Universității Federale din Ceará, Fortaleza, 1998

Doi poeți ai spațiului mioritic – este titlul acestei culegeri de poeme scrise în limba română și magistral traduse de poetul brazilian Luciano Maia [...]. Descoperim astfel că spațiul mioritic, așa cum l-a conceput poetul ardelean, configurează o atmosferă de transcendență scăldată în zorii mitului, în care se distinge și se adâncește forma cea mai vie și mai puternică a sufletului românesc.

Bazându-se pe o cunoaștere dovedită a limbii și culturii române, poetul Luciano Maia realizează o operă de mare competență și capacitate intelectuală, dăruindu-ne prin aceste poeme testamentul liric și căldura umană a două dintre cele mai ilustre voci ale poeziei europene din timpurile moderne... (Francisco Carvalho)

Luciano MAIA, Poemele latinătății

Traducere mono și plurilingvă de Dana-Marina Dumitriu

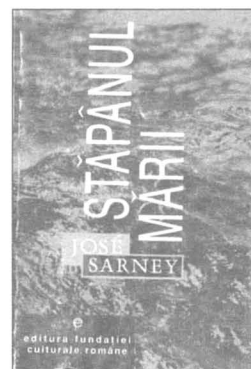
Editura Aius, Craiova, 2004

Cartea lui Luciano Maia, As tetas da Loba, din care am selecționat și tradus poeziile ce alcătuiesc volumul de față, își propune să refacă unitatea lingvistică și culturală pierdută, dar nu printr-o revenire la ceea ce a fost, ci – [...] făcând o perfectă legătură între cuvintele popoarelor ce au supt de la țâțele Lupoacei [traducerea titlului volumului – n.n.]. Scopul declarat al unui asemenea demers este „Ca într-o odă s-apară-n lumină/ deplina valoare a limbilor noastre“, într-o unitate prin diversitate amintind totodată de originea lor latină. Pentru a-și atinge scopul, Luciano Maia ne propune poeme plurilingve, în care face să rimeze cuvinte din portugheză și cuvinte din română, franceză, italiană, spaniolă și alte limbi romanice... (Dana-Marina Dumitriu)

José SARNEY, Stăpânul mării

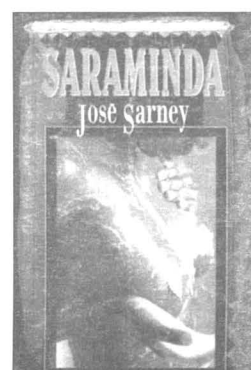
Traducere și note de Micaela Ghițescu, Editura Fundației Culturale Române, București, 1997

Scenariul imaginat de José Sarney în romanul Stăpânul mării are un filon mitic. Maranhão – ținutul natal al scriitorului brazilian – este un univers sacru și magic în care oamenii – pescari sărmani – trăiesc situații și întâmplări stranii. Ființe supranaturale monstruoase navighează odată cu ei și seamănă moarte și teroare; o înclăstare permanentă între lumea reală și cea demonică. Antão Cristorio, personajul principal, este un ales și un inițiat. El este stăpânul mării cu care se logodește la șase ani, pecetluind legământul cu o cămașă albă aruncată în valuri. În ceasul morții, marea îi va înapoia cămașa într-un gest de împlinire a destinului. Cristorio – nume cu rezonanțe biblice – este însă stăpânul unei mare tenebrum în care descoperă o lume terifiantă, dar și fantomele unei lumi reale apuse. Nimeni nu are voie să vorbească despre ce se petrece pe mare. Sfârșitul eroului este tragic, dar apoteotic. Cristorio va naviga de acum în eternitate, iar nava lui va dansa pe valuri „în sărbătoarea reînvierii“. (Lelia Rădulescu)

José SARNEY, Saraminda

Traducere din limba portugheză de Anca Milu-Vaideseșan, Editura Vis Print, București, 2001

Romanul Saraminda este o poveste fascinantă, de un lirism intens, în care scriitorul brazilian recrează viața din Contestado do Brasil, unde creoli francezi și brazilieni își trăiesc nopțile de singurătate și decadență, cu mintea înfierbântată de licărirea aurului – la Couleur. Clément și Cleto, personaje principale în roman, refac prin evocare, într-un dialog sfâșietor, cealaltă viață a lor; „cea mai puternică dintre toate“, pe care o trăiseră sub puterea magică a aurului și a Saramindei. Guiana devine astfel un tărâm al pasiunilor, o lume de vrăji și mister. Saraminda este mai mult decât femeie, este aur și pământ. Colonia minieră devine pentru ea o închisoare fără gratii, din care însă nu poate fugi... El va trăi până la capăt infernului dragostei pentru Saraminda și din acest infern al morții se va întoarce să re trăiască aceeași patimă arzătoare care nu lasă odihnă sufletului său. (Lelia Rădulescu)

Repere

CALENDARUL LUNILOR

Armindenul – „dulce ca pelinul”

Marian NENCESCU

Ofericită expresie antinomică, „dulce ca pelinul”, leagă o străveche sărbătoare solară, „armindenul”, de o tradiție recentă, îmbrăcată în haine proletare: 1 Mai „muncitoresc”, ambele celebrate prin petreceri câmpenești la care participa întreaga comunitate. De fapt, denumirea tradițională de „maiul”, „pâni” sau „iermindeni” înseamnă, într-o traducere aproximativă din slavonă, „Ziua Sfântului Ieremia”. În această zi, dacă nu se întâmpla să fie post, era dezlegare deplină la vin și friptură de miel. Gospodarii obișnuiau să iasă la iarbă verde cu toată familia și să bea, neapărat, vin roșu, despre care se spune că întărește „maiul” (ficatul), păstrând sănătoasă și vigoasă pentru tot restul anului persoana care consumă acest produs.

Obligatoriu, vinul era „dres” cu ramuri verzi de pelin, o plantă aromatică și cu gust amar, despre care se spunea că „înnoiește” sângele. Se credea că cine bea vin roșu cu pelin este mai rezistent la boli. De altfel, expresia „roșu în obraji” se referea direct la consumatorii de vin din acest sortiment. Există și superstiția că cine se sustrage de la acest obicei are parte de neazuri, cel dintâi fiind acela că i se va strica vinul din pivniță, prinzând „floare”, adică mușegai. La rândul lor, femeile profitau și ele de pauza de arminden, sub rezerva că cine muncește în această zi are parte de vifor și furtună și riscă să piardă „laptele” de la vaci.

În consecință, cu mic cu mare, bucureștenii de odinioară, ca și cei de azi, ieșeau la petreceri câmpenești, de la care lăutarii erau nelipsiți. Convingerea generală era că „armindenul”, sărbătoare a vegetației reînnoite, aduce noroc, iar dacă se mai întâmpla să și plouă bucuria era dublă, căci „plouă în mai, avem mălai”.

Scotocind mai adânc în lada cu zestre tradițională, găsim denumirea de *arminden* asociată cu un copac (o prăjină) înalt, având în vârf, în loc de vegetație, o roată sau o cunună artificială de spice și flori. Sensul acestui „arbore al vieții” sau „arbore cosmic” era, susține etnologul Romulus Vulcănescu, acela de substitut mitic al ciclului activităților calendaristice, respectiv al sărbătorilor cu dată fixă și mobilă de peste an. Stâlpul de arminden, înlocuit adesea cu un pom fructifer în care se atârnavă icoane, dar și fructe ori dulciuri cu rol ceremonial, constituia, în opinia cercetătorilor, un monument „stilimorf”, prezent în toate creațiile spirituale tradiționale, provenind din fondul străvechi, mitologic.

În concluzie, bucureștenii care invadau pădurile din preajma Capitalei, spălându-și fața și mâinile cu rouă, apoi cinstind cum se cuvine vinul cu pelin și bucatele tradiționale, celebrău, fără să știe, un cult ancestral, ce împletea magia cu medicina empirică, *pelinul* fiind considerat din vechime una din plantele cu rol benefic din farmacologia populară.

Theodor Aman – *Joc la țară*

Calendar

mai 2010

- ◆ 1 mai. **Ziua Internațională a Muncii**
- ◆ 1 mai 1885. 125 de ani de la moartea lui **Ioan Zalomit**, istoric, filosof (1810 – 1 mai 1885)
- ◆ 1 mai 1885. 125 de ani de la aprobarea actului numit „**Tomos**“, prin care Biserica României era recunoscută autocefală de către Patriarhia din Constantinopol
- ◆ 1 mai 1895. 115 ani de la nașterea scriitorului **Ury Benador** (1 mai 1895 – 23 nov. 1971)
- ◆ 2 mai 1660. 350 de ani de la nașterea compozitorului italian **Alessandro Scarlatti** (2 mai 1660 – 22 oct. 1725)
- ◆ 3 mai. **Ziua Mondială a Libertății Presei**
- ◆ 5 mai 1955. 55 de ani de la moartea lui **George Enescu** (7 aug. 1881 – 5 mai 1955)
- ◆ 6 mai 1880. 130 de ani de la nașterea lui **Ernst Ludwig Kirchner**, pictor și gravor german (6 mai 1880 – 15 iun. 1938)
- ◆ 6 mai 1930. 80 de ani de la nașterea scriitorului **Dorel Dorian**
- ◆ 6 mai 1945. 65 de ani de la nașterea pictorului **George Tîpoia**
- ◆ 7 mai 1800. 210 ani de la moartea lui **Niccolò Piccini**, compozitor italian (16 ian. 1729 – 7 mai 1800)
- ◆ 7 mai 1840. 170 de ani de la nașterea compozitorului rus **Piotr Ilici Ceaikovski** (7 mai 1840 – 6 nov. 1893)
- ◆ 7 mai 1905. 105 ani de la nașterea compozitorului **Elly Roman** (7 mai 1905 – 1996)
- ◆ 7 mai 1920. 90 de ani de la moartea lui **Constantin Dobrogeanu-Gherea**, filosof și critic literar (21 mai 1855 – 7 mai 1920)
- ◆ 7 mai 1925. 85 de ani de la nașterea lui **Gheorghe Tohăneanu**, lingvist, eseist, traducător (7 mai 1925 – 28 aug. 2008)
- ◆ 8 mai 1880. 130 de ani de la moartea scriitorului francez **Gustave Flaubert** (21 dec. 1821 – 8 mai 1880)
- ◆ 8 mai 1895. 115 ani de la nașterea lui **Edmund Wilson**, eseist și critic literar american (8 mai 1895 – 12 iun. 1972)
- ◆ 9 mai 1805. 205 ani de la moartea poetului, dramaturgului și filosofului german **Friedrich Schiller** (10 nov. 1759 – 9 mai 1805)
- ◆ 9 mai 1895. 115 ani de la nașterea lui **Lucian Blaga** (9 mai 1895 – 6 mai 1961)
- ◆ 9 mai 1930. 80 de ani de la nașterea lingvistului **Andrei Avram**
- ◆ 9 mai 1945. 65 de ani de la nașterea compozitorului **Marius Țicu**
- ◆ 9 mai. **Ziua Europei**
- ◆ 10 mai 1510. 500 de ani de la moartea pictorului italian **Sandro Botticelli** (1444 – 10 mai 1510)
- ◆ 10 mai 1925. 85 de ani de la moartea lui **Alexandru Marghiloman**, om politic, jurist (4 iul. 1854 – 10 mai 1925)
- ◆ 11 mai 1865. 145 de ani de la nașterea lui **Jan Hendrik Leopold**, poet simbolist olandez (11 mai 1865 – 21 iun. 1925)
- ◆ 11 mai 1905. 105 ani de la nașterea scriitorului rus **Mihail Șolohov**, Premiul Nobel pentru Literatură pe anul 1965 (11 mai 1905 – 21 febr. 1984)
- ◆ 12 mai 1845. 165 de ani de la nașterea compozitorului francez **Gabriel Fauré** (12 mai 1845 – 9 nov. 1924)
- ◆ 12 mai 1845. 165 de ani de la moartea lui **August Wilhelm Schlegel**, estetician, lingvist și critic literar german (8 sept. 1767 – 12 mai 1845)
- ◆ 12 mai 1885. 125 de ani de la nașterea poetului simbolist **Alexandru T. Stamatiad** (12 mai 1885 – 1956)
- ◆ 12 mai 1925. 85 de ani de la moartea poetei americane **Amy Lawrence Lowell** (9 febr. 1874 – 12 mai 1925)
- ◆ 12 mai 1970. 40 de ani de la moartea poetei germane **Nelly Sachs**, Premiul Nobel pentru Literatură pe anul 1966 (10 dec. 1871 – 12 mai 1970)
- ◆ 13 mai 1930. 80 de ani de la moartea lui **Fridtjof Nansen**, explorator și oceanograf norvegian (10 oct. 1861 – 13 mai 1930)
- ◆ 14 mai 1875. 135 de ani de la nașterea lui **José Santos Chocano**, poet peruvian (14 mai 1875 – 13 dec. 1934)
- ◆ 15 mai 1900. 110 ani de la nașterea lui **Arthur Kreindler**, medic neurolog, director al Institutului de Cercetări în Neurologie al Academiei Române (15 mai 1900 – 28 mai 1988)
- ◆ 16 mai 1905. 105 ani de la nașterea lui **Dinu Bondi**, dramaturg, publicist (16 mai 1905 – 6 ian. 1972)
- ◆ 16 mai 1930. 80 de ani de la nașterea scriitorului **Titus Popovici** (16 mai 1930 – 29 nov. 1994)
- ◆ 16 mai 1980. 30 de ani de la moartea scriitorului **Marin Preda** (5 aug. 1922 – 16 mai 1980)
- ◆ 17 mai 1920. 90 de ani de la nașterea poetului **Geo Dumitrescu** (17 mai 1920 – 28 sept. 2004)
- ◆ 18 mai 1920. 90 de ani de la nașterea **Papei Ioan Paul al II-lea** (18 mai 1920 – 2 apr. 2005)
- ◆ 18 mai. **Ziua Internațională a Muzeelor**
- ◆ 19 mai 1825. 185 de ani de la moartea lui **Claude Henri de Rouvroy, comte de Saint-Simon**, socialist utopist francez (17 oct. 1760 – 19 mai 1825)
- ◆ 19 mai 1910. 100 de ani de la nașterea pictorului **Ion Țuculescu** (19 mai 1910 – 27 iul. 1962)
- ◆ 19 mai 1950. 60 de ani de la moartea lui **Daniel Ciugureanu**, om politic basarabean (9 dec. 1885 – 19 mai 1950)
- ◆ 19 mai 1965. 45 de ani de la moartea scriitoarei poloneze **Maria Dabrowska** (6 oct. 1889 – 19 mai 1965)
- ◆ 19 mai 1975. 35 de ani de la moartea lui **Ion Dongorozi**, scriitor, publicist (4 ian. 1894 – 19 mai 1975)
- ◆ 20 mai 1940. 70 de ani de la moartea lui **Carl Gustav Verner von Heidenstam**, scriitor suedez, Premiul Nobel pentru Literatură pe anul 1916 (6 iul. 1859 – 20 mai 1940)
- ◆ 21 mai 1855. 155 de ani de la moartea poetului belgian **Émile Verhaeren** (21 mai 1855 – 27 nov. 1916)
- ◆ 21 mai 1880. 130 de ani de la nașterea lui **Tudor Arghezi** (21 mai 1880 – 14 iul. 1967)
- ◆ 22 mai 1885. 125 de ani de la moartea scriitorului francez **Victor Hugo** (26 febr. 1802 – 22 mai 1885)
- ◆ 24 mai 1895. 115 ani de la nașterea lui **Marcel Iancu**, pictor, arhitect, eseist (24 mai 1895 – 21 apr. 1984)
- ◆ 24 mai 1940. 70 de ani de la nașterea poetului, dramaturgului și eseistului american de origine rusă **Iosif Brodski**, Premiul Nobel pentru Literatură pe anul 1987 (24 mai 1940 – 28 ian. 1996)
- ◆ 27 mai 1600. 410 ani de la **Unirea celor trei țări românești**, sub Mihai Viteazul
- ◆ 29 mai 1880. 130 de ani de la nașterea filosofului german **Oswald Spengler** (29 mai 1880 – 8 mai 1936)
- ◆ 29 mai 1945. 65 de ani de la moartea scriitorului **Mihail Sebastian** (8 oct. 1907 – 29 mai 1945)
- ◆ 30 mai 1640. 370 de ani de la moartea pictorului flamand **Peter Paul Rubens** (28 iun. 1577 – 30 mai 1640)
- ◆ 30 mai 1875. 135 de ani de la nașterea lui **Giovanni Gentile**, filosof italian (30 mai 1875 – 15 apr. 1944)
- ◆ 30 mai 1960. 50 de ani de la moartea scriitorului rus **Boris Pasternak**, Premiul Nobel pentru Literatură pe anul 1958 (10 febr. 1890 – 30 mai 1960)
- ◆ 31 mai 1910. 100 de ani de la nașterea lui **Paul Langfelder**, scriitor german (31 mai 1910 – 26 apr. 1974)
- ◆ 31 mai 1995. 15 ani de la moartea scriitoarei și traducătoarei **Ștefana Velisar-Teodoreanu** (17 oct. 1897 – 31 mai 1995)

Contents

Remembering Lucian Blaga	2
Acad. Ștefan ȘTEFĂNESCU – In memoriam – Academician Cornelia BODEA	3
Viorel COSMA – A Picturesque Bucharest without Fiddlers	5
Bucharest Metropolitan Library – Old Books	8
From Bucharest Metropolitan Library's Archive: Henriette Yvonne STAHL Face to Face with the 1965 Authorities	9
The Rudolf Schweitzer-Cumpăna Foundation – A Model of Active Public Promotion	10
Contemporary Autographs – Uca MARINESCU and the Vocation of Performance	12
Lucian Blaga's Posterity in Public Consciousness	14
Marilena CHIRIȚĂ – The 14 th International Children and Youth Book Fair in Chișinău	15
Europe's Day	17
EBLIDA – Proposals To Change the Constitution	18
The Romanian Heroes' Day	19
Nicolae SPORIȘ-SPĂȚARU – An Exceptional Literary Work: <i>Brasil e Romênia: Pontes culturais</i> by Ático Vilas-Boas da Mota	20
Ion CONSTANTIN – The Polish Tragedy: Katyń after Katyń	23
Florea NEAGU – American Mine of Coking Pitcoal Opened for the Romanian Metallurgy: “Virginia Pocahontas – 6”	27
Review – “Prevenirea criminalității”, A Campaign of Attitude	32
Beginning and End of the Road. Reflections on Two Novels by Mihail Diaconescu	33
Mariana OLTEANU – Democracy and the Concept of Security	34
Reviews – “Romanian Police”, “Frontiera”	35
Catalogue – Books in “Ioan Slavici” Library Branch – “Antonio Olinto” Basilianna Collection	36
Marian NENCESCU – Calendar of Months – May Day – “Sweet as Wormwood Wine”	38
Cultural Calendar – May 2010	39

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

Str. Tache D. Ionescu nr. 4, Sector 1

ABIDOR: Tel./Fax: 021 316.36.25

BMB: Tel./Fax: 021 316.83.00/04/05/06

Redacția: Tel./Fax: 021 316.83.06/Int. 130

E-mail: bibliobuc@yahoo.com / Web: www.bmms.ro

Director: Florin ROTARU

Director artistic: Mircea DUMITRESCU

Redacția: Ion HOREA (redactor șef onorific),
Georgeta FILITTI, Iulia MACARIE (secretar de redacție),
Marian NENCESCU (redactor șef), Florin PREDA,
Gabriela TOMA, Radu VLĂDUȚ

CUPON

ABONAMENT LA
BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR

Numele

Prenumele

Adresa

Cod..... Telefon.....

Solicit abonarea la revista **BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR** pe o perioadă de luni.

Adresa: Str. Tache D. Ionescu nr. 4, Sector 1, Cod poștal 010354, București.

Anexez chitanța de plată a sumei de RON în contul dvs.

nr. RO82 RNCB 0072 0497 1003 0001 BCR Sector 1. C.U.I. 10141341.

Asociația noastră ABIDOR și Biblioteca Metropolitană București sunt singurele reprezentante din România, în calitate de membre, în asociațiile INTAMEL și EBLIDA începând cu anul 1998. Astfel, revista noastră este unica publicație care vă oferă ultimele noutăți din comunitatea internațională a bibliotecilor.

Administrația noastră face, prin plata directă sau prin mandat poștal, abonamente la revista lunară **BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR**. Prețul unui număr este de 12 RON. Prețul unui abonament anual (12 numere) este de 144 RON. Primul an de apariție: 1998.

Tipărit la Tipografia COPERTEX

ISSN 1454-0487

Redacția revistei **BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR** respectă opțiunile autorilor cu privire la normele ortografice

MIHAIL ȘOLOHOV

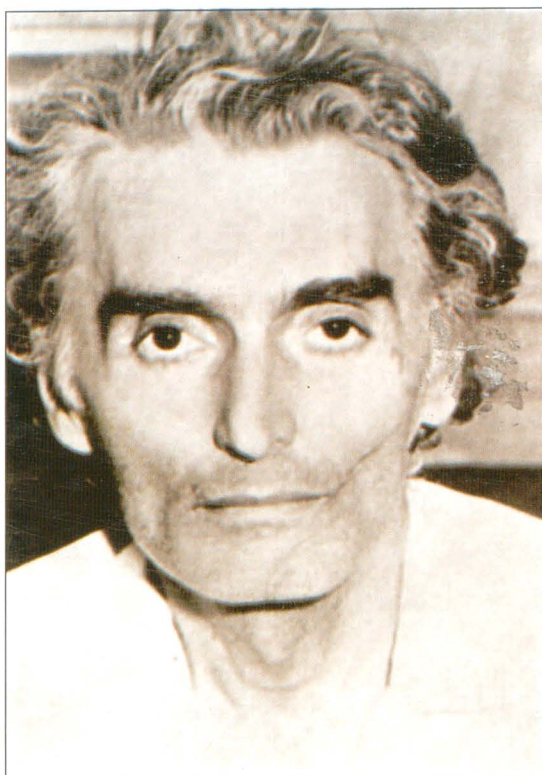
1905–1984

105 ani de la naștere

Spălată de ploaie, stepa se înviorase de un verde minunat. Un curcubeu uriaș se boltise pe cer, de la iazul din depărtare și pînă la Don. Dinspre apus se mai auzeau răbufnirile surde de tunet. Puhoai de apă tulbure se năpusteau în rîpă cu un zgomot ca al vulturilor; pîrîiașe înspumate își croiau drum prin bostănării spre Don, ducînd frunzele smulse de ploaie, rădăcini de ierburi scoase de apă din țărînă, spice de secară. Pături groase de nisip și de mîl se lăteau prin grădini, acoperind vrejurile de harbuji și de pepeni galbeni; apele răzvrătite se scurgeau prin fâgașe, de-a lungul potecilor de vară. La poalele unei movile îndepărtate, ardeau rămășițele unui stog de fîn aprins de trăsnet, și un stîlp de fum vioriu se ridica spre cer, aproape atingînd curcubeul cu vîrful înalt.

„Donul liniștit“

În românește de
Cezar PETRESCU și Andrei IVANOVSKI

ION ŢUCULESCU

1910–1962

100 de ani de la naştere

Dacă – așa cum s-a spus uneori – cultura este ceea ce ne rămîne după ce am uitat ceea ce am citit și am învățat, voita uitare a artei culte românești și mondiale l-a readus pe Ţuculescu la o artă tot cultă, dar mai adînc și mai relevant legată de unele tradiții străvechi și totodată mai originală în contemporaneitate.

Paradoxul creației sale constă în aceea că Ţuculescu a fost mereu un artist cult, pentru a ajunge cu ajutorul «uitării culturii» – adică al experiențelor lui neoprimitiviste, cu puternice procedee expresioniste – un artist încă mai modern și mai original, ridicînd unele date folclorice ale noastre pe planul universalului.

Petru COMARNESCU